

STRATEGIA

Gminy Sadowne
na lata 2025-2030

Opracowanie:

Urząd Gminy Sadowne

we współpracy z EKO – GEO GLOB

Sadowne 2025 r.

1.	WSTĘP	5
2.	WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ	7
2.1.	W zakresie procesów społecznych.....	7
2.2.	W zakresie uwarunkowań gospodarczych	9
2.3.	W zakresie uwarunkowań przestrzennych	11
2.4.	W zakresie uwarunkowań klimatyczno – środowiskowych.....	13
2.4.	Wnioski z badań ankietowych	15
3.	STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SADOWNE	19
3.1.	Wizja rozwoju i misja Gminy Sadowne w perspektywie do 2030 roku.....	19
3.2.	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno – środowiskowym	21
3.3.	Kierunki działań podejmowanych do osiągnięcia celów strategicznych	23
3.3.1.	Wykaz kierunków działań i działań w ramach strefy społecznej	23
3.3.2.	Wykaz kierunków działań i działań w ramach strefy gospodarczej	27
3.3.3.	Wykaz kierunków działań i działań w ramach strefy przestrzennej	30
3.3.4.	Wykaz kierunków działań i działań w ramach strefy klimatyczno-środowiskowej.....	33
3.3.5.	Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	37
4.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	40
5.	MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ GMINY.....	45
5.1.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	60
6.	SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY Z KIERUNKAMI WYNIKAJĄCYMI ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	66
7.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH.....	69
7.1.	Monitoring	71
7.2.	Ewaluacja.....	71
8.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	72
9.	DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY SADOWNE.....	73
9.1.	Diagnoza części społecznej	73
9.1.1.	Demografia	73
9.1.2.	Bezrobocie.....	74
9.1.3.	Kapitał społeczny	75
9.1.4.	Kultura	77
9.1.5.	Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy	79
9.1.6.	Zdrowie.....	80

9.1.7.	<i>Sport i rekreacja</i>	80
9.2.	<i>Diagnoza części gospodarczej</i>	81
9.2.1.	<i>Gospodarka</i>	81
9.2.2.	<i>Rolnictwo</i>	83
9.2.3.	<i>Turystyka</i>	84
9.3.	<i>Diagnoza części przestrzennej</i>	87
9.3.1.	<i>Informacje ogólne</i>	87
9.3.2.	<i>Mieszkalnictwo</i>	88
9.4.	<i>Diagnoza części klimatyczno-środowiskowej</i>	89
9.4.1.	<i>Powietrze</i>	89
9.4.2.	<i>Gospodarka wodami</i>	91
9.4.3.	<i>Gospodarka wodno – ściekowa.....</i>	96
9.4.4.	<i>Gospodarka odpadami.....</i>	98
9.4.5.	<i>Zasoby przyrodnicze.....</i>	99
<i>Spis tabel.....</i>		102
<i>Spis wykresów.....</i>		102
<i>Spis rysunków</i>		103

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Sadowne na lata 2025-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminnych, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

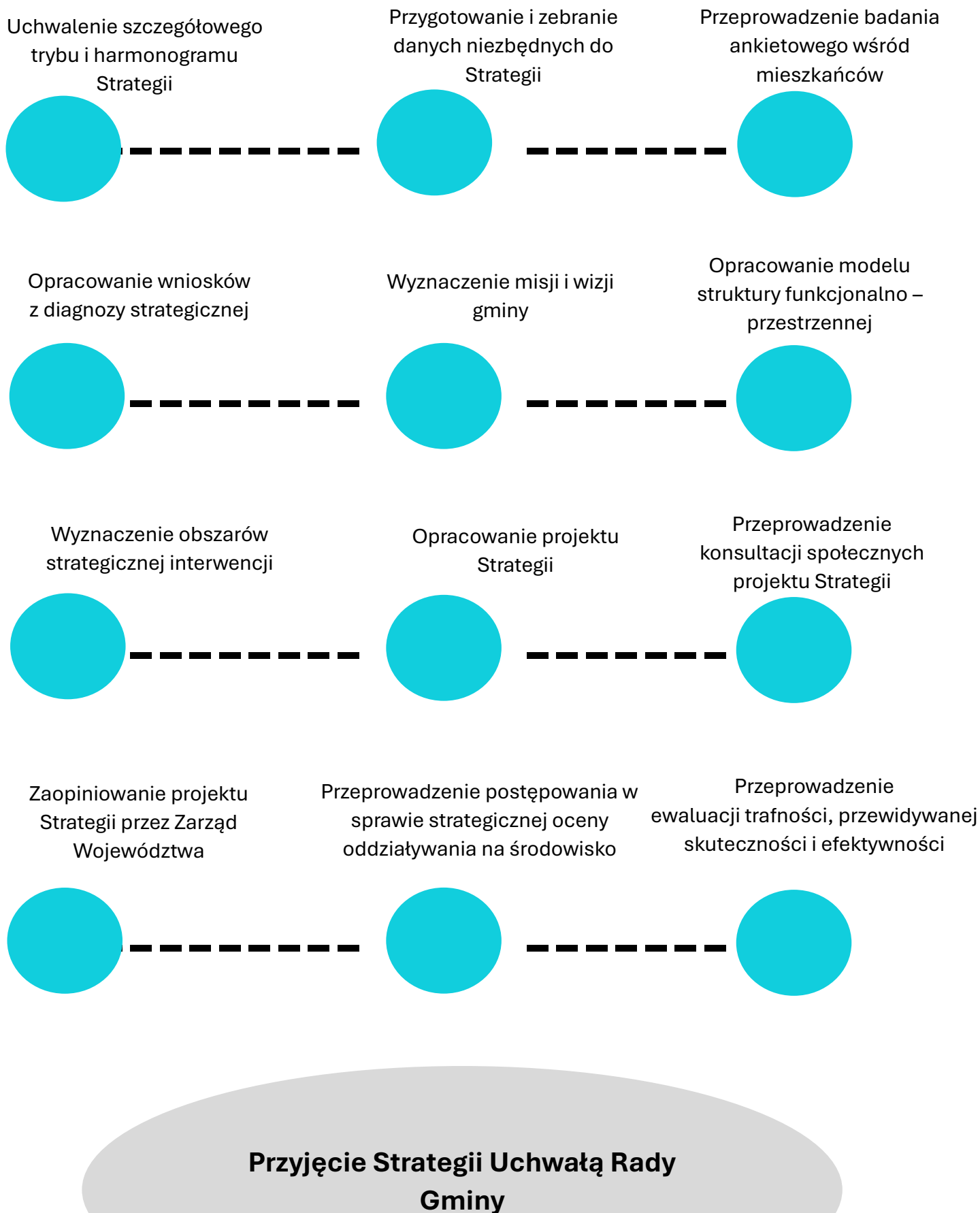
Strategia Rozwoju Gminy Sadowne na lata 2025-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto pod uwagę zapisy poprzedniej Strategii. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Najważniejszymi odbiorcami Strategii są mieszkańcy, dlatego też dokument powstał zgodnie z zasadami partycypacji społecznej, gwarantującej zaangażowanie lokalnej społeczności zarówno w proces jej tworzenia, jak i realizacji.

Projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Mazowieckiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378)

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ

2.1. W zakresie procesów społecznych

Liczba mieszkańców: 5 651

Gęstość zaludnienia: 39,05 os./km

2 przedszkola

4 szkoły
podstawowe

1 szkoła
ponadpodstawowa

Na terenie Gminy funkcjonują instytucje kultury, dla których organizatorem jest Gmina Sadowne: Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka wraz z filiami.

Gmina posiada ofertę dla najmłodszych mieszkańców gminy. Początkiem roku 2025 na terenie gminy Sadowne został uruchomiony żłobek. Placówka zlokalizowana jest w budynku gminnego przedszkola w Sadownem (budowa przedszkola i żłobka realizowana była w latach 2022-2024). Uruchomienie żłobka wpływa pozytywnie na atrakcyjność gminy pod względem zamieszkania.

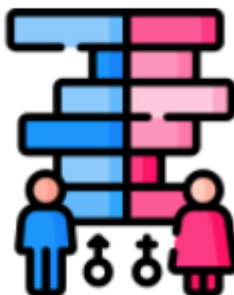
W latach 2019-2024 liczba osób bezrobotnych na terenie gminy spadała, za wyjątkiem roku 2020 (wzrost miał związek m.in. z pandemią COVID19). Największy problem na terenie gminy stanowią osoby długotrwale bezrobotne, które nie wróciły na rynek pracy. Ponadto na terenie gminy występuje zjawisko bezrobocia ukrytego.

Sadowne jest znane m.in. z bogatego w eksponaty Muzeum Ziemi Sadowieńskiej. Pierwszego wpisu do Księgi Honorowej Muzeum założonej w 1978 roku dokonał ówczesny Kurator Oświaty i Wychowania w Siedlcach A. Świątek w dniu 11 czerwca 1978 roku.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Sadownem funkcjonuje Sadowieński Klub Seniora. Od 2023 r. funkcjonuje Sadowieńska Rada Seniorów.

Na terenie Gminy Sadowne działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje:

- Stowarzyszenia (10)
 - Organizacje (9)
 - Koła Gospodyń Wiejskich (11)
- Ochotnicze Straże Pożarne (9)

Podsumowując, sytuacja społeczna Gminy Sadowne charakteryzuje się stabilnością i dużym zaangażowaniem społecznym mieszkańców, ale jednocześnie wymaga reagowania na wyzwania demograficzne, wspierania aktywizacji zawodowej, zwiększania atrakcyjności edukacyjnej i kulturalnej oraz poprawy dostępności usług publicznych. Rozwój gminy w kolejnych latach powinien koncentrować się na podnoszeniu jakości życia mieszkańców, integracji społecznej i wzmacnianiu więzi lokalnych przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego i tożsamości terytorialnej.

STREFA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Spadek liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej oraz osób długotrwale pobierających świadczenie - Dostępne formy opieki dla dzieci do lat 3 - Wysoki poziom edukacji w placówkach oświatowych na terenie Gminy - Bogata oferta Muzeum Ziemi Sadowieńskiej - Szeroki zakres zajęć dodatkowych w ramach działalności GOK - Dostępność zmodernizowanych, odpowiednio przystosowanych świetlic wiejskich - Liczne organizacje sportowe funkcjonujące na terenie Gminy - Funkcjonujący Sadowieński Klub Seniora oraz Sadowieńska Rada Seniorów - Wzrastające zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych - Systematycznie wyposażone jednostki OSP - Wysoki poziom bezpieczeństwa	- Niekorzystne trendy demograficzne i zmniejszająca się liczba mieszkańców Gminy (zmniejszający się udział mieszkańców w wieku produkcyjnym, ujemne saldo migracji oraz ujemny przyrost naturalny) - Odpływ osób młodych i wykształconych
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Prowadzenie przez państwo polityki prorodzinnej	

STREFA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY

- Poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej - zwiększenie dostępności specjalistycznych usług medycznych, w tym uwzględnienie potrzeb osób starszych

SŁABE STRONY

2.2. W zakresie uwarunkowań gospodarczych

Na koniec 2024 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 488 podmiotów gospodarczych. Analizując liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do PKD na 1000 osób to wartość dla Gminy Sadowne wynosi 84. Wartość ta jest niższa od wartości dla powiatu węgrowskiego (97) jak i dla całego województwa (184) i kraju (137), jednakże na przestrzeni lat obserwowany jest systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych.

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym w 2020 r. na terenie gminy zlokalizowanych było 826 gospodarstw rolnych. Powierzchnia zasiewów na terenie gminy wynosiła 1 142,43 ha.

Na terenie gminy odnaleźć można szlaki piesze, rowerowe jak i szlaki wodne.

Na omawianym obszarze zlokalizowane są także 3 obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego. W gminnej ewidencji zabytków gminy Sadowne znajdują się głównie budynki mieszkalne i obiekty sakralne – łącznie 31 obiektów.

W zakresie rozwoju turystyki konieczne jest też wsparcie działań w zakresie poprawy jakości świadczonych usług turystycznych i agroturystycznych.

Sugerowana jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystyki kulturowej, przyrodniczej, turystyki aktywnej i rekreacyjnej.

Baza noclegowa na terenie gminy reprezentowana jest przez funkcjonujące na terenie Gminy gospodarstwa agroturystyczne.

Przez teren gminy Sadowne wytyczony został projektowany szlak EuroVelo 2. W Polsce EV2 ma długość ok. 1 190 km od zachodniej granicy z Niemcami do wschodniej — aż do Białowieży na granicy z Białorusią.

Ponadto gmina planuje dalszy rozwój sieci ciągów pieszo-rowerowych. Przygotowana jest już dokumentacja projektowa ciągu wzdłuż DK50 w Sadownem.

Podsumowując, należy wzmacniać fundament przedsiębiorczości gminy poprzez usługi okołobiznesowe, cyfryzację i podnoszenie kwalifikacji, a także stopniowo dywersyfikować profil gospodarczy gminy. W rolnictwie priorytetem powinny być działania poprawiające ekonomikę gospodarstw rolnych (współpraca producencka, krótkie łańcuchy dostaw, małe przetwórstwo, rekultywacja gleb, retencja). W turystyce kluczowe jest tworzenie kompletnego produktu (noclegi, gastronomia, wypożyczalnie, punkty przesiadkowe na szlakach, oznakowanie), profesjonalna promocja i szkolenia dla mieszkańców w kierunku agroturystyki i ekoturystyki. Synergia tych kierunków — „rolnictwo + przetwórstwo + turystyka przyrodnicza i kulturowa” — może stać się specjalizacją gminy, zwiększając odporność lokalnej gospodarki i podnosząc jakość życia mieszkańców.

STREFA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Systematyczny wzrost podmiotów gospodarczych - Funkcjonujące targowisko - Dostęp do dużego rynku zbytu aglomeracji warszawskiej - Duży potencjał inwestycyjny Gminy związany z korzystnym położeniem komunikacyjnym (w pobliżu DK50) - Atrakcyjne warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki wpływające na pobudzenie gospodarcze Gminy i wzrost miejsc pracy - Realizowane w ostatnich latach inwestycje związane z rewitalizacją zabytków (odnowiony kościół w miejscowości Sadowne)	- Skupienie rynku pracy na terenie Warszawy i innych większych miastach w regionie - Brak w pełni wykorzystanego potencjału turystyki (niewiele obiektów gastronomicznych i noclegowych, promocja gminy)
SZANSE	ZAGROŻENIA

STREFA GOSPODARCZA

- Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego Kraju
- Współpraca z pobliskimi gminami i nadzrędnymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie realizacji zaplanowanych działań
- Rozwój współpracy z przedsiębiorcami w zakresie realizacji inwestycji na terenie Gminy
- Korzystne zmiany w systemie prawnym
- Wytoczony szlak EuroVelo 2
- Duży wzrost inflacji powodujący konieczność ponoszenia większych wydatków
- Przerzucanie na Gminy przez ustawodawcę większej liczby zadań przy braku wymaganej pomocy finansowej
- Wzrost zadłużenia państwa
- Wzmoczona konkurencja między samorządami o pozyskanie inwestorów

2.3. W zakresie uwarunkowań przestrzennych

Ośrodkiem administracyjnym i usługowym gminy, jest miejscowość Sadowne położona w odległości ok. 75 km od miasta stołecznego Warszawy oraz w odległości 40 km od ośrodka powiatowego – Węgrowa.

Jedynie nieznaczna część terenów gminy Sadowne jest pokryta obowiązującymi planami lub znajduje się w granicach, dla których podjęto uchwały o przystąpieniu do ich sporządzenia.

W Gminie Sadowne obowiązują 2 plany, obejmujące **96,35 ha**, co stanowi zaledwie **0,67%** powierzchni gminy.

Gmina **posiada wysoki potencjał** związany z możliwością wykorzystania terenów gminy na cele rekreacyjne.

Położenie komunikacyjne gminy Sadowne w aspekcie połączeń regionalnych jest stosunkowo korzystne. Głównym elementem układu komunikacyjnego w gminie jest droga krajowa nr 50, stanowiąca otwartą od północy obwodnicę.

Na terenie gminy rozwija się infrastruktura elektromobilności. W 2023 zakupiono autobus elektryczny dostosowany do przewozu dzieci wraz z stacją do ładowania aut elektrycznych.

Podsumowując, przestrzeń Gminy Sadowne charakteryzuje się równowagą między funkcją rolniczą, leśną i osadniczą, z dużym udziałem obszarów przyrodniczo cennych i niskim stopniem urbanizacji. Zachowanie tej równowagi przy jednoczesnym rozwoju funkcji mieszkaniowej i usługowej, zwłaszcza w miejscowości Sadowne, stanowi kluczowe wyzwanie strategiczne. Kierunki dalszego zagospodarowania powinny łączyć ochronę walorów przyrodniczo-krajobrazowych z poprawą ładu przestrzennego, estetyki wsi oraz dostępności terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych w sposób harmonijny i zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

STREFA PRZESTRZENNA

MOCNE STRONY

- Dogodne położenie Gminy (bliskość stolicy)
- Dostępność komunikacyjna (DK50, dostępność kolejowa)
- Zmodernizowany i energooszczędny system oświetlenia ulicznego
- Zaadaptowane nieużytkowane obiekty użyteczności publicznej na nowe cele społeczne

SŁABE STRONY

- Niski poziom objęcia Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (poniżej 1%)
- Brak zorganizowanej gminnej komunikacji autobusowej
- Niedobór ścieżek rowerowych

SZANSE

- Realizacja projektu związanego z budową światłowodów, współfinansowanego ze środków UE
- Możliwość pozyskania dofinansowania w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027

ZAGROŻENIA

- Nowe regulacje prawne dot. m.in. podatków czy programów ogólnokrajowych, które mają negatywny wpływ na budżety gmin i mogą powodować ograniczenie realizacji nowych inwestycji
- Systematycznie rosnące koszty przygotowania i realizacji inwestycji

STREFA PRZESTRZENNA

MOCNE STRONY

SŁABE STRONY

- Ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową powiatową i wojewódzką – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg

2.4. W zakresie uwarunkowań klimatyczno – środowiskowych

Gmina cechuje się niezwykle wysokimi walorami środowiskowymi i cennymi obszarami chronionymi. Na terenie gminy Sadowne znajdują się następujące formy ochrony przyrody: Nadbużański Park Krajobrazowy, rezerwat przyrody – Mokry Jegiel, 2 Obszary Natura 2000 – Ostoja Nadbużańska oraz Dolina Dolnego Bugu, pomniki przyrody oraz 5 Użytków Ekologicznych.

Sieć wodociągowa na terenie gminy Sadowne jest dobrze rozwinięta. 92% mieszkańców gminy posiada dostęp do sieci wodociągowej. Brak jest natomiast pełnego skanalizowania gminy, co wynika z rozproszonej zabudowy na omawianym obszarze.

Od czerwca 2019 r. w miejscowości Sadowne funkcjonuje PSZOK. Udział odpadów zebranych selektywnie w strumieniu odpadów ogółem wynosił w ostatnich latach średnio 40%.

Na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim, wykonanej dla 2024 roku, na terenie gminy Sadowne nie odnotowano przekroczeń średniorocznych niebezpiecznych substancji.

Corocznie realizowane są działania związane usuwaniem eternitu, co przyczynia się do stopniowej likwidacji wyrobów azbestowych.

dominacja indywidualnych źródeł na paliwa stałe – w tym wielu pozaklasowych – podtrzymuje ryzyko sezonowych epizodów smogowych. Priorytetem powinno być więc dalsze tempo wymiany źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej budynków w oparciu o „Czyste Powietrze”, rozwój OZE w domach jednorodzinnych oraz doradztwo techniczno-finansowe dla mieszkańców.

Sieć hydrograficzna, z Bugiem i Kanałem Kacapskim, stanowi jednocześnie atut przyrodniczy i obszar wymagający naprawy. Stan wielu JCWP jest słaby lub zły, dlatego działania naprawcze powinny łączyć ograniczanie presji biogenowej z rolnictwa i rozproszonej zabudowy

z renaturyzacją cieków, zwiększaniem retencji krajobrazowej i przywracaniem drożności dla ichtiofauny.

Infrastruktura wodno-ściekowa rozwija się nierównomiernie: wodociągi obejmują większość mieszkańców, natomiast niski poziom skanalizowania generuje znaczącą lukę środowiskową. Kierunkiem powinno być rozsądne domykanie sieci tam, gdzie to uzasadnione ekonomicznie, oraz wspieranie bezpiecznych, przydomowych systemów z nadzorem eksploatacyjnym tam, gdzie rozproszenie zabudowy wyklucza budowę sieci. Oczyszczalnia ma rezerwy, które można wykorzystać, podnosząc efekty oczyszczania ścieków z obszarów już skanalizowanych.

Kapitał przyrodniczy – dolina Bugu, Nadbużański Park Krajobrazowy i Natura 2000 – jest kluczową przewagą konkurencyjną gminy. Strategicznie należy łączyć ochronę tęg zalewowych, mokradł i zadrzewień z rozwijaniem zielono-niebieskiej infrastruktury w miejscowościach oraz edukacją i turystyką przyrodniczą. Taki pakiet działań jednocześnie poprawia stan wód, wzmacnia odporność na suszę i powódzie, redukuje emisje oraz buduje wartość miejsca bez utraty jego walorów krajobrazowych.

STREFA KLIMATYCZNO - ŚRODOWISKOWA

MOCNE STRONY

- Stosunkowo wysoki poziom zwodociągowania, funkcjonująca oczyszczalnia ścieków
- Funkcjonujący PSZOK
- Wysokie walory środowiskowe i cenne obszary chronione
- Dostępność wód powierzchniowych i podziemnych
- Podjęte działania na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej (udział w spółdzielni energetycznej, rozwój OZE)

SZANSE

- Zwiększająca się świadomość ekologiczna i rozwój alternatywnych źródeł energii
- Utworzenie spółdzielni energetycznej z dwiema sąsiednimi gminami

SŁABE STRONY

- Problemy z jakością powietrza w sezonie grzewczym w lokalizacjach gęstej zabudowy
- Niski dostęp do sieci kanalizacyjnej, wynikający z rozproszonej zabudowy, nieszczelność zbiorników bezodpływowych
- Zanieczyszczenia wód powierzchniowych
- Problem zaśmiecania lasów i innych terenów Gminy

ZAGROŻENIA

- Postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. anomaliami pogodowymi, suszą, powodzią
- Systematycznie rosnące koszty przygotowania i realizacji inwestycji

2.4. Wnioski z badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Sadowne przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców. Celem badania było poznanie opinii dotyczącej podstawowych obszarów działalności samorządu, potrzeb mieszkańców, a także określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata.

Większą część respondentów stanowiły kobiety (52%), natomiast pod względem wieku największą grupę stanowiły osoby w przedziale 31-55 lat (61,0%). Większość respondentów stanowiły osoby pracujące (82,7%), wykonujące prace na etacie (65,4%). W przewadze grupę ankietowanych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (51,2%).

W ramach przeprowadzonej ankietyzacji oceniono poszczególne strefy życia na terenie Gminy Sadowne, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 1. Ocena poszczególnych sfer na terenie Gminy Sadowne

Sfera	Bardzo dobrze	Dobrze	Źle	Bardzo źle
Stan środowiska naturalnego (stan powietrza, wód, zasobów przyrodniczych)	27,6%	58,3%	13,4%	0,7%
Zagospodarowanie przestrzeni publicznych (w tym place, parki, ścieżki)	7,1%	52,0%	35,4%	5,5%
Dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki	11,0%	42,5%	43,3%	3,2%
Stan i jakość dróg gminnych	7,9%	49,6%	30,7%	11,8%
Stan i jakość chodników	6,3%	57,5%	28,3%	7,9%
Dostęp do sieci wodociągowej	29,1%	56,7%	13,4%	0,8%
Dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji (np. boisk, sal gimnastycznych itp.)	13,3%	59,1%	26,0%	1,6%
Dostęp do terenów zielonych	38,6%	52,0%	8,7%	0,8%
Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	3,9%	52,8%	36,2%	7,1%
Rynek pracy (możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie Gminy)	0,8%	15,7%	57,5%	26,0%
Dostęp do ścieżek rowerowych	7,1%	24,4%	39,4%	29,1%

Sfera	Bardzo dobrze	Dobrze	Źle	Bardzo źle
Dostęp do transportu publicznego	3,9%	29,9%	47,2%	18,9%
Stan infrastruktury transportu publicznego (przystanki)	3,9%	56,7%	30,7%	8,7%
Dostępność i jakość infrastruktury zdrowotnej (np. przychodnie zdrowia)	9,4%	43,3%	38,6%	8,7%
Dostępność infrastruktury przedszkolnej	35,4%	59,1%	4,7%	0,8%
Dostępność placówek oświatowych na poziomie podstawowym	33,1%	59,1%	6,3%	1,6%
Jakość kształcenia w placówkach oświatowych	8,7%	65,4%	22,0%	3,9%
Dostępność do bazy noclegowej	3,9%	29,1%	53,5%	13,4%
Dostęp do internetu	8,7%	29,1%	45,7%	16,5%
Atrakcyjność turystyczna (czy Gmina jest warta odwiedzania przez turystów)	13,4	47,2%	36,2%	3,1%
Poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy	15,0%	58,3%	21,3%	5,5%
Dostępność terenów inwestycyjnych	1,6%	39,4%	50,4%	8,7%
Oferta kulturalna dla seniorów	19,7%	59,1%	19,7%	1,6%
Oferta kulturalna dla dzieci	15,0%	49,6%	31,5%	3,9%
Oferta kulturalna dla młodzieży	4,7%	40,9%	43,3%	11,0%
Oferta kulturalna dla dorosłych	6,3%	41,7%	38,6%	13,4%
Dostępność do bazy gastronomicznej	13,4%	48,0%	32,3%	6,3%
Rozwój innowacji (m.in. rozwój e-usług, nowoczesnych rozwiązań w przestrzeni Gminy)	2,4%	38,6%	48,8%	10,2%
Aktywność organizacji pozarządowych	6,3%	52,0%	35,4%	6,3%
Funkcjonowanie gminnej administracji publicznej (Urzędu Gminy)	9,4%	56,7%	22,0%	11,8%
Dostęp do sieci kanalizacyjnej	7,1%	33,1%	40,2%	19,7%
Dostęp do świetlic, miejsc spotkań	18,1%	48,0%	27,6%	6,3%

Pozytywnie, przez większość respondentów zostały ocenione kwestie związane z: stanem środowiska naturalnego, dostępem do sieci wodociągowej, dostępem do terenów zielonych, dostęp do placówek oświatowych i infrastruktury przedszkolnej.

Negatywnie, przez część ankietowanych zostały ocenione kwestie dotyczące: rynku pracy na terenie Gminy, dostępu do ścieżek rowerowych, dostępności transportu zbiorowego, dostępu do internetu czy dostępu do sieci kanalizacyjnej.

Respondentów zapytano, co skłoniło ich do zamieszkania na terenie Gminy Sadowne. Do najczęściej wskazywanych argumentów wymieniano:

- otoczenie Gminy,
- bliskość do Warszawy,
- ceny nieruchomości.

Atrakcyjność inwestycyjna

Respondentów poproszono o wymienienie najważniejszych inwestycji zrealizowanych w ostatnich latach. Najczęściej wskazane odpowiedzi:

- budowa przedszkola i żłobka,
- zakup autobusu elektrycznego,
- modernizacja oświetlenia ulicznego,
- remonty dróg.

63% respondentów wskazało, iż Gmina Sadowne posiada potencjał dla rozwoju przedsiębiorczości. 75% respondentów pracuje poza obszarem Gminy Sadowne.

Ankietowanych mieszkańców poproszono o wybranie inwestycji, które są priorytetowe do wykonania na terenie Gminy Sadowne. Mieszkańcy wskazali m.in. na konieczność:

- modernizacji sieci dróg,
- inwestycji związanych z gospodarką wodno – ściekową,
- budowy miejsc rekreacji.

Respondentów poproszono o wyrażenie zdania w temacie: jakie są największe potrzeby rozwoju na terenie Gminy Sadowne. Do często wskazywanych odpowiedzi zaliczono:

- rozwój turystyki oraz infrastruktury okoturystycznej,
- poprawa stanu infrastruktury Gminy.

Respondenci wskazali również jakie główne problemy napotykają w codziennym życiu. Do często udzielanych odpowiedzi zaliczono:

- niedobór miejsc pracy na terenie Gminy,
- zły stan dróg i infrastruktury komunikacyjnej.

Jako główne zalety mieszkania w Gminie Sadowne wskazywano najczęściej:

- korzystne położenie (m.in. stosunkowa bliskość stolicy),

- bliski kontakt z naturą,
- spokój i bezpieczeństwo.

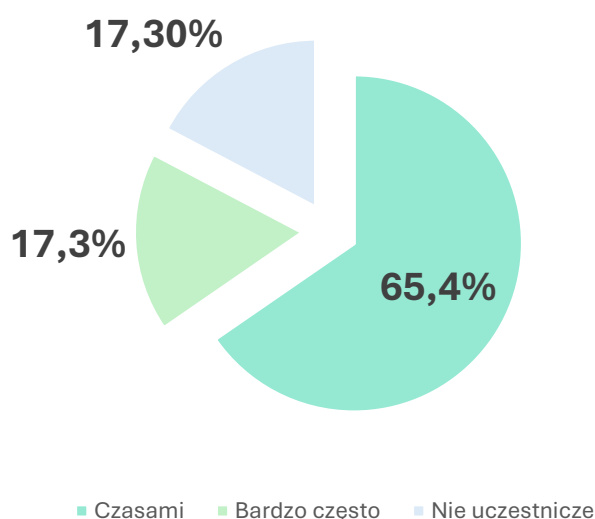
Środowisko

Ankietowanych zapytano, czy na terenie Gminy Sadowne istnieją niedobory/zagrożenia środowiska naturalnego ze strony działalności podmiotów/osób z terenu Gminy Sadowne. 65% respondentów odpowiedziało twierdząco. Do kluczowych problemów zaliczono:

- nagminne zaśmiecanie lasów i terenów publicznych,
- nieprawidłowe pozbywanie nieczystości ciekłych,
- smog,
- problem kłusownictwa.

Kultura i oświata

Respondentów poproszono o udzielenie informacji czy uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych na terenie Gminy Sadowne.

Wykres 1. Informacja dotycząca częstotliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych mieszkańców – ankietyzacja

Ankietowych poproszono o informację jakich według nich brakuje, jeśli brakuje wydarzeń kulturalnych na terenie Gminy. Do najczęściej udzielanych odpowiedzi zaliczono niedobór koncertów i wydarzeń na świeżym powietrzu oraz wydarzeń integrujących wszystkich mieszkańców Gminy Sadowne.

Kolejne pytanie dotyczyło oceny dostępności do infrastruktury i usług oświatowych. 92% respondentów oceniło pozytywnie dostępność do placówek oświatowych.

3. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SADOWNE

3.1. Wizja rozwoju i misja Gminy Sadowne w perspektywie do 2030 roku

Wizja, jako jeden z głównych elementów Strategii rozwoju, przedstawia pożądaną obraz Gminy w przyszłości, stanowi tym samym priorytetowy punkt wyjścia wobec planowanych działań rozwojowych oraz pełni funkcję nadrzędnego celu Strategii.

Wizja obszaru Gminy Sadowne w perspektywie do 2030 roku i stanowi kontynuację wizji przedstawionej w Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Sadowne do 2025 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będą władze samorządowe i wszyscy zaangażowani partnerzy. Wskazuje ona zasadniczy kierunek wspólnie podejmowanych interwencji.

Sadowne to Gmina, która jest dobrym miejscem do zamieszkania i oferuje swoim mieszkańcom wysoką jakość życia

Sadowne to Gmina, która dba o rozwój społeczeństwa obywatelskiego i w której mieszkańcy mają szansę brać odpowiedzialność za swoje otoczenie, a celem władz jest zadbanie o potrzeby każdej grupy społecznej

Sadowne to Gmina, która charakteryzuje się rozwiniętą infrastrukturą techniczną oraz siecią powiązań komunikacyjnych

Sadowne to Gmina, która dba o tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz stara się być miejscem przyjaznym dla inwestorów

Sadowne to Gmina, w której mieszkańcy mają dostęp do edukacji i kultury na najwyższym poziomie oraz mają dostęp do opieki zdrowotnej i zaplecza sportowo-rekreacyjnego

Sadowne to Gmina, która wykorzystuje potencjał środowiska przyrodniczego i tworzy bogatą ofertę dla przyjezdnych, którzy chcą aktywnie spędzić wolny czas

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju Gminy Sadowne, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku współpracy na szczeblu lokalnym.

Tworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez skuteczne budowanie

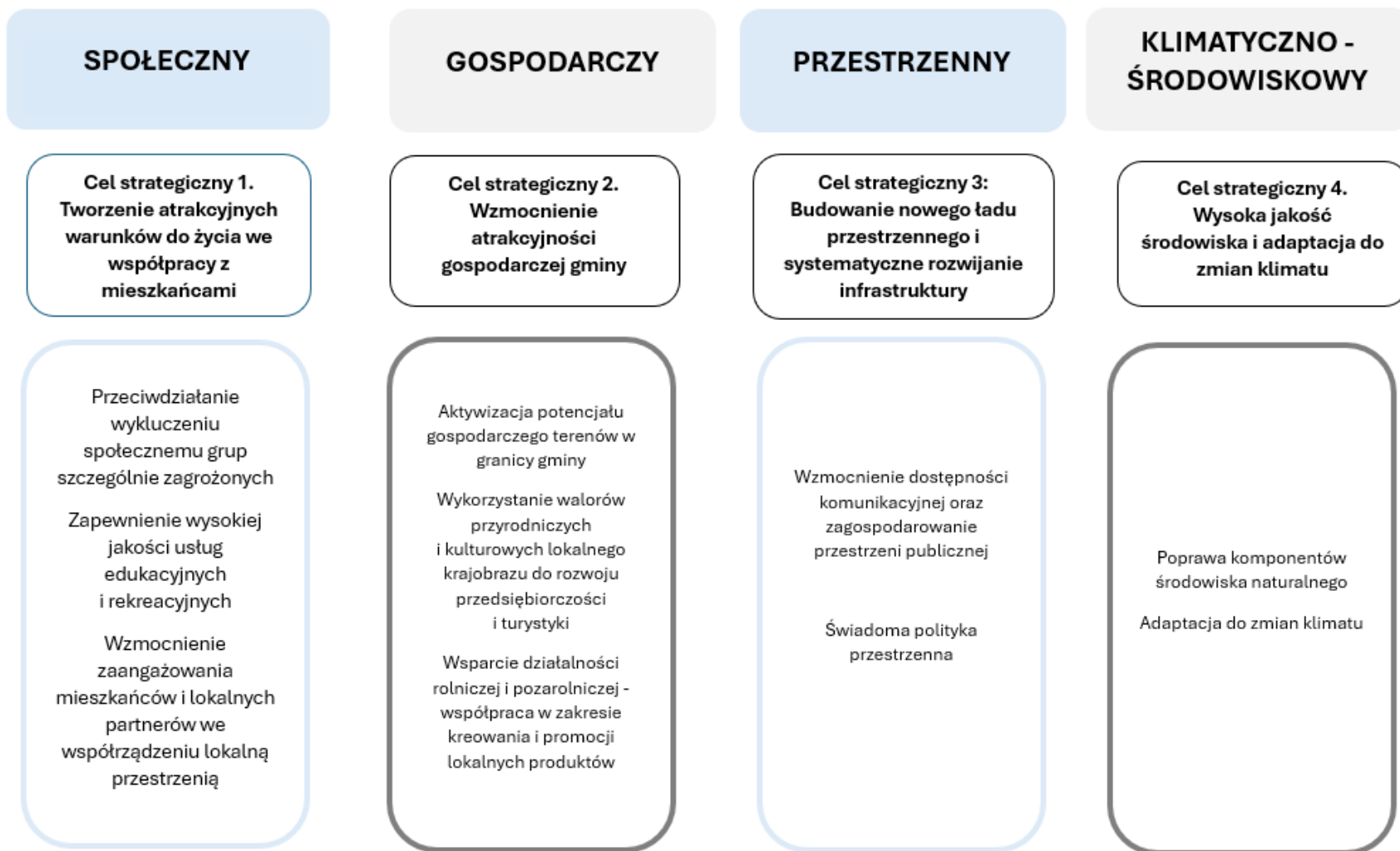
możliwości rozwoju zrównoważonego w zakresie warunków zamieszkania, przedsiębiorczości, zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego przy poszanowaniu środowiska naturalnego i kulturowego

Wizja i misja są wstępem do założeń strategicznego rozwoju Gminy wyrażonego w jej celach i obszarach zadaniowych. Ważnym zadaniem na przyszłość jest monitorowanie realizowania unikatowych założeń jakimi jest misja i wizja Gminy, poprzez identyfikację działań i współpracę pomiędzy władzami Gminy a ich mieszkańcami i interesariuszami. Kreślą one bardzo szeroki kontekst działań w zakresie dynamicznego rozwoju sfery społecznej, gospodarczej, ekologicznej i przestrzennej.

3.2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno – środowiskowym

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2025 poz. 1153).

Na potrzeby zbudowania kompleksowej interwencji planistycznej sformułowano cztery cele strategiczne, które z jednej strony budują ramy dla logiki zaplanowanej strategii rozwoju, a z drugiej są przyczynkiem do rozpoczęcia wdrażania tematycznego scenariusza rozwoju. Dla celów strategicznych przyporządkowano cele operacyjne.

3.3. Kierunki działań podejmowanych do osiągnięcia celów strategicznych

3.3.1. Wykaz kierunków działań i działań w ramach strefy społecznej

Liczba mieszkańców Gminy systematycznie maleje, co świadczy o powolnym wyludnianiu obszaru, w związku z czym priorytetem w działaniach powinno być dążenie do zatrzymania w Gminie dotychczasowych i przyciągnięcia nowych mieszkańców. Aby poprawić sytuację demograficzną, a w konsekwencji także sytuację społeczno-gospodarczą, Gmina Sadowne powinna podjąć działania mające na m.in. celu zachęcanie ludzi młodych do osiedlania się na terenie Gminy.

W zakresie działań społecznych Gmina powinna dostosowywać swoją ofertę do obserwowanych trendów społecznych. Jednym z nich jest zjawisko starzenia się społeczeństwa Gminy. Rosnąca liczba seniorów prowadzić może do różnego rodzaju wyzwań związanych np. z obciążeniem systemu finansów publicznych poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych oraz koniecznością rozwoju polityki senioralnej i usług aktywizacji osób starszych, co przeciwdziałać ma wykluczeniu społecznemu seniorów oraz podnoszeniu ich jakości życia.

Dodatkowo należy podjąć działania na rzecz organizacji m.in. świetlic środowiskowych, gdzie realizowane będą inicjatywy na rzecz integracji społecznej.

Działalność kulturalna i sportowa są dobrze rozwinięte na terenie Gminy Sadowne. Istnieją świetlice wiejskie organizujące zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz stowarzyszenia rozwoju wsi, a także zespoły i kluby sportowe różnych sekcji. Należy realizować działania na rzecz systematycznego poszerzania oferty sportowo rekreacyjnej.

Zadaniem Gminy jest stworzenie wysokiej jakości poziomu edukacji. W perspektywie do 2030 roku należy prowadzić działania na rzecz modernizacji i rozbudowy placówek oświatowych wraz z otoczeniem. Oferta placówek oświatowych na terenie Gminy Sadowne jest dobrze rozwinięta i oceniana pozytywnie przez mieszkańców: zarówno pod względem jakości nauczania, jak i jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej. Poziom nauczania i wyposażanie w poszczególnych szkołach są dość wyrównane. Należy jednak stale podnosić konkurencyjność gminnych szkół i wprowadzać ciekawe, innowacyjne metody nauczania, co przetoży się na napływ uczniów do szkół oraz zapewnienie dzieciom dobrego startu w przyszłość.

W obszarze bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Gminy, jednym z najważniejszych zadań, stojących przed organizatorami opieki zdrowotnej, pozostaje poprawa poziomu zdrowia i związanej z nim jakości życia, m.in. poprzez doskonalenie jakości i dostępności usług ochrony i profilaktyki zdrowia, organizowanie i wspieranie akcji, programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców, a także kształtowanie, promocja postaw, aktywna edukacja na rzecz zdrowego stylu życia.

Ważnym elementem życia społecznego jest prawidłowy dialog pomiędzy mieszkańcami, a Władzami Gminy. Prawidłowe funkcjonalnie małej ojczyzny jaką jest Gmina wymaga wzajemnej współpracy.

Cel strategiczny: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup szczególnie zagrożonych	Dalszy rozwój miejsc przyjaznych seniorom (np. Kluby Seniora, DPS) oraz rozwój gminnej polityki senioralnej	- wsparcie seniorów z terenu gminy - profilaktyka prozdrowotna dla wszystkich grup wiekowych
	Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych wysokiej jakości dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym doszkalanie kadry opiekunów i asystentów rodzin	
	Edukacja (rozwijanie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych)	
	Usuwanie barier architektonicznych, zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej	
	Wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, a także ich bliskich i opiekunów, w tym działania ukierunkowane na wydłużenie czasu i zwiększenie komfortu ich przebywania w środowisku domowym, wsparcie rodzin w procesie opieki domowej oraz czasowe odciążenie rodzin w obowiązkach sprawowania opieki,	

Cel strategiczny: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami		
	opieka medyczna, usługi asystenckie i pielęgnacyjne itp.	

Cel strategiczny: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych i rekreacyjnych	Rozwój i wspieranie istniejących form opieki nad dziećmi do lat 3	• zapewnienie dla wszystkich chętnych dostępności placówek oświatowych • poprawa warunków nauczania w szkołach i przedszkolach • nowoczesne, odpowiednio wyposażone miejsca rekreacji dla wszystkich grup wiekowych
	Poprawa i rozwój poziomu opieki wychowania przedszkolnego	
	Dostosowanie sieci szkół i przedszkoli do sytuacji demograficznej oraz układu osadniczego gminy	
	Organizacja zajęć pozalekcyjnych dostosowanych do zainteresowań i potrzeb dzieci i młodzieży	
	Modernizacja i wyposażenie placówek oświatowych wraz z wyposażeniem	
	Rozwój i modernizacja (odpowiednie wyposażenie) infrastruktury rekreacyjnej, np. obszary rekreacji dla całych rodzin	
	Budowa tężni solankowej, pumptracku oraz wodnego placu zabaw	
	Organizacja miejsca rekreacji dla młodzieży	
	Budowa, organizacja mieszkań komunalnych	
	Zagospodarowanie miejsc spotkań dla społeczności lokalnej (wiaty, świetlice	

Cel strategiczny: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami		
	środowiskowe) we wszystkich miejscowościach gminy	
	Budowa, przebudowa i remonty obiektów pełniących świetlice wiejskie	
	Odpowiednie wyposażenie jednostek OSP z terenu gminy	

Cel strategiczny: Tworzenie atrakcyjnych warunków do życia we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi partnerami		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
Wzmocnienie zaangażowania mieszkańców i lokalnych partnerów we współzrządzeniu lokalną przestrzenią	Wykorzystanie budynków pełniących rolę świetlic wiejskich w rozwoju kulturalno-sportowym sołectw poprzez organizację zajęć dla dzieci i dorosłych	integracja mieszkańców w ramach wszystkich grup wiekowych
	Szeroko pojęte działania z zakresu integracji międzypokoleniowej	
	Pozyskiwanie w większym stopniu wsparcia w ramach środków zewnętrznych w ramach działalności Urzędu Gminy (m.in. szkolenia pracowników, spotkania z mieszkańcami, zatrudnienie wyspecjalizowanych pracowników)	
	Działania na rzecz cyfryzacji gminy	
	Angażowanie mieszkańców w partycypowanie w sprawy wspólnoty samorządowej	

3.3.2. Wykaz kierunków działań i działań w ramach strefy gospodarczej

Na terenie Gminy Sadowne Istotne jest zapewnienie odpowiednio atrakcyjnych warunków życia, w tym zapewnienie pracy i klimatu przedsiębiorczości. Należałoby zastanowić się również nad utworzeniem atrakcyjnych warunków potencjalnym przedsiębiorcom, którzy zdecydowaliby się założyć działalność gospodarczą na terenie Gminy.

Aby poprawić niekorzystną pozycję Gminy Sadowne pod względem poziomu bezrobocia, niezbędne stają się inicjatywy zmierzające do stworzenia korzystnych zachęt inwestycyjnych dla przedsiębiorców. Napływ kapitału inwestycyjnego spowoduje powstawanie nowych podmiotów gospodarczych, a także zwiększenie liczby miejsc pracy. W rezultacie powyższe działania wpłyną na zmniejszenie poziomu bezrobocia i wzrost stopy życiowej mieszkańców Gminy.

Przeprowadzony proces konsultacji społecznych wskazał, iż społeczność Gminy dostrzega w rozwoju turystyki możliwość rozwoju koniunktury lokalnej.

Ważnym zadaniem władz Gminy jest utrzymanie obecnych, a także przeprowadzenie nowych działań zmierzających do zachęcenia ludzi do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy Sadowne.

Turystyka na terenie Gminy jest słabo rozwinięta ze względu na to, iż jest to Gmina o charakterze typowo rolniczym. Jednak istnieje tu potencjał rozwoju turystyki ze względu na walory przyrodnicze. W dokumentach o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym wskazuje się na konieczność optymalnego wykorzystania zasobów naturalnych, przyrodniczych powiatu węgrowskiego oraz zaangażowanie środków finansowych, by produkt turystyczny był chętniej wybierany na rynku. Wymagana jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystyki kulturowej, przyrodniczej, turystyki aktywnej i rekreacyjnej. W zakresie rozwoju turystyki konieczne jest też wsparcie działań w zakresie poprawy jakości świadczonych usług turystycznych i agroturystycznych.

Rzeka Bug wraz z doliną daje szereg możliwości do rozwoju Gminy. Niewykorzystanym walorem jest również sam „szlak żeglowny Bug”. Tereny usług turystyki nad Bugiem uznaje się jako tereny rozwojowe i perspektywiczne – jako narzędzie do pobudzenia aktywności mieszkańców Gminy bądź przyciągnięcia inwestorów z zewnątrz. W ramach przeznaczenia możliwa będzie realizacja bazy usługowej i noclegowej związanej z turystyką i wypoczynkiem (ośrodki wypoczynkowe, hotele, pensjonaty, centra konferencyjne, zespoły domków wypoczynkowych, gastronomia, stacje wodne, przystanie, itp.). Z całą pewnością obiekty takie potrzebują również obszarów wolnych od zabudowy – zieleni, wód, skwerów, a w przypadku województwa mazowieckiego, jako

jednego z najbardziej zaludnionych miejsc w kraju, takie przestrzenie stanowią wysoce popularne kierunki wypoczynku regionalnego, w tym turystyki weekendowej.

Reklamując Gminę jako powracającą do natury, do ekologicznej równowagi można przyciągnąć przyrodników z pobliskiej Warszawy.

Turystyka może odgrywać bardzo istotną rolę w kształtowaniu proekologicznych struktur gospodarczych Gminy. W porównaniu z przemysłem turystyka jest mniej kapitałochłonna, a inwestycje turystyczne szybciej przynoszą efekty ekonomiczne zwłaszcza w postaci wzrostu zatrudnienia.

Gmina Sadowne ma szczególne warunki do rozwoju agroturystyki – park krajobrazowy, krajobraz nadbużański, nieskażone środowisko, brak ciężkiego przemysłu. Właściciele małych gospodarstw, którym nieopłacalne jest prowadzenie typowego gospodarstwa rolnego, powinni szukać alternatywnych rozwiązań, wykorzystując przy tym potencjał otoczenia przyrodniczego i kulturowego. Wzrost zainteresowania właśnie taką formą spędzania wolnego czasu oraz bliskość Warszawy dają szansę rozwoju turystyki weekendowej i wakacyjnej w postaci wypoczynku w gospodarstwach agroturystycznych. Agroturystyka stanowi jeden z ważnych czynników ożywienia obszarów wiejskich oraz jednocześnie pobudza rozwój społeczny.

Cel strategiczny: Aktywne wykorzystanie lokalnego potencjału do rozwoju przedsiębiorczości		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
Aktywizacja potencjału gospodarczego terenów w granicy gminy	Doskonalenie systemów zachęt dla inwestorów oraz oferty inwestycyjnej dla inwestorów	• zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych • zmniejszenie problemu bezrobocia
	Przygotowanie katalogu inwestycji istotnych z punktu widzenia Gminy, możliwych do realizacji w formie Partnerstwa Publiczno – Prywatnego	
	Udostępnianie informacji na temat uzbrojenia działek pod inwestycje	
	Kompleksowa rewitalizacja terenu basenu otwartego na terenie Gminy, stworzenie centrum rekreacyjnego	

Cel strategiczny: Aktywne wykorzystanie lokalnego potencjału do rozwoju przedsiębiorczości		
	Organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców w zakresie możliwości wykorzystania i sposobu pozyskiwania źródeł finansowania inwestycji, w tym środków UE	

Cel strategiczny: Aktywne wykorzystanie lokalnego potencjału do rozwoju przedsiębiorczości		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych lokalnego krajobrazu do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki	Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego występujących na terenie Gminy	• zwiększenie atrakcyjności turystycznej • rozwój przedsiębiorstw z branży turystycznej
	Stworzenie spójnego systemu tras rowerowych, infrastruktury około rowerowej, sporządzenie interaktywnej mapy tras rowerowych	
	Wyznaczenie nowych szlaków turystycznych	
	Wsparcie rozwoju bazy noclegowo gastronomicznej	
	Stworzenie atrakcyjnej oferty dla turystyki weekendowej zatrzymującej turystów na terenie Gminy (organizacja czasu wolnego: rajdy rowerowe, turystyka piesza itp.)	
	Tworzenie warunków dla podmiotów prywatnych na rzecz rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej na terenie	

Cel strategiczny: Aktywne wykorzystanie lokalnego potencjału do rozwoju przedsiębiorczości		
	Gminy oraz rozwoju branży usługowej	

Cel strategiczny: Aktywne wykorzystanie lokalnego potencjału do rozwoju przedsiębiorczości		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
Wsparcie działalności rolniczej i pozarolniczej - współpraca w zakresie kreowania i promocji lokalnych produktów	Promocja i wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego	- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska ze źródeł rolniczych dzięki nowoczesnemu rolnictwu i uprawom ekologicznym - wzrost zainteresowania wśród mieszkańców żywnością ekologiczną
	Rozwijanie współpracy z instytucjami okołorolniczymi na rzecz poprawy konkurencyjności gospodarstw rolnych	
	Promocja innowacyjnych rozwiązań w produkcji rolnej oraz nowoczesnych metod upraw i hodowli	
	Promocja i wykorzystanie lokalnych produktów podczas imprez organizowanych przez Gminę	

3.3.3. Wykaz kierunków działań i działań w ramach strefy przestrzennej

W pierwszym celu operacyjnym skupiono się na najważniejszych zagadnieniach z zakresu infrastruktury: zarówno drogowej i komunikacyjnej, jak i sieciowej, technicznej.

Istnieje potrzeba kontynuacji rozwoju różnorodnej infrastruktury komunikacyjnej i ścieżek drogowych na terenie Gminy. Utrudnieniem jest brak dogodnych tras dla systematycznie rosnącego ruchu samochodów ciężarowych o dużej ładowności po drogach nieprzystosowanych do dużych obciążeń, co w efekcie prowadzi do szybko postępującej dewastacji nawierzchni przy niewystarczających środkach na utrzymanie i remonty kapitalne dróg.

Gmina Sadowne jest dobrze skomunikowana, dzięki przebiegającej przez jej teren drodze krajowej oraz linii kolejowej. Chęć przyciągnięcia inwestorów, turystów oraz nowych mieszkańców wymaga jednak zapewnienia dobrego stanu infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Należy zatem pamiętać o regularnych remontach i poprawie warunków drogowych.

Obecny układ drogowy Gminy Sadowne po przeprowadzeniu modernizacji dróg gminnych można by uznać za wystarczający do obsługi komunikacyjnej mieszkańców. Jednak w świetle planowanego rozwoju funkcji osadniczych oraz przeznaczenia nowych terenów pod zabudowę usług turystyki wymagał on będzie bieżącej rozbudowy.

W perspektywie do 2030 roku w znacznym stopniu należy realizować inwestycje związane z poprawą jakości komunikacji i przemieszczania się osób zmotoryzowanych, pieszych oraz rowerzystów poprzez działania związane z modernizacją, uzupełnianiem oraz rozbudową dróg, ścieżek rowerowych oraz infrastruktury komunikacyjnej, w tym przystanków autobusowych. Inwestycje komunikacyjne powinny uwzględniać wszystkie sołectwa na terenie Gminy.

W ostatnich latach została przeprowadzona modernizacja oświetlenia ulicznego, w związku z tym działania z tego zakresu skupiać się będą na działaniach związanych z montażem nowych, energooszczędnych lamp w miarę rozwoju infrastruktury.

Gmina w kolejnych latach będzie realizować działania na rzecz ochrony ludności, mienia i środowiska zgodnie z przepisami ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej. Działania te obejmą w szczególności rozwój i utrzymanie systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania, organizację ewakuacji, zapewnienie miejsc tymczasowego pobytu, a także wsparcie służb ratowniczych i formacji obrony cywilnej. W ramach zadań własnych gmina będzie prowadzić działania prewencyjne, szkoleniowe i informacyjne w zakresie bezpieczeństwa ludności, ochrony infrastruktury krytycznej oraz przeciwdziałania skutkom zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych.

Realizacja tych zadań ma na celu zapewnienie skutecznej ochrony mieszkańców i ich mienia w sytuacjach kryzysowych, zwiększenie odporności lokalnej społeczności na zagrożenia oraz wzmocnienie współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego, służbami ratowniczymi i organizacjami pozarządowymi w obszarze bezpieczeństwa publicznego.

Cel strategiczny: Budowanie nowego ładu przestrzennego i systematyczne rozwijanie infrastruktury		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Cel strategiczny: Budowanie nowego ładu przestrzennego i systematyczne rozwijanie infrastruktury

Wzmocnienie dostępności komunikacyjnej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej	Budowa nowych, rozbudowa i modernizacja istniejących dróg gminnych	• rozbudowa sieci drogowej na terenie gminy (drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie, krajowe) • zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego • zwiększenie atrakcyjności infrastruktury komunikacyjnej Gminy • rozwój alternatywnych środków transportu (na rzecz zmniejszenia komunikacji samochodowej) • zwiększenie bezpieczeństwa publicznego z zachowaniem zasad ochrony prywatności
	Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty oświetlenia ulicznego	
	Zwiększenie bezpieczeństwa komunikacyjnego m.in. poprzez budowę, rozbudowę przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawę stanu oznakowania drogowego (z szczególnym uwzględnieniem DK 50), organizacja chodników	
	Organizacja i rozwój transportu publicznego	
	Modernizacja, przebudowa, budowa odpowiednio wyposażonych przystanków autobusowych	
	Usuwanie istniejących barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami	
	Rozbudowa monitoringu gminnego obejmującego wszystkie obiekty użyteczności publicznej i strategiczne punkty	
	Współpraca z operatorami i wypracowanie rozwiązań ułatwiających rozwój wysokiej jakości Internetu szerokopasmowego na terenie Gminy	

Cel strategiczny: Budowanie nowego ładu przestrzennego i systematyczne rozwijanie infrastruktury		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
Świadoma polityka przestrzenna	Ograniczenie rozproszenia zabudowy	• zwiększenie funkcjonalności przestrzeni Gminy • uspołnienie polityki przestrzennej
	Zagospodarowanie terenów i obiektów użyteczności publicznej na cele społeczne (parki, place, nieużytki)	
	Stworzenie przestrzeni magazynowo-towarowej w pobliżu DK 50	
	Zwiększenie przestrzeni dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	
	Realizacja działań na rzecz ochrony ludności i mienia (zgodnie z zapisami Ustawy o ochronie ludności)	
	Wyznaczenie stref funkcjonalnych w dokumentach planistycznych na rzecz świadomego rozwoju przestrzennego	

3.3.4. Wykaz kierunków działań i działań w ramach strefy klimatyczno-środowiskowej

W zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Sadowne realizować należy szeroko pojęte i wielowymiarowe działania edukacyjne, odnoszące się do kwestii ochrony powietrza, polityki klimatycznej, zasobów przyrodniczych czy gospodarki odpadami celem wyeliminowania nieprawidłowych obserwowanych praktyk na terenie gminy związanych m.in. z: zaśmiecaniem lasów, nieprawidłowym pozbywaniem się nieczystości ciekłych, spalaniem śmieci i innych.

Główne źródła lokalnych zanieczyszczeń powietrza występujące w Gminie Sadowne to paleniska domowe oraz transport. W celu zrównoważonego rozwoju oraz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, w tym CO₂, władze gminy powinny dążyć do rozwoju energetyki odnawialnej m.in. wykorzystujących energię słońca, biogazu czy biomasy. Wykorzystanie tych możliwości uzależniona jest od uwarunkowań ekonomicznych mających wpływ na opłacalność tego typu inwestycji.

System zaopatrywania w ciepło obiektów na obszarze Gminy powinien koncentrować się na poprawie efektywności energetycznej budynków oraz przywiązywać wielką wagę do oszczędnego i efektywnego wykorzystania zasobów. W tym celu należy podjąć działania t.j. termomodernizację budynków, budowę nowych budynków o niskiej charakterystyce zapotrzebowania na energię cieplną, modernizację lokalnych kotłowni.

Jednym z podstawowych problemów w zakresie gospodarki wodami powierzchniowymi jest ochrona wód Bugu przed zanieczyszczeniem. Główne źródła zanieczyszczeń rzeki leżą poza granicami Polski, w związku z tym jest to problem rangi międzynarodowej i samorządy gminne praktycznie nie mają na to wpływu. W związku z tym wysiłek władz Gminy w zakresie poprawy jakości wód powierzchniowych powinien dotyczyć cieków lokalnych, które niosąc pewien ładunek zanieczyszczeń mogą przyczyniać się także do pogorszenia stanu wód Bugu.

W związku z tym, że rozwój sieci wodociągowej jest znacznie zaawansowany, sieć kanalizacyjna jest niedostatecznie rozwinięta, co jest związane bezpośrednio z rozproszeniem zabudowy i prowadzi do wzrostu ilości ścieków odprowadzanych do środowiska bez poddania ich procesom oczyszczania. Ścieki te są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych (szambach), które nie zawsze są szczelne, co prowadzi do przedostawania się zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby.

Głównym problemem dotyczącym gospodarki wodno-ściekowej jest rozproszona zabudowa podnosząca cenę budowy kanalizacji sanitarnej.

Najważniejszą zasadą obowiązującą w gospodarce ziemią powinna być maksymalna ochrona użytków rolnych i leśnych. Na cele nieleśne i nierolnicze powinno się przeznaczyć przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów i budynków jako nieużytki, w dalszej kolejności inne grunty o najniższej przydatności. Zasadą powinna być likwidacja nadmiernego rozdrobienia agrarnego oraz równomierny i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich przy równoczesnym zachowaniu wartości środowiskowych i kulturowych istniejącego osadnictwa.

Jako odpowiedzialna jednostka samorządu terytorialnego Gmina powinna podejmować działania mające na celu ochronę przestrzeni Gminy przed zmianą klimatu związanych z gospodarowaniem wód opadowych, czy transformacji energetycznej.

Cel strategiczny: Wysoka jakość środowiska i adaptacja do zmian klimatu		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
Poprawa komponentów środowiska naturalnego	Realizacja programu dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne w budynkach mieszkalnych	- poprawa jakości powietrza - zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym Gminy - poprawa stanu wód - poprawa jakości gospodarki wodno – ściekowej - wzrost osiągniętych poziomów recyklingu - zwiększenie świadomości ekologicznej w szeroko pojętej ochronie środowiska
	Termomodernizacja budynków gminnych oraz budynków komunalnych wraz z wykorzystaniem OZE	
	Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe, biogazownie)	
	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców	
	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej (Sadowne, Sokółka)	
	Budowa, rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody, nowych ujęć na terenie gminy	
	Rozwój sieci kanalizacji deszczowej	
	Modernizacja oczyszczalni ścieków	
	Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w lokalizacjach, w których nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej	

Cel strategiczny: Wysoka jakość środowiska i adaptacja do zmian klimatu		
	Kształtowanie świadomości i postaw proekologicznych wśród mieszkańców	
	Doskonalenie systemu gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi i likwidacja dzikich wysypisk śmieci, oczyszczenie terenu Gminy z eternitu	

Cel strategiczny: Wysoka jakość środowiska i adaptacja do zmian klimatu		
Cel operacyjny	Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
Adaptacja do zmian klimatu	Ograniczenie wycinki drzew i realizowanie bieżących nasadzeń, w tym zalesianie nieużytków	zabezpieczenie Gminy przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych
	Zachowanie obszarów chronionych oraz miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe, utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz ochrona, wzbogacanie i odtwarzanie różnorodności biologicznej, tworzenie nowych obszarów chronionych (m.in. użytków ekologicznych)	
	Realizacja działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej	
	Zwiększenie retencji wodnej poprzez zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, w tym wspieranie rozwoju zbiorników retencyjnych	

3.3.5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. 2025 poz. 1153) o samorządzie gminnym.

Tabela 2. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy społecznej

Strefa społeczna			
Wskaźnik	Jednostka miary	Oczekiwane rezultaty	Źródło danych
Cel 1.1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup szczególnie zagrożonych			
Liczba Domów Dziennego Pobytu Seniora	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba nowych świetlic środowiskowych	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych	szt.	↑	Gmina Sadowne
Cel 1.2: Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych i rekreacyjnych			
Procent dzieci objętych opieką żłobkową	%	↑	Gmina Sadowne, GUS
Procent dzieci objętych opieką przedszkolną	%	↑	Gmina Sadowne, GUS
Liczba nowych zajęć dodatkowych o charakterze sportowo-rekreacyjnym	szt.	↑	Placówki oświatowe
Liczba obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych do osób niepełnosprawnych	szt.	↓	Gmina Sadowne
Liczba działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej w szkołach	szt.	↑	Placówki oświatowe
Cel 1.3: Wzmocnienie zaangażowania mieszkańców i lokalnych partnerów we współtworzeniu lokalną przestrzenią			
Liczba działań z zakresu integracji międzypokoleniowej	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych	szt.	↑	Gmina Sadowne,

			GOK, Biblioteka
Liczba organizacji pozarządowych	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba zorganizowanych konsultacji społecznych z mieszkańcami	szt.	↑	Gmina Sadowne

Tabela 3. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy gospodarczej

Strefa gospodarcza			
Wskaźnik	Jednostka miary	Oczekiwane rezultaty	Źródło danych
Cel operacyjny 2.1.: Aktywizacja potencjału gospodarczego terenów w granicy gminy			
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	szt.	↑	CEIDG
Powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych	ha	↑	Gmina Sadowne
Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych z doradcami zawodowymi	szt.	↑	Gmina Sadowne
Cel operacyjny 2.2.: Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych lokalnego krajobrazu do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki			
Długość nowych szlaków turystycznych	km	↑	Gmina Sadowne
Liczba wykonanych aktualizacji informacji na temat Gminy na stronie internetowej	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba wydanych broszur promujących Gminę	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba obiektów noclegowych	szt.	↑	Bank Danych Lokalnych, GUS
Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych	szt.	↑	Gmina Sadowne, inne podmioty, w tym właściciele
Cel operacyjny 2.3.: Wsparcie działalności rolniczej i pozarolniczej - współpraca w zakresie kreowania i promocji lokalnych produktów			
Liczba gospodarstw trudniących się rolnictwem ekologicznym	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba gospodarstw agroturystycznych	szt.	↑	Gmina Sadowne

Tabela 4. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy przestrzennej

Strefa przestrzenna			
Cel operacyjny 3.1: Wzmocnienie dostępności komunikacyjnej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej			
Wskaźnik	Jednostka miary	Oczekiwane rezultaty	Źródło danych
Długość przebudowanych dróg gminnych i wewnętrznych	km	↑	Gmina Sadowne
Długość wybudowanych/zmodernizowanych chodników	km	↑	Gmina Sadowne
Długość ścieżek rowerowych	km	↑	Gmina Sadowne
Liczba nowych miejsc postojowych	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba zmodernizowanych/wybudowanych punktów oświetlenia ulicznego	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba zmodernizowanych przystanków autobusowych	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba miejscowości posiadających dostęp do Internetu szerokopasmowego	szt.	↑	Gmina Sadowne
Cel strategiczny 3.2: Świadoma polityka przestrzenna			
Wyznaczona powierzchnia terenów pod rozwój przestrzeni magazynowo-towarowej	ha	↑	Gmina Sadowne
Powierzchnia Gminy objęta mpzp	%	↑	Gmina Sadowne

Tabela 5. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy klimatyczno – środowiskowej

Strefa klimatyczno - środowiskowa			
Wskaźnik	Jednostka miary	Oczekiwane rezultaty	Źródło danych
Cel strategiczny 4.1: Poprawa komponentów środowiska naturalnego			
Długość sieci wodociągowej	km	↑	Gmina Sadowne
Długość sieci kanalizacyjnej	km	↑	Gmina Sadowne

Powierzchnia terenów zieleni urządzonej	ha	↑	Gmina Sadowne
Liczba udzielanych dotacji na wymianę nieefektywnych kotłów węglowych	szt.	↑	Gmina Sadowne, WFOŚiGW
Liczba działań edukacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej	szt.	↑	Gmina Sadowne
Liczba nowych dużych i mikro instalacji OZE	szt.	↑	Gmina Sadowne, URE
Cel strategiczny 4.2: Adaptacja do zmian klimatu			
Stopień lesistości	%	↑	Gmina Sadowne, Lasy Państwowe
Liczba zrealizowanych działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej	szt.	↑	Gmina Sadowne, Wody Polskie

4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2025 poz. 581), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. 3. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2025 poz. 1153).

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, obszar strategicznej interwencji to obszar będący przedmiotem koncentracji działań polityki rozwoju ukierunkowanej terytorialnie. Podejmowanie przytoczonej strategicznej interwencji wiąże się z jednej strony z wyrównywaniem szans obszarów zmarginalizowanych w celu równoważenia poziomu życia mieszkańców i zapewnienia spójności w gospodarce, a z drugiej strony ze wspieraniem rozwiniętych już obszarów tak, aby były bardziej konkurencyjne i efektywne, co oznacza, że de facto jest to urzeczywistnienie rozwoju zrównoważonego terytorialnie.

Nowe podejście do polityki regionalnej zakłada odejście od wspierania całego kraju czy regionów w jednolity sposób na rzecz większego różnicowania interwencji w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów.

Takie podejście przekłada się na bardziej precyzyjne wyznaczenie OSI z punktu widzenia priorytetów polityki rozwoju, jak również na tworzenie instrumentów terytorialnych dopasowanych do ich specyficznych potrzeb rozwojowych. OSI wyznaczone i wspierane na poziomie regionalnym mają pełnić dodatkową funkcję wobec OSI wskazanych na poziomie krajowym.

Osi regionalne

W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI), na podstawie definicji określonej w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju – jako obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do których jest kierowana interwencja publiczna.

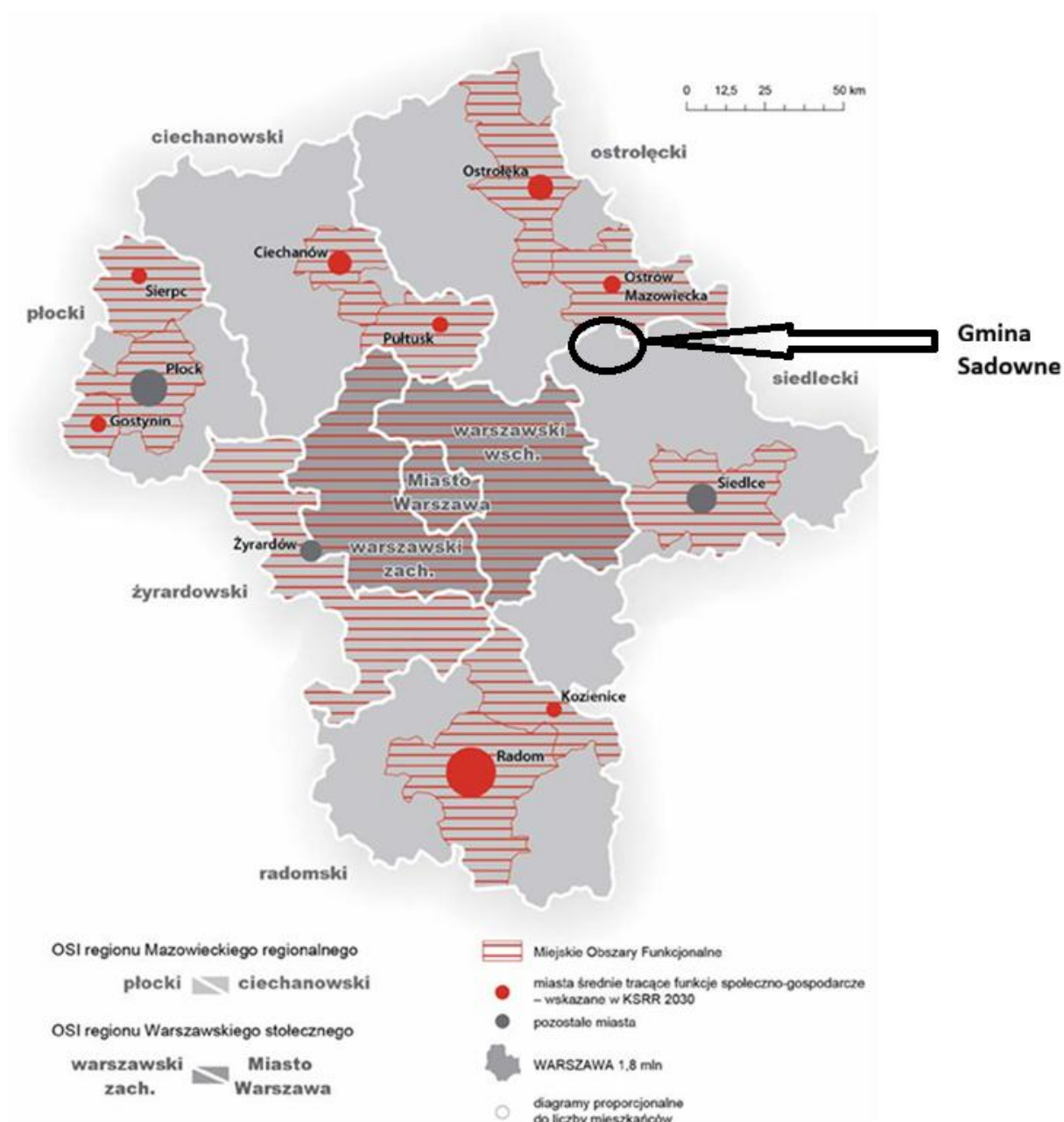
W związku z powyższym, w województwie mazowieckim na poziomie regionalnym zostały wyznaczone dwa typy OSI:

-problemowe – podregiony NUTS 3:

- w regionie Mazowieckim regionalnym: ciechanowski, ostrołęcki, płoński, radomski, siedlecki, żyrardowski,
- w regionie Warszawskim stołecznym: warszawski zachodni, warszawski wschodni i miasto Warszawa,

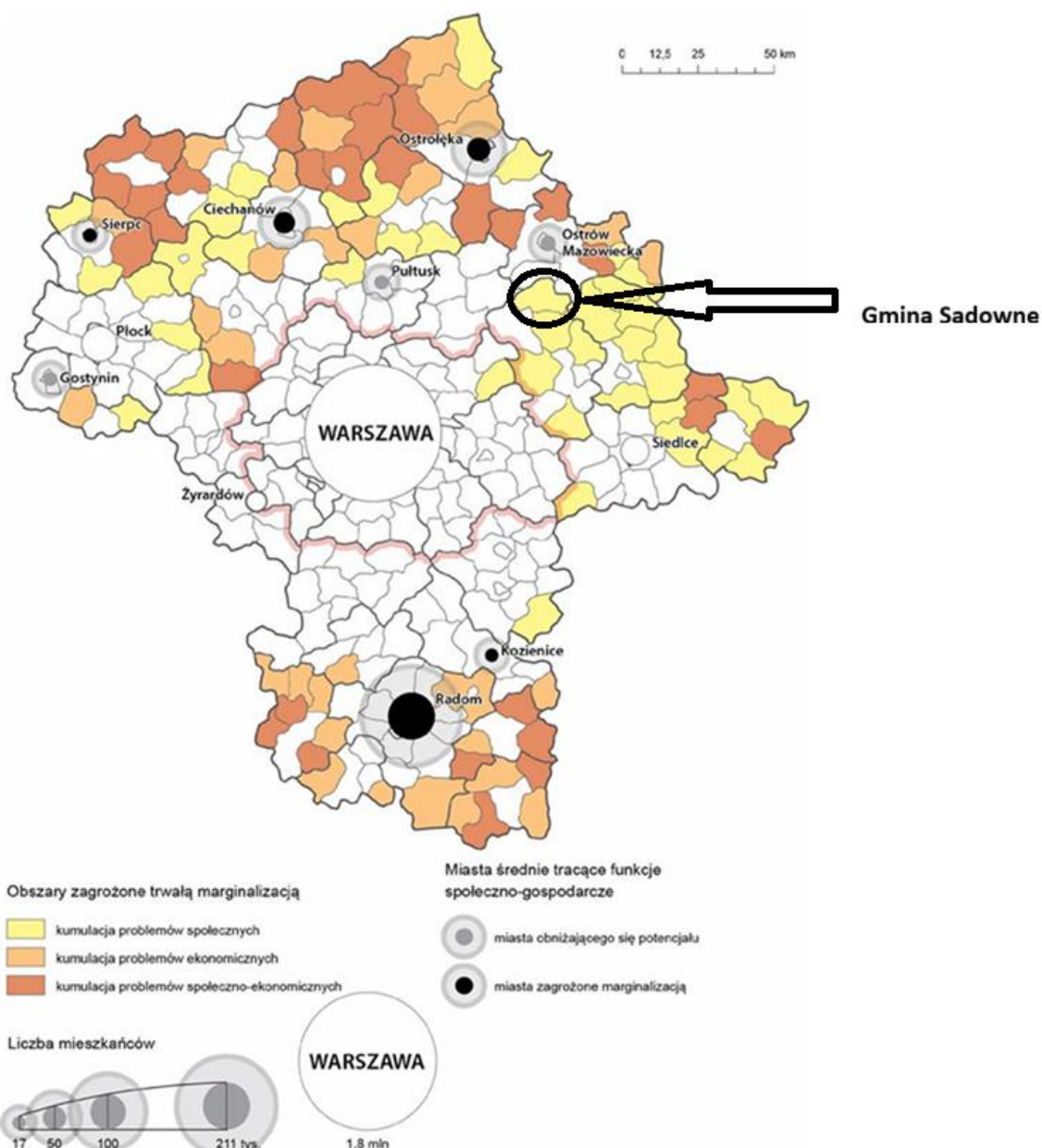
- bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne:

- miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region Warszawski stołeczny) jako istniejący biegun wzrostu,
- miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz Płocka, Siedlec i Żyrardowa jako potencjalnych biegunów wzrostu.

Rysunek 1. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego.

Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ teren Gminy Sadowne został zaliczony do Gmin z kumulacją problemów społecznych.

Rysunek 2. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Osi lokalne

Osi 1 – Ośrodek atrakcyjnie turystycznie w oparciu o lokalne potencjały

Rozwój atrakcji turystycznych oraz zaplecza turystycznego na terenie Gminy może stać się motorem napędowym do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości skupiającej się na handlu i usługach. W związku z tym należy podjąć działania na rzecz zagospodarowania terenów potencjalnie atrakcyjnych turystycznie (m.in. teren nieczynnego basenu zewnętrznego).

Warto wspomnieć, iż prowadzone inicjatywy w tym zakresie powinny uwzględniać obszary prawnie chronione i ograniczenia z tym związane. Wszelkie inwestycje powinny być realizowane z najwyższym poszanowaniem obszarów cennych przyrodniczo.

Istniejące problemy na wyznaczonym OSI:

- niewystarczająca liczba odpowiednio zagospodarowanych terenów rekreacyjnych,
- niewystarczająca infrastruktura turystyczna pod kątem rozwoju turystyki rowerowej i wodnej,
- problem bezrobocia,
- słabo rozwinięta infrastruktura zaplecza turystycznego,
- niedobór różnorodnych wydarzeń kulturalnych, w tym skierowanych do młodzieży,
- brak dodatkowych atrakcji, które zatrzymałyby turystów na dłużej.

Istniejące potencjały na wyznaczonym OSI:

- wykorzystanie przestrzeni do stworzenia miejsc rekreacji, lokalnych atrakcji dla rodzin,
- wykorzystanie przestrzeni pod kątem rozwoju lokalnej przedsiębiorczości – handlu i usług.

Kierunki rozwoju terenów w obszarze strategicznej interwencji:

- rewitalizacja terenu po dawnym basenie zewnętrznym,
- organizacja wodnego placu zabaw,
- organizacja pumptracku,
- organizacja kina letniego,
- promocja komunikacji rowerowej, w tym budowa rozbudowa szlaków rowerowych oraz infrastruktury towarzyszącej,
- połączenie infrastruktury rowerowej z miejscem atrakcyjnym turystycznie,
- zwiększenie oferty kulturalnej: imprez o znaczeniu ponadregionalnych powiązanych z promocją Gminy Sadowne,
- rozwój małej gastronomii.

Rysunek 3. Zasięg OSI na terenie gminy Sadowne

5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ GMINY

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. 3. 4) zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2025 poz. 1153).

Strukturę administracyjną tworzą 23 sołectwa: Bojewo, Grabiny, Kolonia Złotki, Kołodział, Kołodział Rybie, Krupińskie, Kościelnik, Morzyczyn Włość, Morzyczyn Włoki, Ocięte, Orzełek, Płatkownica, Rażny, Sadoleś, Sadowne, Sojkówek, Sokółka, Szynkarzyna, Wilczogęby, Zalesie, Zarzetka, Zieleniec, Złotki.

Na terenie Gminy Sadowne zlokalizowanych jest 7 dróg powiatowych:

- 4202W - Jasiorówka – Brzuza- Sadowne,
- 4203W - Sadowne-Wilczogęby,
- 4204W - Płatkownica-Morzyczyn Włoki-granica powiatu,
- 4205W - Sadowne-Morzyczyn Włość,
- 4206W - Sadowne-Kołodział-Złotki-granica powiatu,
- 4207W - Paplin-Stoczek-Sadowne,
- 4212W - Stoczek-Kołodział.

Układ uzupełniający tworzą drogi gminne zapewniające obsługę poszczególnych miejscowości Gminy. Do grupy tego układu zalicza się również drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych. W celu usprawnienia ruchu gminnego i międzygminnego należy dążyć do przebudowy i remontów dróg gminnych oraz utrzymywać je w należytym stanie. Budowa nawierzchni utwardzonych w nadchodzących latach powinna być jednym z ważniejszych zadań Gminy.

Przez teren Gminy przebiega międzynarodowa linia kolejowa E75 Rail Baltica Warszawa-Białystok-Trakiszki w ramach paneuropejskiego korytarza transportowego K1. Omawiana linia kolejowa posiada stację w m. Sadowne. Dzięki temu połączeniu mieszkańcy Gminy mogą podróżować bezpośrednio do Warszawy czy Małkini.

Przez obszar Gminy Sadowne przebiegają ważne linie energetyczne wysokiego, średniego i niskiego napięcia o charakterze tranzytowym:

- linia przesyłowa wysokiego napięcia 110 kV, która prowadzi prąd z rozdzielni w Węgrowie przez Tchorzową i Ugoszcz, a następnie przez wschodnią część Gminy Sadowne, aż do Małkini (długość na terenie Gminy Sadowne to około 4 km),
- linie średniego (15 kV) i niskiego (0,4 kV) napięcia.

Gmina Sadowne posiada bezpieczny system elektroenergetyczny o odpowiednich rezerwach mocy. W wyniku wzrastającego zapotrzebowania na energię elektryczną system podlegał będzie rozbudowie i modernizacji.

Gmina Sadowne nie jest objęta siecią gazową.

Gmina Sadowne nie posiada własnej infrastruktury ciepłowniczej. Energię ciepłą pozyskuje się z wykorzystaniem kotłowni lokalnych w odniesieniu do budynków użyteczności publicznej, budynków przemysłowych i usługowych oraz indywidualnych źródeł ciepła w odniesieniu do budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Kotłownie w większości pracują na paliwach stałych. Źródłem ciepła w gospodarstwach domowych są kotły grzewcze wykorzystujące węgiel, ekogroszek, drewno oraz olej i gaz ciekły.

Obszarami szczególnego zagrożenia powodzią na terenie Gminy Sadowne są:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne.

Na terenie Gminy obszary takie występują przy rzece Bug i są oddalone od istniejącej zabudowy. Jednak znacznie większe obszary stanowią obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Zagrożenie powodziowe jest spowodowane m.in. uszkodzeniem wałów przez Bobry. Przeważnie przyczynami powodzi i podtopień są:

- bardzo intensywne opady burzowe, powodując krótkotrwałe, zaś gwałtowne lokalne wezbranie wód,
- piętrzenie się wody na rzece Bug poprzez zatory kry lodowej.

Gmina Sadowne na koniec 2023 r. posiadała sieć wodociągową o łącznej długości 160,1 km, posiadała 2 308 szt. przyłączy do budynków, a stopień jej zwodociągowania wynosił 92%. Gospodarstwa nieprzyłączone do gminnej sieci wodociągowej zaopatrywane są w wodę z ujęć własnych (studni kopanych – przydomowych).

Sieć kanalizacyjna na obszarze Gminy Sadowne jest częściowo rozwinięta i stanowi 13,9 km. Kanalizacją objęta jest część miejscowości Sadowne.

Na terenie Gminy Sadowne znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Nadbużański Park Krajobrazowy,
- Rezerwat przyrody – Mokry Jegiel,
- 2 Obszary Natura 2000 – Ostoja Nadbużańska oraz Dolina Dolnego Bugu,
- Pomniki przyrody,
- 5 Użytków Ekologicznych.

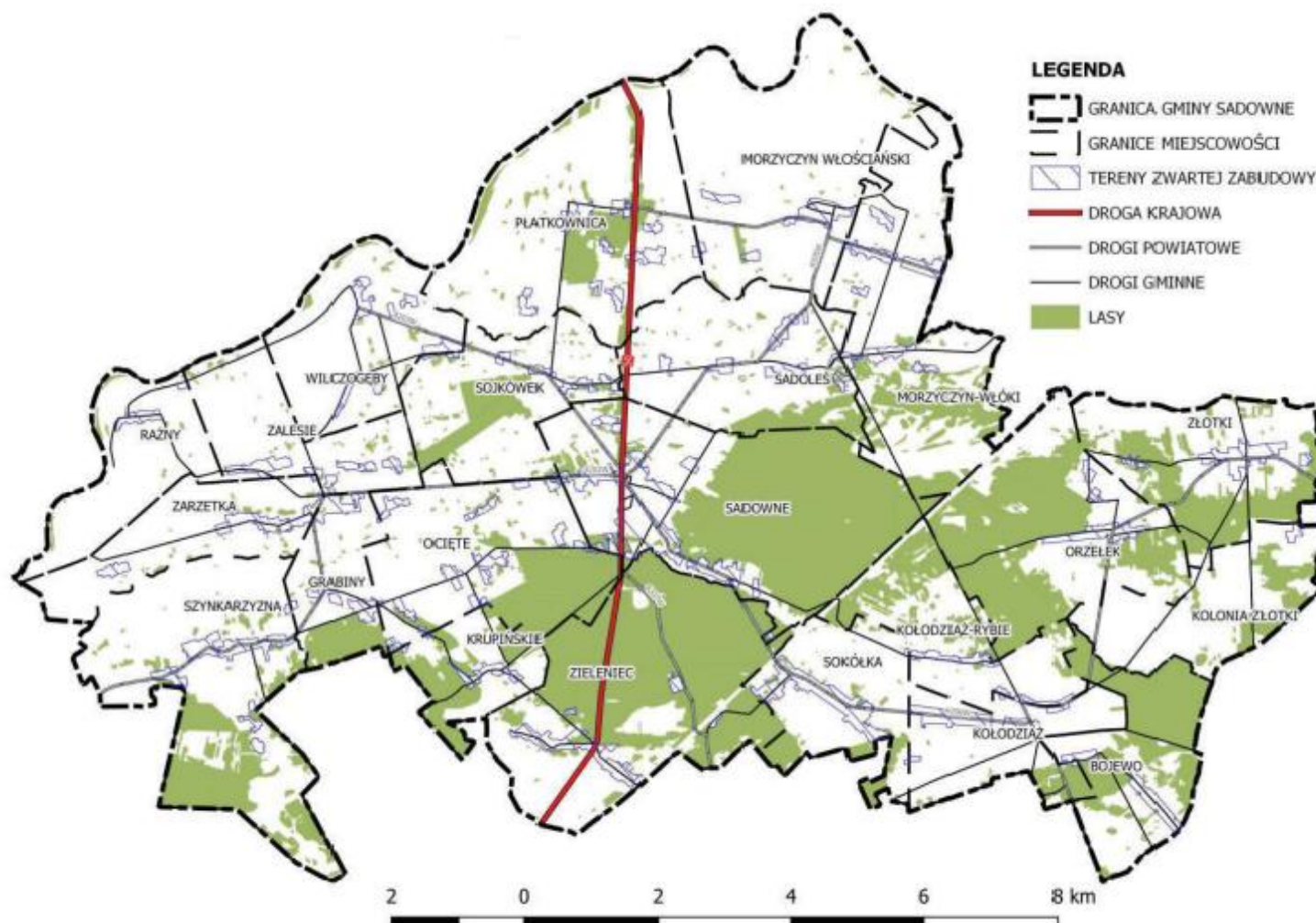
Wiodącą rolę w zachowaniu łączności przestrzennej struktur ekologicznych odgrywają korytarze ekologiczne rangi ponadregionalnej i regionalnej. Korytarze charakteryzują się dużą różnorodnością gatunkową, krajobrazową i siedliskową. Są one także ważnymi

ostojami dla gatunków rodzinnych i wędrownych, a zwłaszcza dla gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

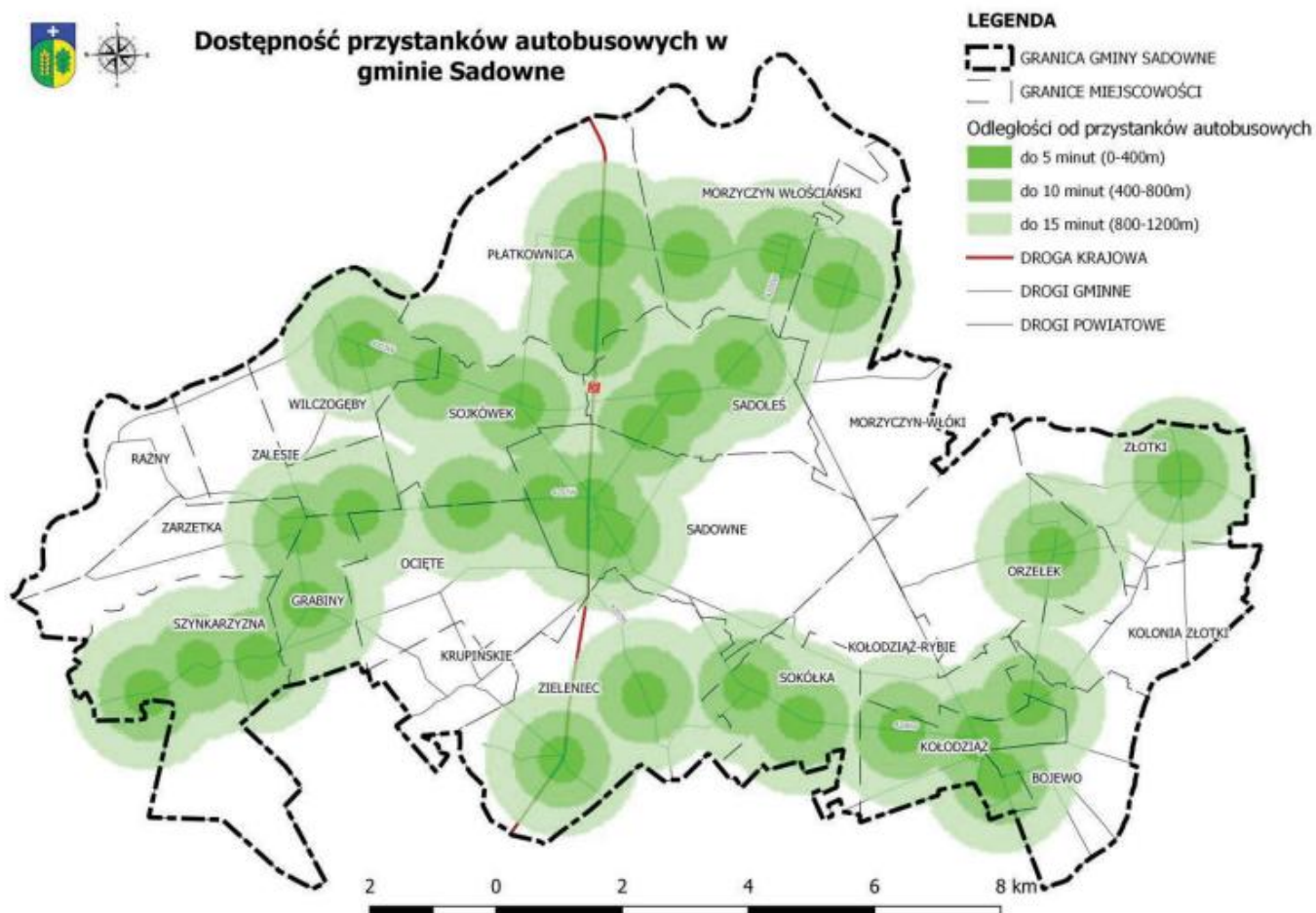
Przez teren Gminy Sadowne przebiega korytarz o randze regionalnej – Dolina Dolnego Bugu (GKPnC-4).

Gmina Sadowne położona jest położona na terenie nadleśnictwa Łochów. Powierzchnia lasów na terenie Gminy Sadowne zajmuje 3828 ha co stanowi ok. 26% powierzchni całej Gminy, jest to mniej, niż średnia lesistość w Polsce (29,5%) oraz w nadleśnictwie Łochów (34%). Lasy położone są głównie w południowej części Gminy, stanowią duże nieznacznie oddalone od siebie kompleksy, co sprzyja migracji zwierząt. Gatunkiem dominującym na terenie Gminy jest sosna zwyczajna, będąca gatunkiem mało wymagającym znoszącym ubogie i piaszczyste siedliska.

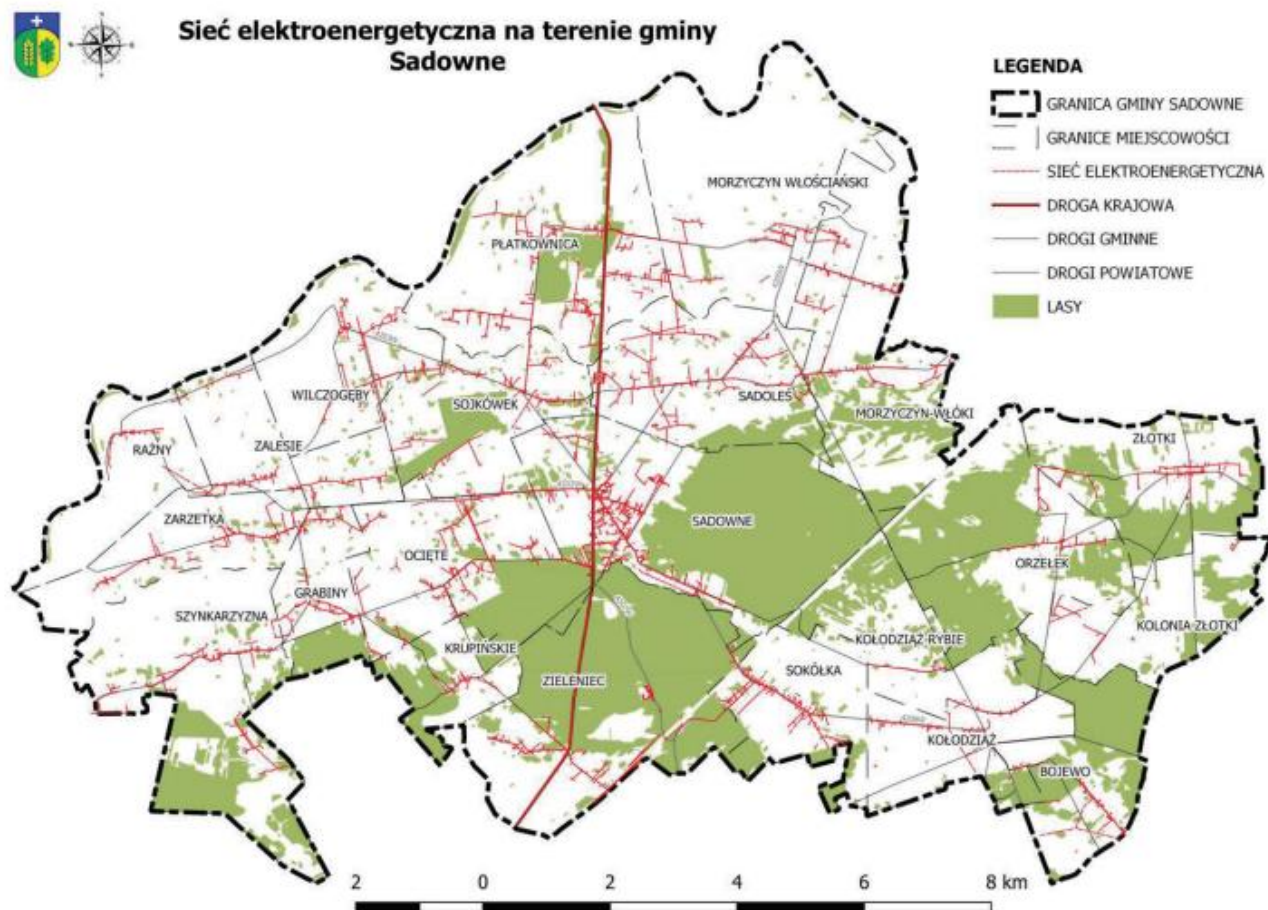
Lasy będące pod zarządem Nadleśnictwa Łochów w Gminie zajmują 2 000,85 ha z czego lasy ochronne zajmują 769 ha.

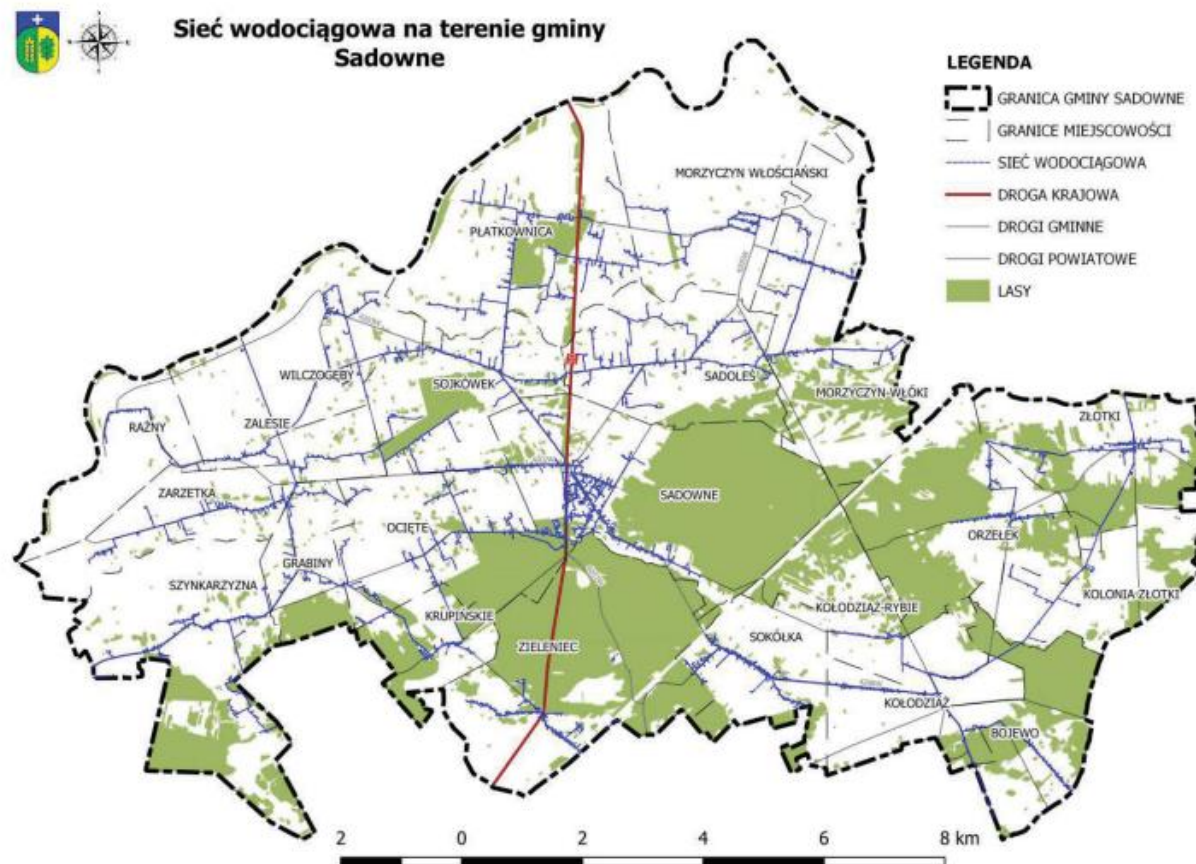
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej - Schemat połączeń drogowych na terenie gminy Sadowne

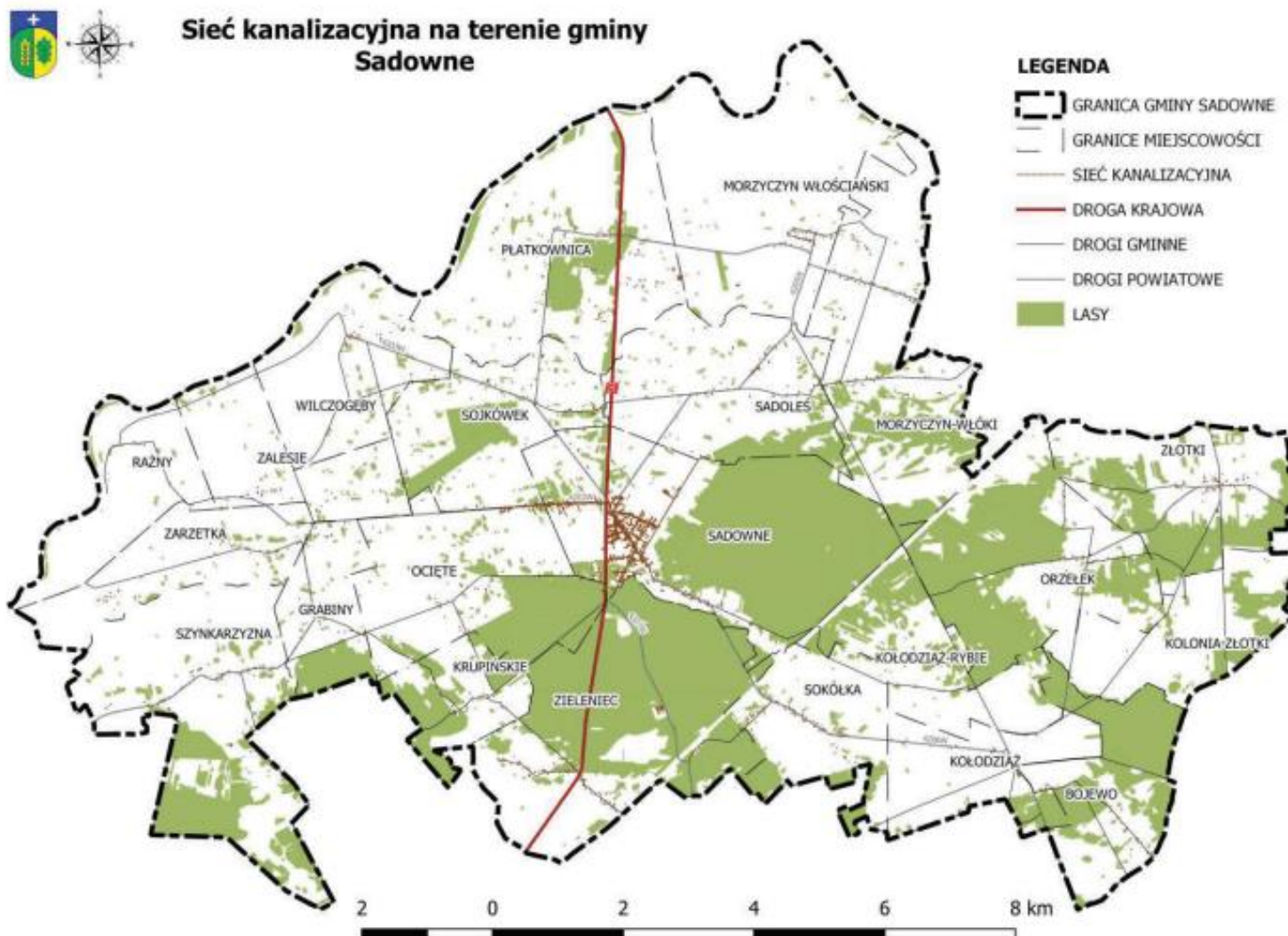
Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – dostępność do przystanków

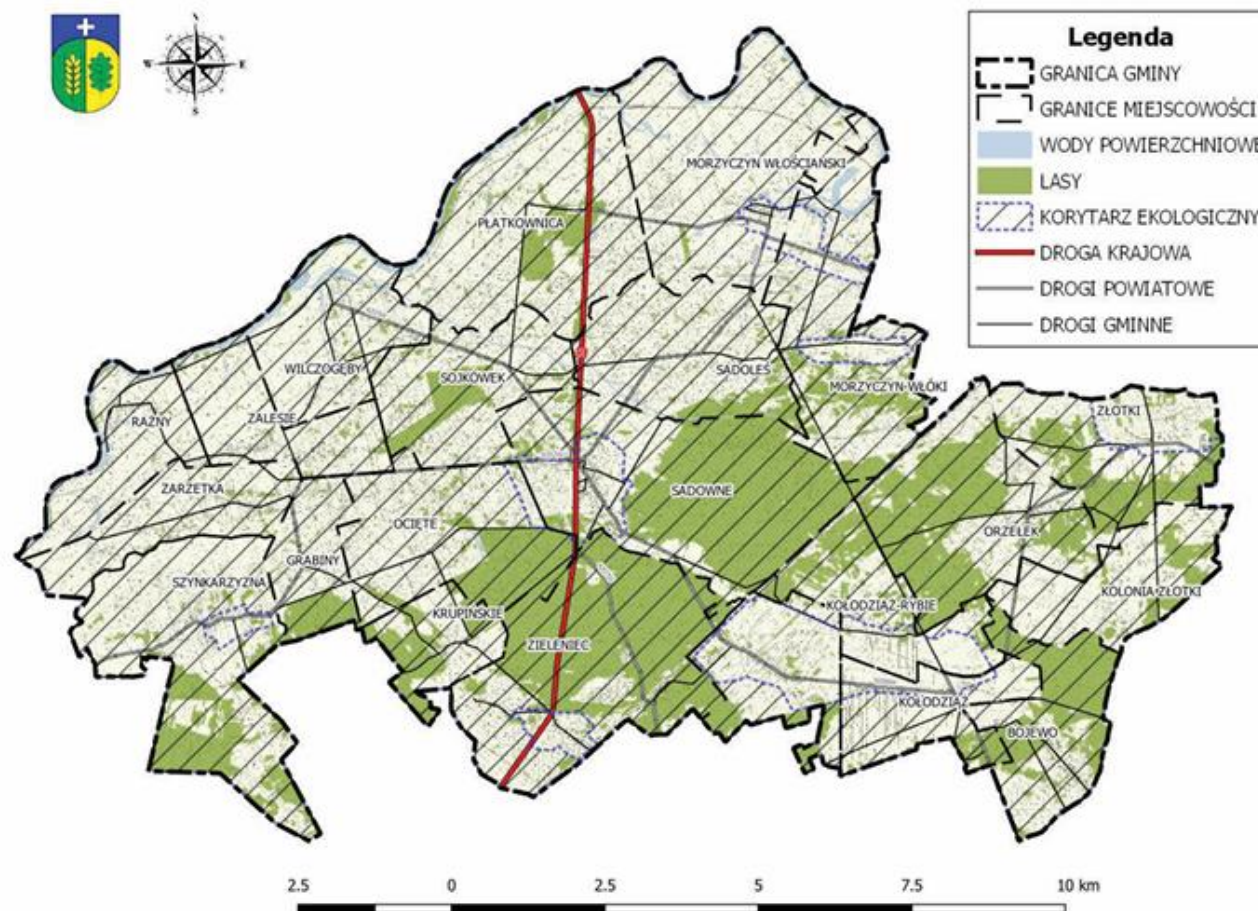
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – sieć elektroenergetyczna na terenie Gminy Sadowne

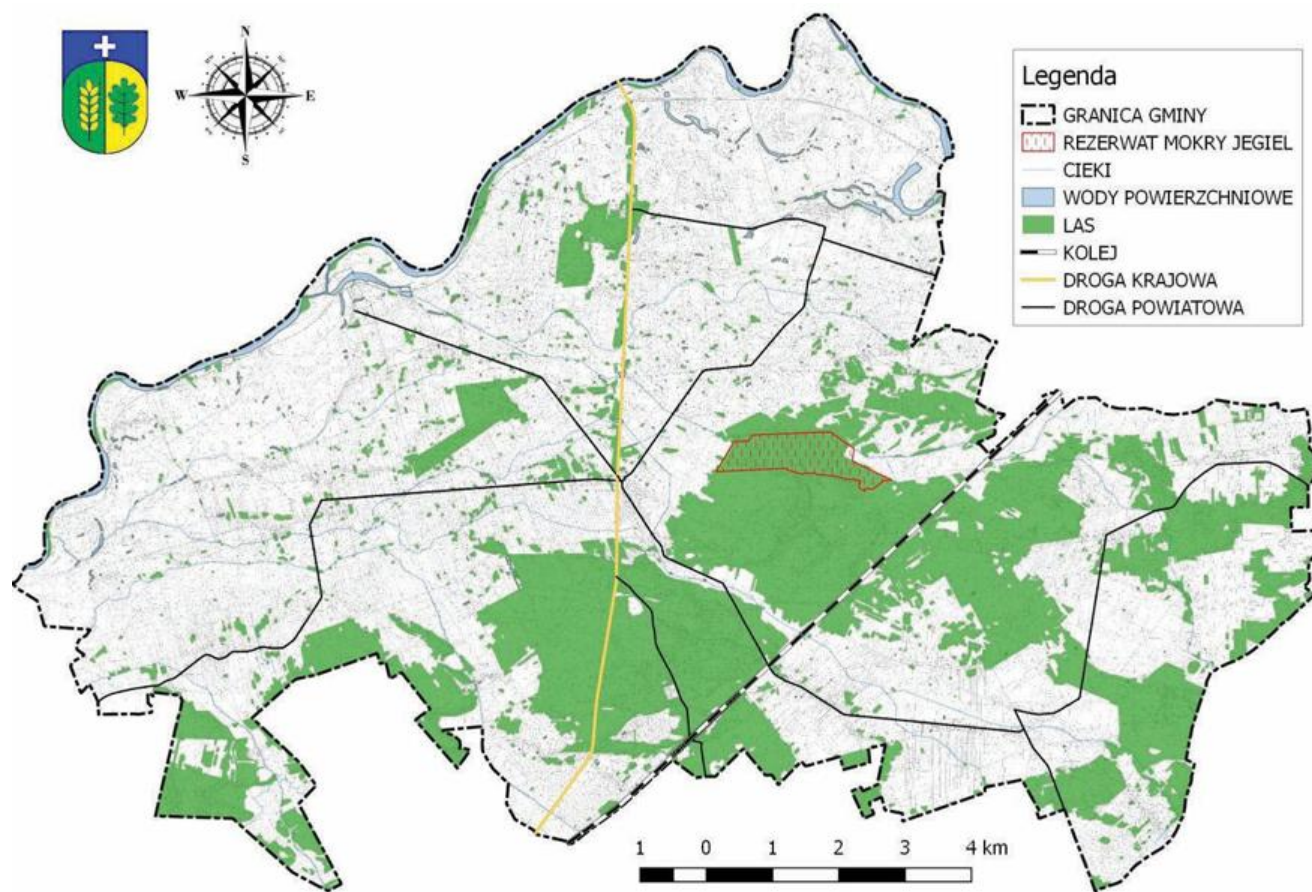
Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Sieć wodociągowa na terenie Gminy Sadowne

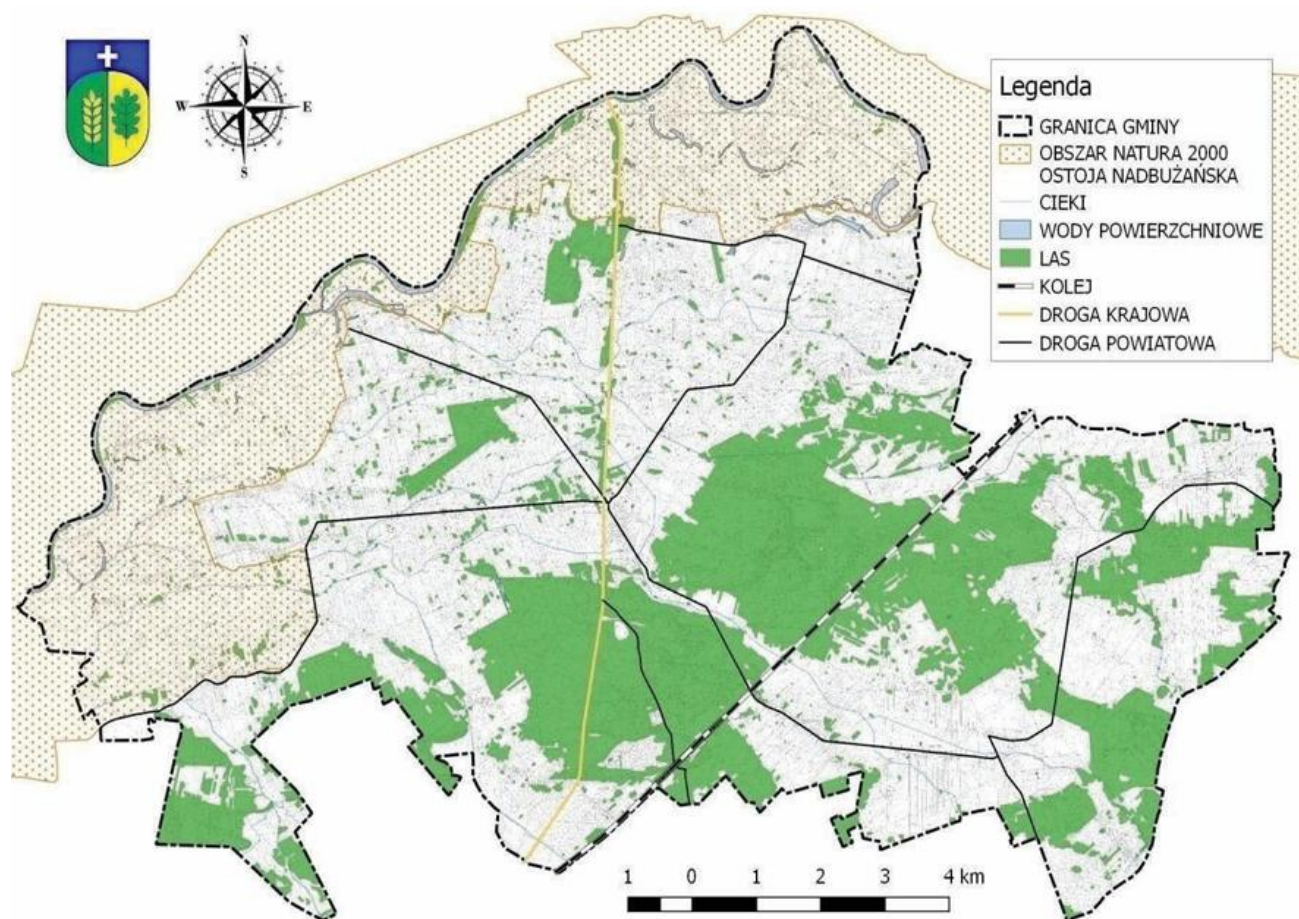
Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Dostęp do sieci infrastruktury technicznej- sieć kanalizacyjna

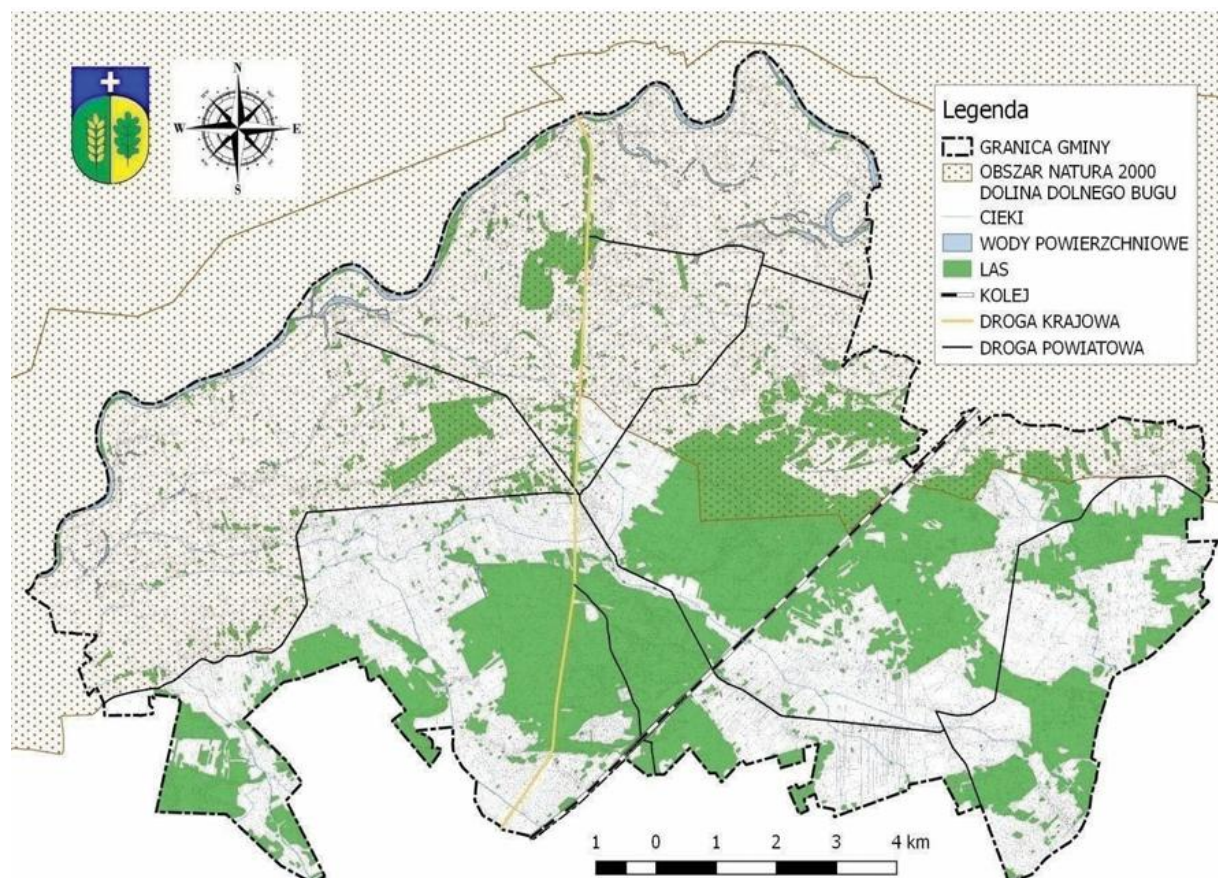
Rysunek 10. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Korytarz ekologiczny na terenie Gminy Sadowne

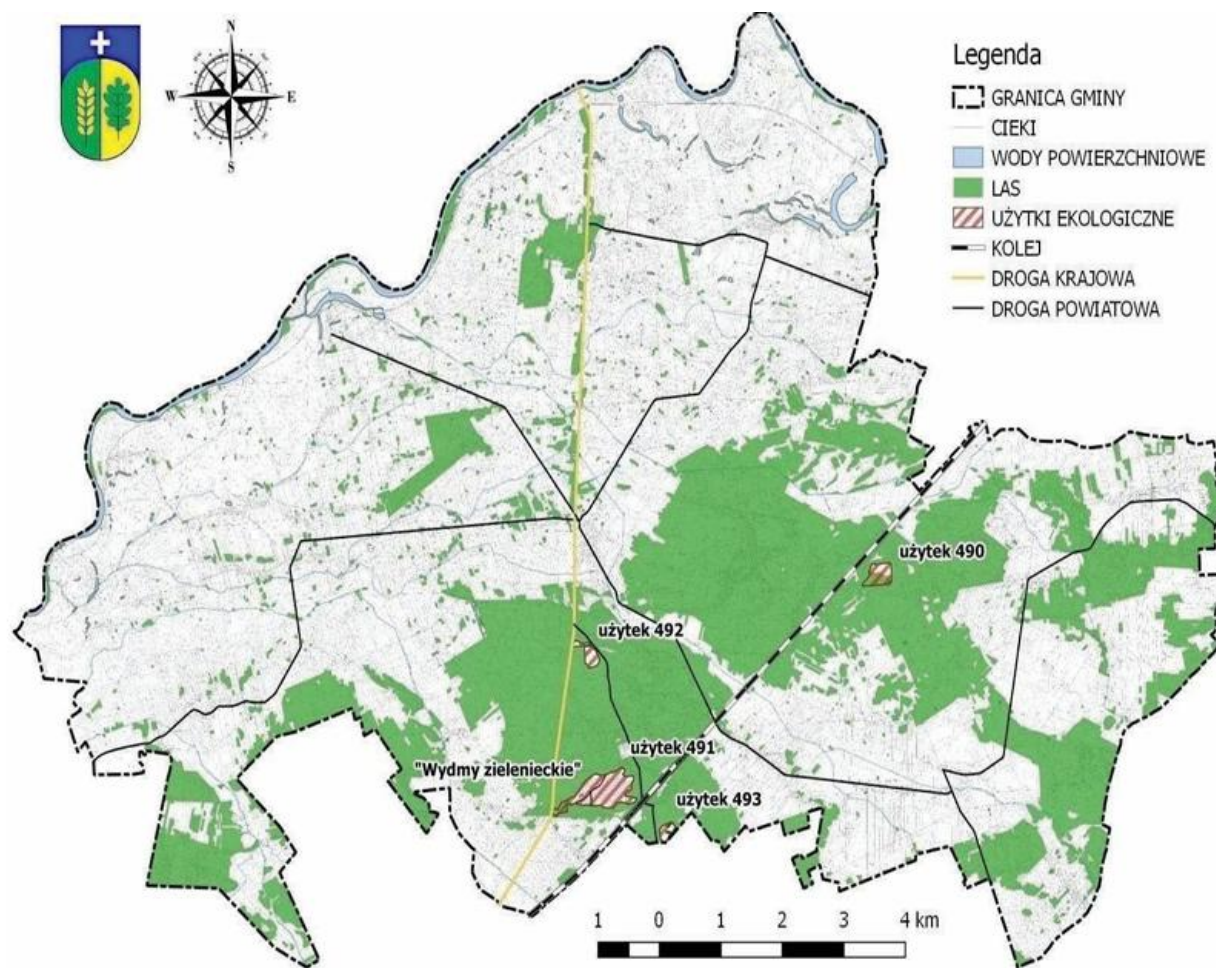
Rysunek 11. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Rezerwat przyrody Makry Jęgiel na tle Gminy Sadowne

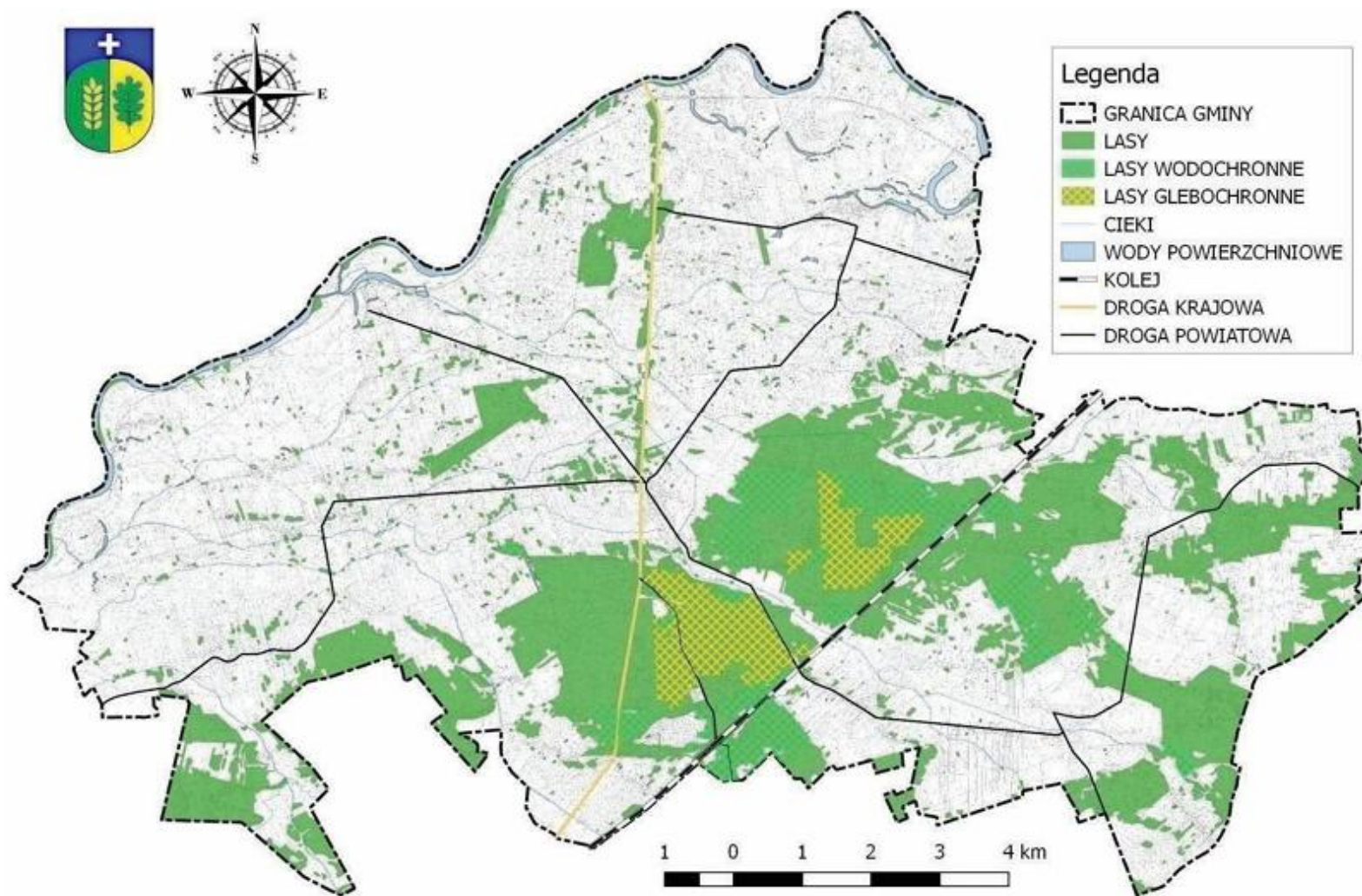
Rysunek 12. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Położenie Obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska na tle Gminy Sadowne

Rysunek 13. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Położenie Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu na tle Gminy Sadowne

Rysunek 14. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Użytki ekologiczne na tle Gminy Sadowne

Rysunek 15. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Lasy ochronne na tle Gminy Sadowa

5.1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że w strategii uwzględnia się ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej (Art. 10e. 3. 5) zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2025 poz. 1153).

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją,
- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju,
- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwację urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.

- wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- ochrona i właściwe utrzymanie obiektów i terenów objętych ochroną prawną – wpisanych do rejestru zabytków województwa mazowieckiego,
- ochrona obiektów i terenów historycznych dla zachowania tożsamości lokalnej (wpisanych do ewidencji zabytków), na podstawie aktów prawa miejscowego, a w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- kształtowanie terenów zieleni zgodnie z tradycjami lokalnymi: parków, skwerów, alei drzew, itp.,
- uwzględnienie lokalnej tradycji budowlanej (m. in. poprzez użycie lokalnych materiałów budowlanych takich jak: drewno, miejscowy kamień, ceramika, stosowanie historycznej kolorystyki dachów i elewacji) i historyczne zasady rozplanowania wsi,
- zachowanie istniejących wewnątrz krajobrazowych i urbanistycznych, zachowanie osi kompozycyjnych i powiązań widokowych pomiędzy częściami składowymi krajobrazu, zachowanie historycznej kompozycji układów zieleni,

- ochrona historycznych podziałów oraz zapewnienie planowanej i kontrolowanej parcelacji terenów zgodnie z lokalną tradycją,
- utrzymanie i uczynienie historycznego układu komunikacyjnego,
- nawiązanie w nowej zabudowie do zasad historycznej kompozycji wnętrza urbanistycznych i krajobrazowych,
- zachowania zasadniczych elementów kształtujących sylwetę zespołu ze szczególną ochroną istniejących, historycznych dominant wysokościowych.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Sadowne lokalizacja obiektu handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na wyznaczonych terenach ujętych w opracowywanym planie ogólnym.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- skanalizowanie części Gminy, tam gdzie rozwój kanalizacji jest uzasadniony ekonomicznie,

- wyposażenie Gminy w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej,
- uzupełnianie i intensyfikację zabudowy jednostek osadniczych,
- kształtowanie nowej zabudowy z uwzględnieniem charakteru i stylu stosowanego w danej miejscowości,
- kreowanie lokalnych centrów wsi, szczególnie tych leżących przy głównych ciągach komunikacyjnych i turystycznych poprzez modernizację i budowę infrastruktury technicznej oraz lokalizowanie usług obsługi mieszkańców i turystów,
- poprawę standardu zabudowy rekreacyjnej i turystycznej.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych.
- Priorytetowe remonty dróg obsługujących największą ilość mieszkańców i leżących na obszarach o największej w skali Gminy aktywności gospodarczej oraz odcinki o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu.
- Dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne.
- Budowa nawierzchni utwardzonych w nadchodzących latach jako najważniejsze zadanie Gminy.
- Rozwój sygnalizacji świetlnej. Dzięki tym działaniom poprawi się bezpieczeństwo ruchu w Gminie Sadowne zarówno dla pojazdów mechanicznych oraz osób pieszych.
- Budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV, V, VI, nieużytkach i nie powinny wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. Nie wyklucza się jednak, w uzasadnionych sytuacjach, możliwości lokalizowania ww. urządzeń na gruntach innych klas oraz możliwości poszerzenia obszaru stref ochronnych. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronione z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko,
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- ochrona gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne,
- ochrona gruntów ornych najlepszych klas bonitacyjnych IIIa, IIIb, IVa, IVb i pochodzenia organicznego,
- wprowadzanie zalesień na gruntach rolnych V i VI klasy bonitacyjnej,
- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasu oraz obowiązującymi przepisami szczególnymi, w tym z planem ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, który w wybranych strefach wprowadza wyłączenie obszarów z zalesień,
- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną, a zabudową mieszkaniową na wsiach,

- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie,
- ogólnie kierunki zarządzania rolniczą przestrzenią produkcyjną:
 - tworzenie warunków dla stabilności kierunków produkcji rolnej (zwłaszcza produkcji zbóż),
 - stosowanie racjonalne środków produkcji,
 - stosowanie nowoczesnych i oszczędnych technologii i metod produkcji,
 - dostosowanie sprzętu rolniczego do warunków produkcji,
 - koncentracja i specjalizacja produkcji,
 - rozwój rolnictwa ekologicznego,
 - rozwój gospodarstw agroturystycznych,
 - tworzenie możliwości produkcji ukierunkowanej na odbiorców sezonowych (turystów).

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

6. SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY Z KIERUNKAMI WYNIKAJĄCYMI ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Rozdział odnosi się do przepisu „Art. 10f. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2025 poz. 1153).

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze stanowi podstawowy i nadrzędny dokument strategiczny regionu. Określone w Strategii w dokumencie działania są punktem wyjścia do formułowania zapisów regionalnego programu operacyjnego oraz innych dokumentów województwa mazowieckiego kształtujących politykę rozwoju regionu. Struktura celów rozwojowych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ została przedstawiona poniżej.

WIZJA: Mazowsze z Warszawą, Warszawa ku Europie

CEL GŁÓWNY: Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska

Obszar Gospodarka:

WIZJA Mazowsze z Warszawą, Warszawa ku Europie					
CEL GŁÓWNY Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska					
Obszar	GOSPODARKA	DOSTĘPNOŚĆ	ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	SPOŁECZEŃSTWO	KULTURA I DZIEDZICTWO
Nazwa celu	Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze	Dostępne i mobilne Mazowsze	Zielone, niskoemisyjne Mazowsze	Mazowsze zintegrowane społecznie	Mazowsze bogate kulturowo
Opis celu	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ład przestrzennego	Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody	Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki	Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia
Wymiar terytorialny	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO				

Tabela 6. Analiza spójności założeń przedmiotowej Strategii z Strategią na szczeblu wojewódzkim

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze	Strategia Rozwoju Gminy Sadowne na lata 2025-2030 (Analiza spójności)
Obszar: gospodarka Kierunki działań (priorytetowe):	Cel strategiczny: Wzmocnienie dostępności komunikacyjnej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze	Strategia Rozwoju Gminy Sadowne na lata 2025-2030 (Analiza spójności)
1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości 2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji 3. Cyfryzacja gospodarki	
Obszar: dostępność Kierunki działań (priorytetowe): 7. Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni 8. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu	Cel strategiczny: Wzmocnienie dostępności komunikacyjnej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej
Obszar: Środowisko i energetyka Kierunki działań (priorytetowe): 10. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska 11. Proekologiczna transformacja energetyki	Cel strategiczny: Poprawa komponentów środowiska naturalnego wraz z adaptacją do zmian klimatu

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze	Strategia Rozwoju Gminy Sadowne na lata 2025-2030 (Analiza spójności)
12. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu	
Obszar: Społeczeństwo Kierunki działań (priorytetowe): 15. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego 16. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych	Cel strategiczny: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup szczególnie zagrożonych Cel strategiczny: Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych i rekreacyjnych Cel strategiczny: Wzmocnienie zaangażowania mieszkańców i lokalnych partnerów we współzrządzeniu lokalną przestrzenią

7. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. 2025 poz. 1153) o samorządzie gminnym.

Strategia Rozwoju Gminy Sadowne na lata 2025-2030 nie stanowi aktu prawa miejscowego, jednak powinna być elementem przewodnim przy dalszych planach rozwojowych gminy. Wdrażanie strategii powinno odbywać się etapowo. Osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie powinny być organy Gminy (w tym Rada Gminy oraz Wójt Gminy Sadowne, jak i wszystkie jej jednostki organizacyjne).

Organem odpowiedzialnym za realizację dokumentu Strategii jest Wójt Gminy Sadowne. Strategia wdrażana będzie bezpośrednio przez Urząd Gminy w Sadownem, zgodnie z ich kompetencjami oraz przez jednostki organizacyjne Gminy Sadowne:

- Kultura: Gminny Ośrodek Kultury w Sadownem, Muzeum Ziemi Sadowieńskiej, Gminna Biblioteka Publiczna w Sadownem
- Oświata i wychowanie: wszystkie placówki oświatowe z terenu Gminy,
- Pomoc społeczna: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadownem,
- Zdrowie: Przychodnia Zdrowia w Sadownem.

Realizacji Strategii służyć będą narzędzia w postaci strategii sektorowych, funkcjonalnych planów i programów, określające szczegółowo sposoby realizacji celów. Część z nich zostanie oparta o już istniejące dokumenty. Powinny one zostać zaktualizowane w celu dostosowania do nowych celów strategicznych. Realizacja niektórych z tych celów będzie wymagała opracowania nowych polityk, planów lub programów.

Wykaz funkcjonujących dokumentów/polityk na terenie Gminy, które będą stanowiły uszczegółowienie zapisów Strategii (stan na 2024 rok):

- Wieloletnia Prognoza Finansowa,
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Sadowne,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy. Sadowne na lata 2013-2032,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sadowne,
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Sadowne,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sadowne na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 r.,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadowne na lata 2021-2030,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wszystkie dokumenty wykonawcze opracowywane na terenie Gminy Sadowne w kolejnych latach powinny wykazywać spójność i uwzględniać zapisy przedmiotowej Strategii.

Nowo tworzone dokumenty wykonawcze na terenie Gminy Sadowne powinny:

- być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie,

- być poddane konsultacjom społecznym z mieszkańcami i innymi interesariuszami,
- zawierać co najmniej jedno odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań przedmiotowej strategii,
- posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za realizację dokumentu.

7.1. Monitoring

Proces monitoringu powinien uwzględniać wskaźniki monitoringu przypisane poszczególnym działaniom (wskazane w rozdziale *Oczekiwane rezultaty prowadzonych działań*).

Sprawozdawczość *Strategii* zostanie skoordynowana z nałożonym na Gminy, zgodnie art. 28a. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2025 poz. 1153 ze zm.), obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie Gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał Rady Gminy.

Monitoring prowadzony będzie w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii – pozwoli to wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji zadań lub podmiotów odpowiedzialnych/współpracujących przy realizacji zadań.

7.2. Ewaluacja

Ewaluacja *Strategii* dotyczy oceny stopnia realizacji założeń *Strategii* oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu *Strategia* rozwiązuje realne problemy Gminy i jej mieszkańców.

Ewaluacja *Strategii Rozwoju Gminy Sadowne* na lata 2025-2030 będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań (ex ante) – odpowiada na pytanie: Czy i w jaki sposób *Strategia* przyczyni się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy?
- ocena w trakcie realizacji działań (on-going) - odpowiada na pytanie: Czy przyjęte cele i podjęte w ich następstwie działania zmierzają we właściwym kierunku?
- ocena po realizacji działań (ex post) - ocena długoterminowego wpływu *Strategii* odpowiada na pytanie: Czy efekty wynikłe z zastosowania *Strategii* są trwałe?

W wyniku prowadzonych działań ewaluacyjnych może okazać się, że *Strategia* wymaga aktualizacji. Aktualizacja obowiązującej strategii powinna zostać przeprowadzona w przypadku zasadniczej zmiany uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy oraz przestrzenny Gminy.

Sugeruje się, aby ocena zasadności przeprowadzenia aktualizacji *Strategii* przeprowadzana była minimum co 5 lat.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 9) ramy finansowe i źródła finansowania zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. 2025 poz. 1153) o samorządzie gminnym.

Potencjalne źródła finansowania zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy Sadowne na lata 2025-2030 kierunków działań:

- środki własne JST (środki pochodzące z budżetu Gminy), jest to jedno z podstawowych źródeł finansowania działań przewidzianych w niniejszej Strategii. Środki własne JST zapewniają zarówno całkowite finansowanie niektórych inwestycji, jak również stanowią wkład własny w przypadku realizacji zadań współfinansowanych ze środków UE,
- środki unijne – pozyskanie funduszy z programów krajowych oraz Funduszy Europejskich dla Mazowsza na lata 2021-2027, m.in. w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, a także nowego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji,
- inne fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie i fundusze, Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki pochodzące z budżetu państwa – m.in. środki celowe w ministerstwach, dedykowane fundusze i programy, np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,
- środki Samorządu Województwa Mazowieckiego,
- środki funduszy celowych w tym: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- środki sektora prywatnego (m.in. środki inwestorów prywatnych, formuła partnerstwa publiczno- prywatnego, fundusze sektora pozarządowego).

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania założeń Strategii będą środki w ramach **Funduszy Europejskich dla Mazowsza na lata 2021-2027.**

Kolejnym ważnym instrumentem będzie **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji**, mający na celu wspieranie terytoriów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w kierunku neutralności klimatycznej i zapobieganie narastaniu

dysproporcji regionalnych, ustanowiony w ramach polityki spójności. Finansowane są projekty, które obniżą społeczno-gospodarcze koszty dla tych społeczności, które w dużym stopniu są zależne od paliw kopalnych lub wysokoemisyjnych gałęzi przemysłu. Fundusz ma pomóc ograniczyć negatywne skutki społeczne, gospodarcze oraz środowiskowe transformacji energetycznej.

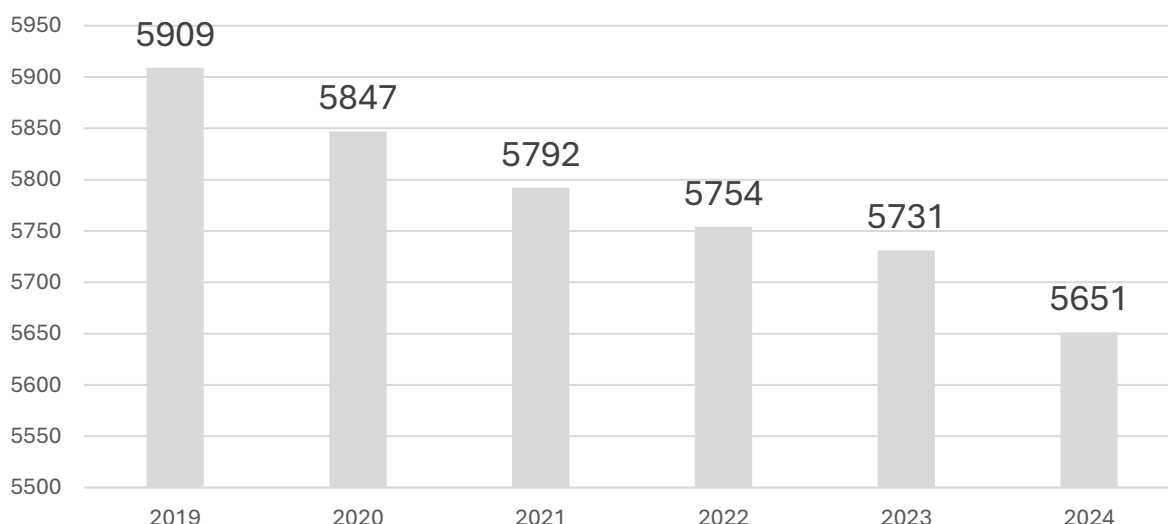
Gmina Sadowne korzystać będzie także z ważnych programów krajowych z budżetu Państwa m.in. Programy Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej: m.in. Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, czy Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030.

9. DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY SADOWNE

9.1. Diagnoza części społecznej

9.1.1. Demografia

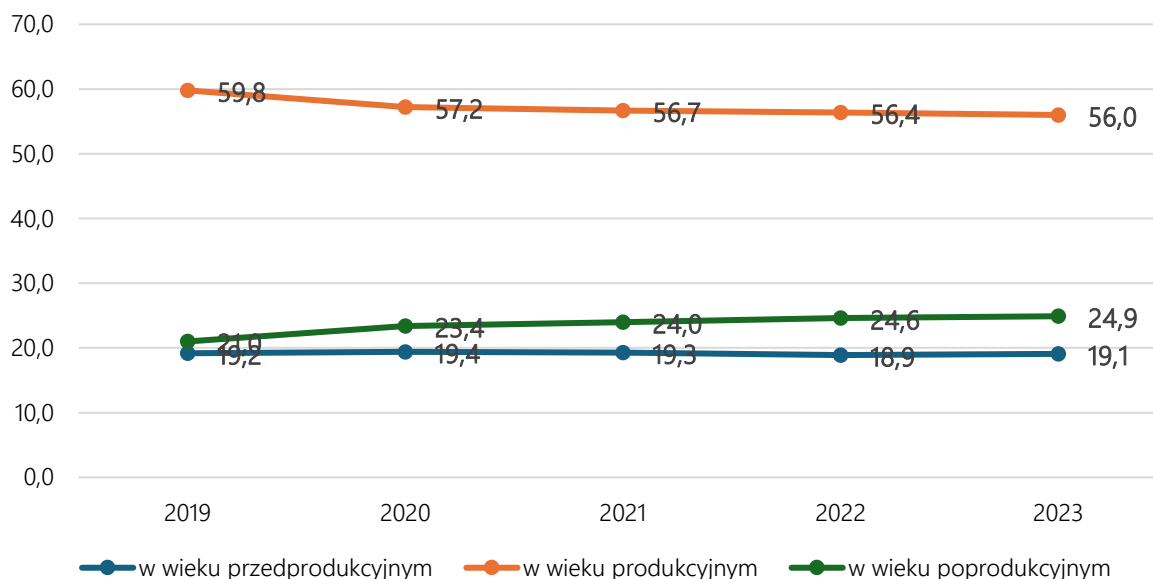
Według danych Urzędu Gminy Sadowne analizowany obszar w roku 2024 liczyła 5651 mieszkańców. Z roku na rok liczba mieszkańców Gminy zmniejsza się.

Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Sadowne w latach 2019-2024

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Liczba osób w wieku produkcyjnym na przestrzeni badanych pięciu lat spada. Udział osób w wieku poprodukcyjnym z roku na rok wzrasta. Warto

zauważyć, że liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w całym analizowanym okresie była mniejsza od liczby osób w wieku poprodukcyjnym i ta różnica coraz bardziej się powiększa. Jest to bardzo ważny wskaźnik demograficzny, który zasługuje na szczególną uwagę, ponieważ może mieć wpływ na różne aspekty społeczno-gospodarcze.

Wykres 3. Udział mieszkańców wg ekonomicznych grup wieku

9.1.2. Bezrobocie

W analizowanych latach 2019-2024 liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy spadała, za wyjątkiem roku 2020 (wzrost miał związek m.in. z pandemią COVID19).

Tabela 7. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Sadowne w latach 2019-2024

Rok	Liczba bezrobotnych	W tym kobiety
2019	153	94
2020	201	111
2021	147	89
2022	126	72
2023	118	60
2024	116	59

Największy problem na terenie Gminy stanowią osoby długotrwale bezrobotne, które nie wróciły na rynek pracy i mało prawdopodobne jest, by znów się na nim znalazły. Długotrwale bezrobocie wpływa negatywnie nie tylko na samych bezrobotnych, ale również na ich rodziny. Do najczęściej spotykanych barier społecznych związanych z wejściem na rynek pracy zarówno w Gminie Sadowne, jak i w całym kraju są brak

wyuczonego zawodu, niskie kwalifikacje, niedopasowanie posiadanego wykształcenia i przygotowania zawodowego do potrzeb lokalnych pracodawców, brak gruntownego doświadczenia zawodowego, co wynika z częstej zmiany pracy i podejmowania jakichkolwiek prac w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb.

Wśród osób bezrobotnych największą grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim i poniżej, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 8. Bezrobotni z terenu Gminy Sadowne w 2024 r. w podziale na wykształcenie

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych
wyższe	10
policealne i śr. zawod./branżowe	18
średnie ogólnokształcące	27
zasadnicze zawodowe/branżowe	29
gimnazjalne/podstawowe i poniżej	32

Analizując wiek osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy w przedziale wiekowym 25-34 lata, czyli osoby stosunkowo młode na rynku pracy.

Tabela 9. Bezrobotni z terenu Gminy Sadowne w 2024 r. w podziale na wiek

Wiek	Liczba bezrobotnych
18-24	21
25-34	32
35-44	23
45-54	18
55-59	15
60 lat i więcej	7

9.1.3. Kapitał społeczny

Formy opieki do lat 3

Do form opieki nad dziećmi do lat 3 zalicza się żłobki oraz kluby dziecięce.

Początkiem 2025 roku na terenie Gminy Sadowne został uruchomiony żłobek. Placówka zlokalizowana jest w budynku gminnego przedszkola w Sadownem. Uruchomienie placówki dla najmłodszych mieszkańców Gminy możliwe było dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym.

Przedszkola i szkoły

Na terenie Gminy Sadowne funkcjonują następujące gminne placówki oświatowe:

- Przedszkola:

- Przedszkole w Sadownem,
- Przedszkole w Grabinach.

- Szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Grabinach,
- Szkoła Podstawowa im. Bł. Ks. Edwarda Grzymały w Sadownem,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kołodziążu,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Orzełku.

- Szkoła ponadpodstawowa:

- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Sadownem.

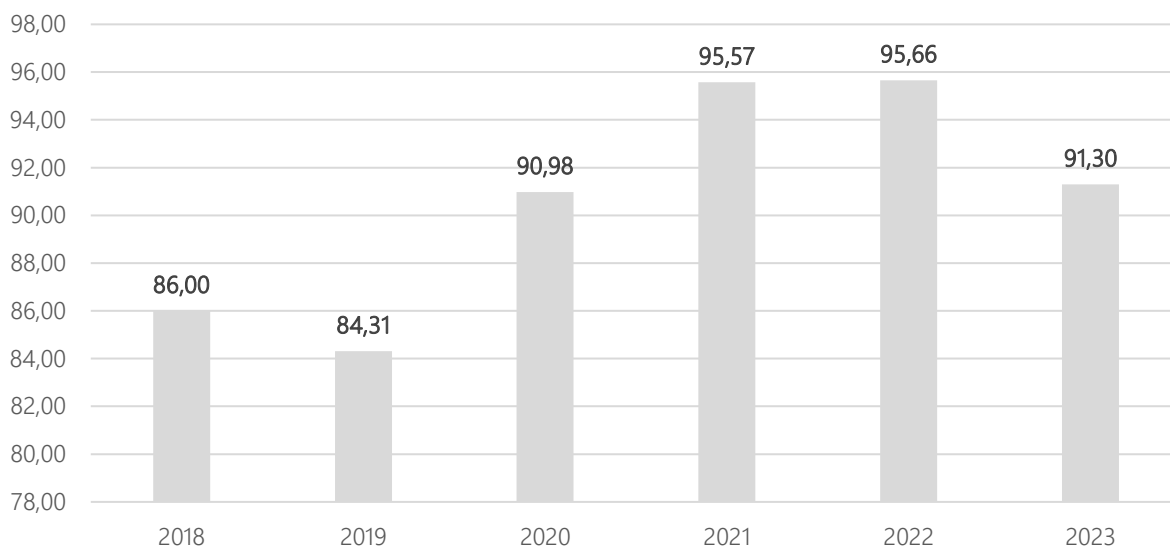
Średnia zdawalność egzaminów ósmoklasisty (język angielski) w 2024 roku wynosiła na terenie Gminy 62,14% i stanowiła jedną z wyższych wartości wśród gmin powiatu węgrowskiego (średnia zdawalność na terenie powiatu 58,84%). Zdawalność egzaminów na terenie Gminy była natomiast niższa od wartości dla województwa (71,98%).

Średnia zdawalność egzaminów ósmoklasisty (język polski) w 2024 roku wynosiła na terenie Gminy 58,08% i była niższa od średniej dla powiatu (61,61%). Zdawalność egzaminów na terenie Gminy była również niższa od wartości dla województwa (65,67%).

Średnia zdawalność egzaminów ósmoklasisty (matematyka) w 2024 roku wynosiła na terenie Gminy 49,89% i była wyższa od wartości dla powiatu (47,3%). Zdawalność egzaminów na terenie gminy była niższa od wartości dla województwa (57,41%).

Współczynnik skolaryzacji netto, będący miarą powszechności kształcenia, obrazuje relację liczby osób uczących się (według stanu na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia w danej grupie wieku do liczby ludności (według stanu na dzień 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

W ostatnich latach odnotowywano wzrost współczynnika skolaryzacji netto (za wyjątkiem roku 2023).

Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji netto na odniesieniu do szkół podstawowych z terenu Gminy Sadowne

9.1.4. Kultura

Na terenie Gminy funkcjonują instytucje kultury, dla których organizatorem jest Gmina Sadowne: Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka wraz z filiami. Efektem działań tych instytucji było upowszechnianie kultury poprzez organizację różnego rodzaju imprez, spotkań, wystaw, koncertów, innych wydarzeń kulturalnych oraz udostępnianie zbiorów bibliotecznych.

Gminny Ośrodek Kultury w Sadownem w Sadownem

Gminny Ośrodek Kultury w Sadownem jest samorządową jednostką kultury utworzoną Uchwałą Rady Gminy Sadowne Nr IV/17 /2011 z dnia 21 marca 2011 roku. Przedmiotem działania GOK jest prowadzenie działalności kulturalnej na obszarze całej Gminy Sadowne. Gminny Ośrodek Kultury w Sadownem rozpoczął swoją działalność 01 lipca 2011. Posiada osobowość prawną, samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową i podlega wpisaniu do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Gminę Sadowne.

Jego podstawowym zadaniem jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa poprzez:

- tworzenie i upowszechnienie różnych dziedzin kultury i sztuki profesjonalnej i amatorskiej;
- inicjowanie określonych zadań z zakresu kultury;
- udzielanie pomocy programowej i organizacyjnej społecznemu ruchowi kulturalno – oświatowemu;
- organizowanie czynnego uczestnictwa mieszkańców Gminy w różnorodnych formach działalności kulturalno - wychowawczej, rozrywkowej;
- wspomaganie organizacji, stowarzyszeń i instytucji upowszechniających kulturę.

Poza zadaniami wyżej określonymi GOK może prowadzić działalność gospodarczą, z której dochody przeznaczone są na realizację celów statutowych i pokrywanie kosztów działalności bieżącej. Siedzibą GOK jest budynek położony w Sadownem przy ul. Kościuszki 35. Pod działalność jednostki zostały przeznaczone 2 sale ekspozycyjne na parterze budynku oraz sale w tzw. piwnicy. Ponadto GOK zaadaptował pomieszczenie gospodarcze w piwnicy na pracownię ceramiczną.

GOK współpracuje ze szkołami podstawowymi, przedszkolami, Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Gminy Sadowne, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS Sadowne, Klubem Sportowym Wicher, Kołem Łowieckim im. św. Huberta, Związkiem Wędkarskim Sadowne Koło nr 27, Nadleśnictwem Łochów, Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych, Harcerzami, Kołami Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy Sadowne, z gminnymi OSP, z Parafią Sadowne, Mazowieckim Centrum Kultury, Fundacją CzeNeKa, Mazowiecko-Podlaskim Stowarzyszeniem Agroturystycznym, a także z okolicznymi ośrodkami kultury (MDK Ostrów Mazowiecka, WOK Węgrów, MIGOK Łochów). Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym.

Muzeum Ziemi Sadowieńskiej

Na analizowanym obszarze funkcjonuje placówka muzealna. Pierwszego wpisu do Księgi Honorowej Muzeum założonej w 1978 roku dokonał ówczesny Kurator Oświaty i Wychowania w Siedlcach A. Świątek w dniu 11 czerwca 1978 roku.

Gromadzone w nim przez dziesiątki lat przedmioty, to wyłącznie dary mieszkańców okolicznych wsi i nie tylko. Nazwiska darczyńców figurują na tabliczkach umieszczonych na eksponatach. Początkowo muzeum mieściło się w starym baraku dawnej bursy, dziś otrzymało przestrzenną salę w budynku szkoły.

Gminna Biblioteka Publiczna w Sadownem

Biblioteka swoją siedzibę ma w miejscowości gminnej, natomiast filie w Kołodzianku (budynek Świątlicy Wiejskiej w Sokółce), Morzyczynie Włociańskim (budynek po dawnej Szkole Podstawowej) oraz w Zarzetce (budynek Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Grabinach).

W oddziale dla dzieci biblioteka gromadzi książki podzielone na 4 poziomy wiekowe: poziom pierwszy dla dzieci najmłodszych, poziom drugi dla dzieci w wieku 8-11 lat, poziom trzeci dla dzieci w wieku 11-14 lat i poziom czwarty dla młodzieży.

W 2022 r. zarejestrowano 1264 użytkowników w tym 958 czytelników (514 czytelników dorosłych i 444 dzieci.) Łączne wypożyczenia na zewnątrz – 18147 vol., udostępnień na miejscu książek (w tym korzystanie z Internetu, udzielanie informacji, czytanie prasy itp.) – 4707 Księgozbiór GBP w Sadownem (z filiami) na koniec 2022 r. wynosił 51589 egz. książek i 285 zbiorów specjalnych (filmy, audiobooki).

W 2022 r. księgozbiór wzbogacił się o 1604 vol.

W 2023 r. zarejestrowano użytkowników 1801 w tym 1425 czytelników (dorosłych i dzieci). Łączne wypożyczenia na zewnątrz – 22484 vol., udostępnienia na miejscu (w tym korzystanie z Internetu, udzielanie informacji, czytanie prasy itp.) – 5063.

W 2023 r. księgozbiór wzbogacił się o 1289 vol. (z zakupu 1071 vol. dary 218 vol.).

W 2024 r. zarejestrowano użytkowników 1801 w tym 1435 czytelników (dorosłych i dzieci). Łączne wypożyczenia na zewnątrz – 21255 vol., udostępnienia na miejscu (w tym korzystanie z Internetu, udzielanie informacji, czytanie prasy itp.) – 4340.

W 2024 r. księgozbiór wzbogacił się o 2050 vol.

9.1.5. Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Sadowne działalność prowadzą organizacje pozarządowe i stowarzyszenia. Zaliczyć do nich możemy m.in.:

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Sadowne
- Przyszkolne Stowarzyszenie „Wszyscy Razem” w Kołodziążu
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Orzetek
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Złotki
- Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Działam” w Sadownem
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Płatkownica
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Zieleniec
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sadoleś i Morzyczyn Włóki
- Stowarzyszenie Wsi Szynkarzyna
- Stowarzyszenie „Kobiety wspierają kobiety” w Sokółce

Organizacje posiadające wpis w Starostwie Powiatowym w Węgrowie:

- Klub Sportowy „Wicher” Sadowne
- Sadowieński Klub Rowerowy
- Uczniowski Klub Sportowy w Sadownem
- Uczniowski Klub Sportowy „Iskra” w Orzetku
- Uczniowski Klub Sportowy „Dystans” w Kołodziążu
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy w Sadownem
- Uczniowski Klub Sportowy „Grabiny”
- Uczniowski Klub Sportowy przy Liceum Ogólnokształcącym w Sadownem
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Sadowieńskiej

Na terenie Gminy działalność prowadzi wiele Kół Gospodyń Wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Zarzetce
- Koło Gospodyń Wiejskich w Ociętym
- Koło Gospodyń Wiejskich w Sadownem
- Koło Gospodyń Wiejskich w Płatkownicy
- Koło Gospodyń Wiejskich w Sojkówku

- Koło Gospodyń Wiejskich w Krupińskim „Złota Róża”
- Koło Gospodyń Wiejskich w Sokółce
- Koło Gospodyń Wiejskich w Morzyczynie Włóki
- Koło Gospodyń Wiejskich „Nadburzanki” w Rażnach
- Koło Gospodyń Wiejskich w Zalesiu „Zalesianeczki”
- Koło Gospodyń Wiejskich „Włościanie” w Morzyczynie Włościańskim

Ochotnicze Straże Pożarne na terenie Gminy:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Sadownem
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sokółce
- Ochotnicza Straż Pożarna w Morzyczynie Włościańskim
- Ochotnicza Straż Pożarna w Morzyczynie Włóki
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szynkarzyźnie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wilczogębach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zalesiu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zarzetce
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zieleńcu

Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Sadownem funkcjonuje Sadowieński Klub Seniora. Od 2023 r. funkcjonuje Sadowieńska Rada Seniorów.

9.1.6. Zdrowie

Na terenie Gminy Sadowne opiekę zdrowotną zapewniają następujące poradnie/gabinety podstawowej opieki zdrowotnej (POZ): Przychodnia Zdrowia z siedzibą przy ul. Kościuszki 82 w miejscowości gminnej Sadowne.

Ponadto na terenie Gminy znajdują się dwie 2 apteki w miejscowości Sadowne: na ul. Kościuszki 82 i na ul. Plac Kościelny 10.

9.1.7. Sport i rekreacja

Jednym z zadań własnych gmin jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców w zakresie kultury fizycznej. W Gminie Sadowne zadanie to w głównej mierze realizuje Klub Sportowy "Wicher" Sadowne, który został utworzony w 2009 roku. Swoimi tradycjami i nazwą Klub Sportowy nawiązuje do powstałego w 1956 roku w Sadownem KS-u "Wicher". Działalność placówki realizowana jest poprzez organizację turniejów piłkarskich oraz uczestnictwo w Lidze Piłki siatkowej w Ostrowi Mazowieckiej.

Do obiektów sportowych na terenie Gminy można zaliczyć głównie boiska sportowe.

W Sadownem przy kompleksie oświatowym zlokalizowane są:

- boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią (do gry w piłkę koszykową, piłkę ręczną, siatkówkę i tenisa ziemnego),
- boisko do gry w piłkę nożną o sztucznej nawierzchni,

- boisko trawiaste do gry w piłkę nożną.

Przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Grabinach znajduje się boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią (do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę, siatkówkę i tenisa ziemnego). Ponadto przy Niepublicznej Szkole Podstawowej w Orzetku oraz przy Niepublicznej Szkole Podstawowej w Kołodziażu są boiska wykorzystywane podczas zajęć wychowania fizycznego i pozalekcyjnych zajęć sportowych.

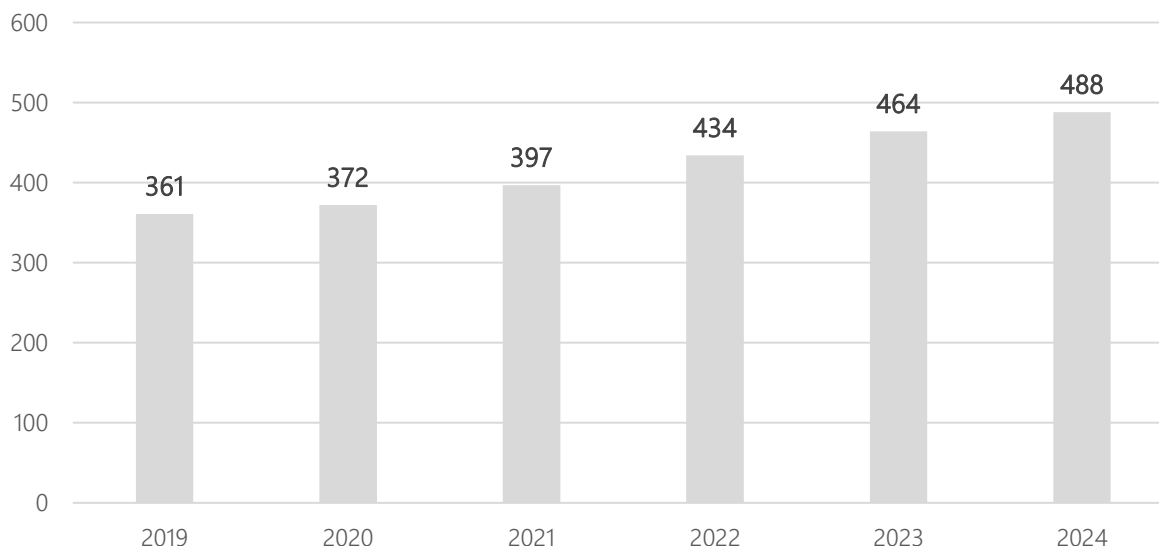
Na terenie Gminy do miejsc rekreacji zaliczyć można place zabaw (w miejscowościach: Sadowne, Sokółka, Szynkarzyna, Grabiny, Kołodziaż, Złotki) oraz siłownie zewnętrzne (w miejscowościach: Sadowne, Grabiny, Morzyczyn Włóki, Ocięte, Wilczogęby, Sadoleś, Złotki, Kołodziaż).

9.2. Diagnoza części gospodarczej

9.2.1. Gospodarka

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. Gmina Sadowne, podobnie jak cały powiat węgrowski jest gminą typowo rolniczą, stąd też głównym zajęciem ludności jest rolnictwo.

Na koniec 2024 r. na terenie Gminy zarejestrowanych było 488 podmiotów gospodarczych.

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych w latach 2019-2024 na terenie Gminy Sadowne

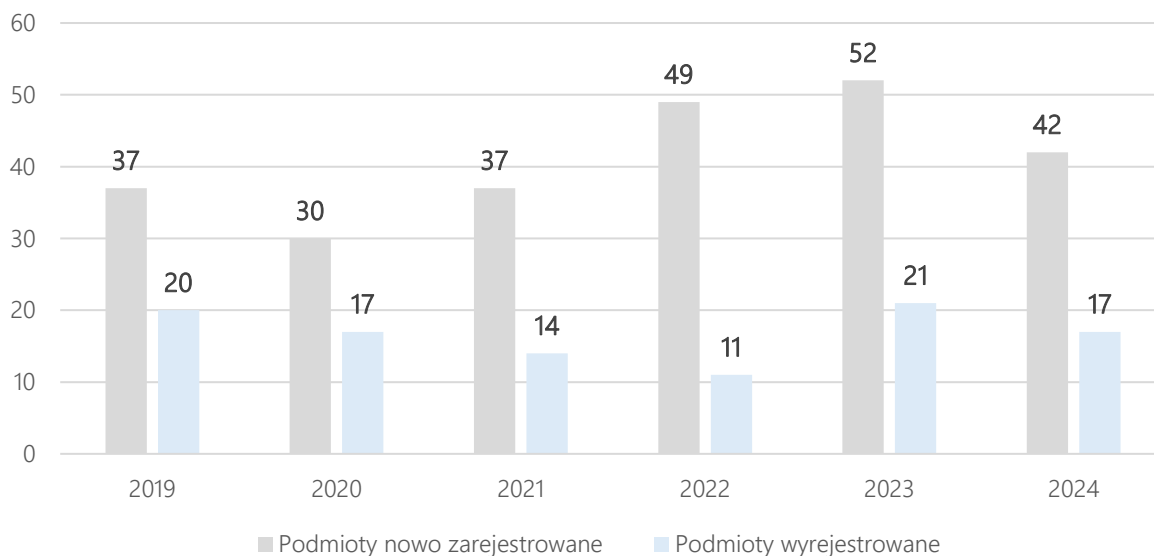
Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Sadowne, największa część podmiotów działa w budownictwie i handlu.

Tabela 10. Podmioty działające na terenie Gminy Sadowne w 2024 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział [%]
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13	2,9
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	3	0,6
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	56	11,5
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0,0
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0,2
SEKCJA F Budownictwo	132	27,0
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	88	18,0
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	16	3,3
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	13	2,7
SEKCJA J Informacja i komunikacja	9	1,8
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9	1,8
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	0,4
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16	3,3
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14	2,9
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	2,3
SEKCJA P Edukacja	15	3,1
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16	3,3
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	20	4,1
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	54	11,1
SEKCJA U	0	0,0

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział [%]
Organizacje i zespoły eksterytorialne		

Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Sadowne. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2019-2024. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw corocznie przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych w każdym analizowanym roku.

Wykres 6. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2024 działających na terenie Gminy Sadowne

9.2.2. Rolnictwo

Rolnictwo na terenie Gminy jest w większości ekstensywne, tj. mające na celu zaspokojenie tylko własnych potrzeb.

W rolnictwie funkcjonują produkcje roślinne i hodowle zwierzęce. Uwarunkowania Gminy wpływają jednak na to, że Gmina Sadowne jest obszarem trudnym i kosztownym do zagospodarowania i pełnego wykorzystania rolniczego. Słabe, kwaśne, ubogie o zmiennym stopniu uwilgotnienia gleby oraz obszary prawnie chronione to tylko niektóre powody niskiego wykorzystania potencjału rolnego.

Analizując bonitację gruntów ornych, najlepszą klasę stanowią grunty klasy III zajmujące 12 ha, co stanowi zaledwie 1% powierzchni gruntów ornych. Gleby te skupiają się głównie w rejonie miejscowości Kołodziej-Rybie.

Tabela 11. Grunty orne klasy III na terenie Gminy Sadowne

Klasa	Miejscowość	Powierzchnia [m ²]
IIIa	Morzyczyn Włościański	1958,38
IIIb	Kołodziej-Rybie	19284,73
IIIb	Kołodziej-Rybie	21041,17
IIIb	Kołodziej-Rybie	24675,49
IIIb	Kołodziej-Rybie	26407,03
IIIb	Kolonia Złotki	27045,35

Szansą dla Gminy jest rozwój agroturystyki połączonej z ekoturystyką. Daje to możliwość aktywizacji gospodarstw rolnych. Gmina ze względu na rozdrobnienie gospodarstw rolnych i walory przyrodnicze stwarza takie możliwości. Jednak konieczne jest propagowanie tego typu działalności wśród rolników i szkolenia w tym zakresie. Rolnicy są w stanie zapewnić turystom zdrowe posiłki z miejscowych produktów rolnych oraz zaproponować formy rekreacji i wypoczynku.

9.2.3. Turystyka

Teren Gminy Sadowne posiada doskonałe warunki do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej. Poniżej przedstawiono szlaki występujące na terenie Gminy.

SZLAKI ROWEROWE

Nadbużański Szlak Rowerowy (niebieski) usytuowany wzdłuż doliny rzeki Bug – szlak daje możliwość podziwiania cennych i różnorodnych przyrodniczo terenów: rozległych łąk, terenów leśnych oraz pomników przyrody.

SZLAKI PIESZE

1. Szlak MZ-262-c (czerwony) Kamieńczyk – Sadowne Węgrowskie, PKP; będący częścią szlaku Puszczy Kamienieckiej, a przebiegający przez obszar Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, rezerwatu „Czapłowizna”, rezerwatu „Jagiel”, a także „Tofowiska Kules”.
2. Szlak zielony - Topór, PKP- Czapłowizna;
3. Szlak żółty - Topór, PKP- Czapłowizna;
4. Szlak MZ-5042n „Doliną Bugu” (niebieski) – Łochów , PKP- Knychówek.

SZLAKI WODNE

„Szlak żeglarski Bug” Rzeką Bug – jest największą rzeką występującą na terenie powiatu węgrowskiego, stanowiąc jego północno – zachodnią granicę. Jest to ciek III rzędu. Jak na rzekę niziną silnie meandrującą ma dość szybki nurt. Średni przepływ w dolnym biegu – 158 m³/s, co czyni go piątą co do wielkości rzeką Polski. Bug jest jedną z ostatnich w Europie dużych rzek o praktycznie nie zmienionej przez człowieka dolinie o naturalnym charakterze, z licznymi zakolami, starorzeczami, łakami zalewowymi i lasami łęgowymi. Ingerencja ludzi w bieg rzeki ograniczyła się tu właściwie tylko do umacniania brzegów, na niektórych odcinkach, przy pomocy opasek faszynowych. Zachodzące spontanicznie procesy rzeczne są nadal głównym czynnikiem kształtującym i różnicującym siedliska w obrębie łężyka rzeki oraz niektórych krawędziach jej doliny.

ŚCIEŻKI PRZYRODNICZE

Ścieżka przyrodnicza wokół „Torfowiska Kules” przebiega wokół "Torfowiska Kules" na terenie Gminy Sadowne w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym. Torfowisko położone jest w polodowcowej niecce otoczonej wydmykami morenowymi. Długość ścieżki wynosi około 1600 metrów. Na jej trasie znajduje się 8 przystanków z bogato ilustrowanymi tablicami tematycznymi. Torfowisko o powierzchni 27,60 ha posiada status użytku ekologicznego.

Szata roślinna torfowiska jest zróżnicowana. Centralnie położone, małe jezioro porastają zbiorowiska roślinności wodnej. Na jego obrzeżach wykształciły się szuwary. Zasadniczą część tworzy roślinność torfowiskowa. Torfowisko otoczone jest przez bagieny, bór świeży i bór suchy. W lasach licznie reprezentowany świat grzybów. Można spotkać tu ssaki, gady, płazy i owady oraz bogaty zespół ptaków.

INNE SZLAKI

Droga Świętego Jakuba trasa Via Libertatis – droga do wolności i niepodległości o długości na odcinku ok. 156 km . Szlak zaczyna swój bieg w południowo wschodniej części Gminy Sadowne przy granicy z Gminą Stoczek. Następnie biegnie przez miejscowość Kołodziej przy kaplicy pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, dalej przez miejscowość Sokółka do miejscowości Sadowne, gdzie znajduje się kościół pw. Św. Jana Chrzciciela. Następnie drogą krajową nr 50 w kierunku miejscowości Grabiny, następnie do miejscowości Zarzетка, skąd biegnie w stronę miejscowości Szynkarzyna i dalej do Gminy Łochów i Wyszaków, mija po drodze sanktuarium w Loreto i poprzez Urle kieruje się dalej do Jadowa. Drugi odcinek szlaku rozpoczyna się w Długosiodle następnie poprzez Porządzie i Rząśnik do Wyszkowa, stamtąd szlak przebiega poprzez Sulejów, Postoliska i Ossów kieruje się do Katedry św. Floriana na Pradze.

Zabytki

Zgodnie z rejestrem Narodowego Instytutu Dziedzictwa na terenie Gminy Sadowne zlokalizowane są dwa obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych:

- Sadowne – Kościół parafialny pod wezwaniem Jana Chrzciciela - 1906-1909, nr rej. 949 z 1972 r.
- Sadowne – Plebania drewniana – 1828, nr rej. 340 z 1983 r.

Ciekawymi obiektami związanymi z kulturą i historią regionu są liczne krzyże, kapliczki i pomniki usytuowane przy drogach, ścieżkach i domostwach. Stanowią one nie tylko widoczny znak historycznej przeszłości, lecz również odnoszą się do tradycji i kultury Gminy, podnosząc jej walory turystyczne.

W miejscowości Rażny znajduje się kapliczka św. Rocha, której początki sięgają XVIII wieku, natomiast w miejscowości Zalesie można podziwiać kapliczkę św. Jana Nepomucena, w Sadownem znajduje się kapliczka Matki Bożej.

Wykopaliska archeologiczne potwierdziły występowanie na obszarze Gminy ośrodków kulturowych. W Morzyczynie odnaleziono pozostałości grodziska z okresu średniowiecza, w Płatkownicy – cmentarzysko grobów kloszowych z epoki żelaza, a w miejscowości Zarzetka – tzw. znalezisko luźne w postaci topora z rogu jelenia z młodszej epoki kamiennej - neolitu.

Gmina posiada także kilka zabytkowych cmentarzy, m.in. cmentarz ewangelicki z I połowy XIX wieku, cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Sadownem z 1843 roku oraz cmentarz ewangelicki w miejscowości Sojkówek z I połowy XIX wieku.

Baza noclegowa i gastronomiczna

Według Danych GUS na terenie Gminy Sadowne baza noclegowa reprezentowana jest przez funkcjonujące na terenie Gminy gospodarstwa agroturystyczne (zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Węgrowie obecnie na obszarze Gminy funkcjonują dwa gospodarstwa agroturystyczne). Ten rodzaj infrastruktury turystycznej dzięki walorom środowiska naturalnego ma szansę stać się jednym z czołowych elementów zakwaterowania i spędzenia wolnego czasu dla turystów i przyjezdnych.

9.3. Diagnoza części przestrzennej

9.3.1. Informacje ogólne

Gmina Sadowne zajmuje powierzchnię 144,7 km², położona jest w północno- wschodniej części województwa mazowieckiego, w północnej części powiatu węgrowskiego.

Północną granicę Gminy wyznacza rzeka Bug, Sadowne graniczy tu z powiatem ostrowskim - Gminy Brok i Małkinia Górna. Od wschodu obszar opracowania graniczy z powiatem sokołowskim – Gmina Kosów Lacki; południowa granica to gminy powiatu węgrowskiego - Stoczek i Łochów; od zachodu Sadowne graniczy z powiatem wyszkowskim – Gmina Brańszczyk. Ośrodkiem administracyjnym i usługowym Gminy, jest miejscowość Sadowne położona w odległości ok. 75 km od miasta stołecznego Warszawy oraz w odległości 40 km od ośrodka powiatowego – Węgrowa.

Rysunek 16. Obręby ewidencyjne w Gminie Sadowne

Największą powierzchnię Gminy stanowią użytki rolne – 9617 ha, w dalszej kolejności, grunty leśne – 3830 ha.

Tabela 12. Zagospodarowanie gruntów na terenie Gminy Sadowne

Grunty	Powierzchnia geodezyjna [ha]	Udział procentowy w ogólnej powierzchni [%]
użytki rolne	9617	66,45
grunty leśne	3830	26,46
grunty zabudowane i zurbanizowane	521	3,60

grunty pod wodami	257	1,78
użytki ekologiczne	53	0,37
nieużytki	128	0,88
tereny różne	67	0,46
razem	14473	100,00

9.3.2. Mieszkalnictwo

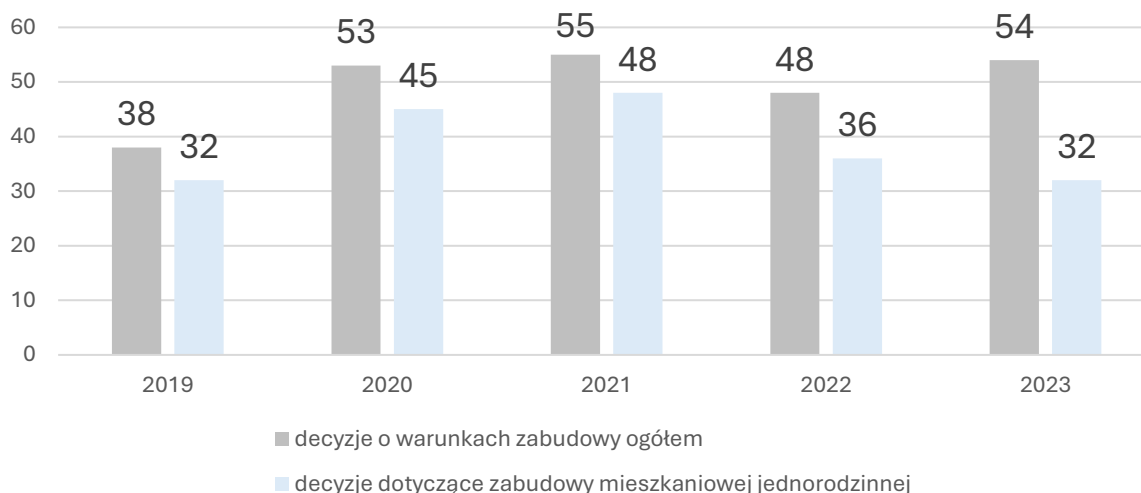
Według danych GUS na koniec 2023 roku, w Gminie znajdowało się 2 355 budynków mieszkalnych. W porównaniu z rokiem 2019 liczba ta wzrosła o 27 budynków. Tabela poniżej przedstawia zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Sadowne na przestrzeni lat 2019-2023.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Sadowne w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	Jednostka	2019	2020	2021	2022	2023
Budynki mieszkalne	szt.	2 382	2 330	2 358	2 367	2 355
Mieszkania	szt.	2 571	2 398	2 411	2 420	2 430
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	73,9	77,3	77,6	77,8	78,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	32,6	33,1	33,6	34,1	34,4
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	os.	3,71	3,88	3,89	3,89	3,90

Na każdych 1000 mieszkańców przypadają zatem 440,5 mieszkań. Jest to wartość zbliżona do wartości dla województwa mazowieckiego (458,0) oraz większa od wartości dla powiatu (403,2). Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Gminie Sadowne to 3,90 i jest większa od przeciętnej liczby izb dla województwa mazowieckiego (3,64) ale niższa od przeciętnej liczby pokoi w powiecie węgrowskim (4,13). Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2023 roku w Gminie Sadowne to 78,0 m² i jest nieco większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa mazowieckiego (74,0 m²), ale mniejsza od przeciętnej powierzchni nieruchomości w powiecie węgrowskim (85,3 m²).

Sytuację dotyczącą wydawanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2019-2023 na terenie Gminy Sadowne przedstawia poniższy wykres. Przewiduje się, że na analizowanym obszarze ruch budowlany utrzymany będzie na dotychczasowym poziomie.

Wykres 7. Wykaz decyzji o warunkach zabudowy w latach 2019-2023 na terenie Gminy Sadowne

9.4. Diagnoza części klimatyczno-środowiskowej

9.4.1. Powietrze

Na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim, raport wojewódzki za rok 2024 na terenie Gminy nie odnotowano przekroczeń rocznych stężeń niebezpiecznych substancji.

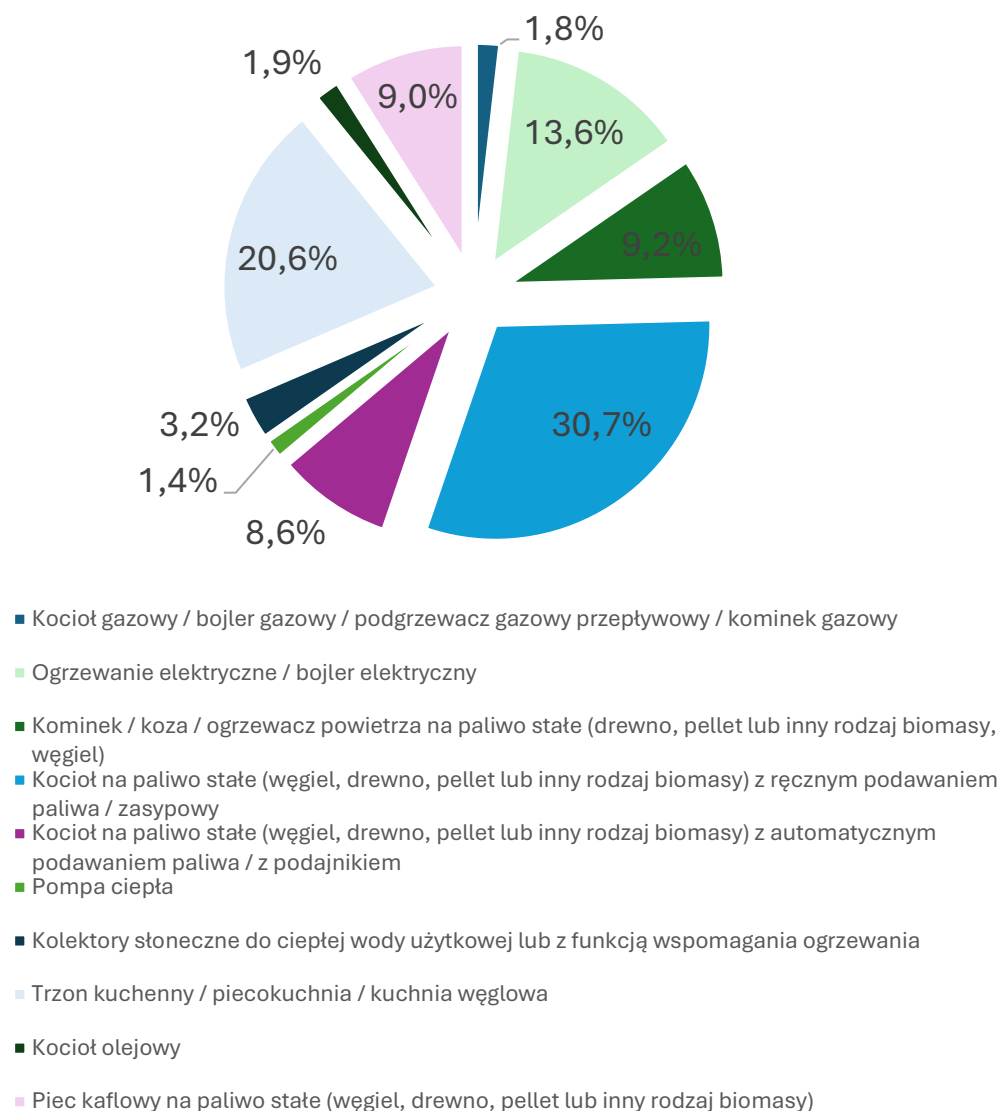
We wrześniu 2021 roku zawarto porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na mocy, którego od 1 października 2021 r. w Urzędzie Gminy Sadowne utworzono punkt obsługi mieszkańców programu Czyste Powietrze. Mieszkańcy corocznie korzystają z dotacji w ramach programu Czyste Powietrze.

Tabela 14. Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w Gminie Sadowne zestawione na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOŚ-PIB dla 2024 roku

Wyszczególnienie	Stężenie		
	min	max	średnia
PM10 średnia roczna [µg/m³]	15,6	17,3	16,4
PM2,5 średnia roczna [µg/m³]	8,8	10,2	9,4
BaP średnia roczna [ng/m³]	0,32	0,76	0,42

Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w Gminie Sadowne zestawione na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOŚ-PIB dla 2024 roku nie odbiegają od osiągniętych stężeń w 2024 roku dla gmin o podobnym charakterze do analizowanego obszaru.

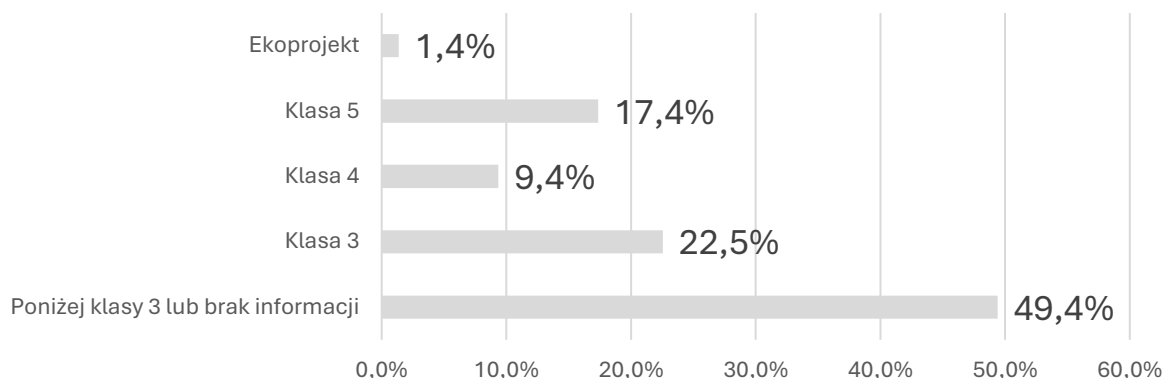
Struktura źródeł ciepła na terenie Gminy Sadowne zgodnie z Centralną Ewidencją Emisyjności Budynków przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 8. Struktura źródeł ciepła w Gminie Sadowne w 2024 roku

Według stanu na dzień 31.12.2024 r. do bazy CEEB zgłoszono łącznie 3 611 indywidualnych źródeł ciepła. Największy udział w zgłoszonych źródłach ciepła posiadają kotły na paliwo stałe (1 418). Łącznie udział zgłoszonych urządzeń grzewczych na paliwa stałe (kotły c.o., kominki, piece kaflowe, trzony kuchenne) wynosi prawie 80%. Wśród

zgłoszonych z terenu Gminy kotłów na paliwo stałe dominują urządzenia pozaklasowe (poniżej 3 klasy efektywności energetycznej), których udział wynosi 49,4%.

Wykres 9. Struktura rodzajowa kotłów na paliwa stałe na terenie Gminy Sadowne

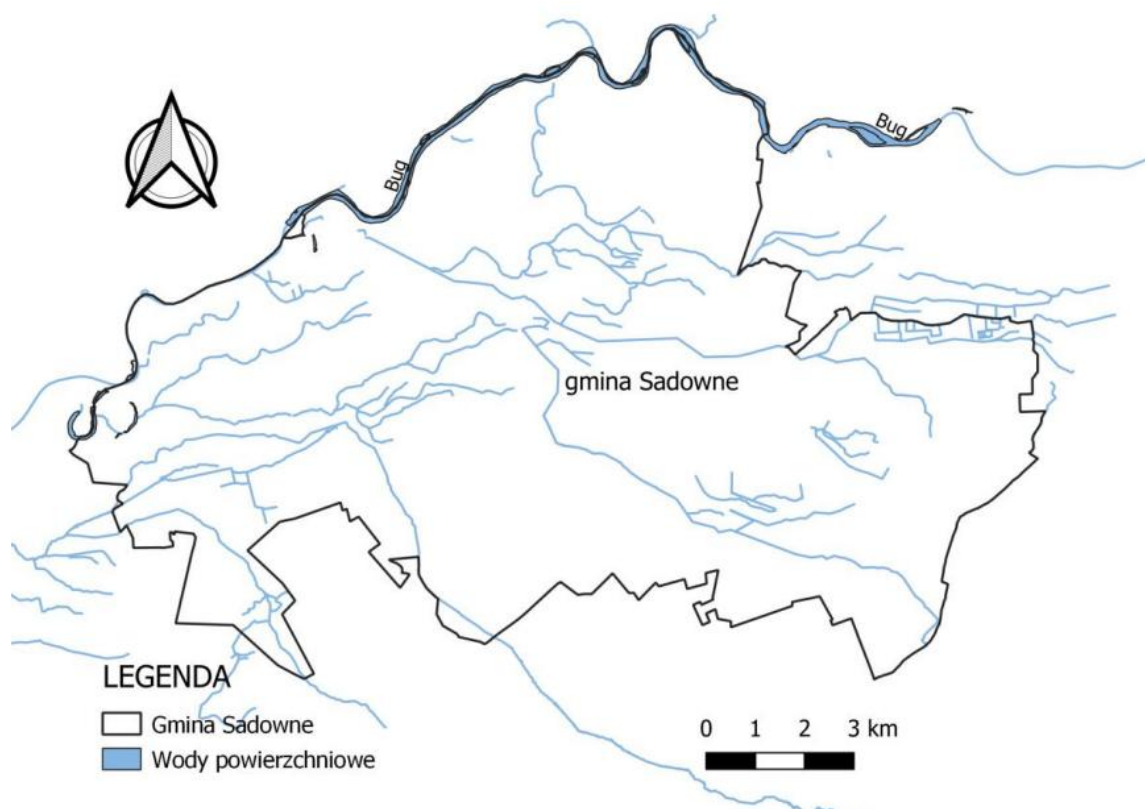
9.4.2. Gospodarka wodami

Wody powierzchniowe

Gmina charakteryzuje się dostępem do wód powierzchniowych i podziemnych.

Największą rzeką przepływającą przez teren Gminy Sadowne jest Bug, który jednocześnie stanowi jej północną granicę. Całkowita długość rzeki wynosi ponad 772 km, z czego ok. 21 km znajduje się na terenie Gminy Sadowne. Ewenementem Bugu jest jego dzikość - rzeka jest nieuregulowana przez człowieka, stąd w jej dolinie występują liczne zakola, starorzecza, łąki zalewowe.

Istotną rolę w sieci wód powierzchniowych Gminy pełni także kanał Kacapski przebiegający ze wschodu na zachód przez całą szerokość Gminy w jej środkowej części. Pełni on głównie funkcje odwadniające i regulacyjne stosunków wodnych. Na terenie Gminy zasilanie powierzchniowe ma niewielką przewagę nad zasilaniem podziemnym (zasilanie podziemne 35-45%, zasilanie powierzchniowe 55-65%).

Rysunek 17. Wody powierzchniowe na terenie Gminy Sadowne

Zgodnie z aktualnie obowiązującą drugą aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW) Gmina położona jest w obrębie występowania czternastu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 15. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sadowne. wraz z określeniem ich statusu

Nazwa JCWP	Kod JCWP	Status JCWP
Bug od granicy w Niemirowie do Broku	RW20001226714759	NAT - naturalna część wód
Kanał Kacapski	RW200010267147749	NAT - naturalna część wód
Bug od Broku do Liwca	RW20001226714799	NAT - naturalna część wód
Bojewka	RW200010267147769	NAT - naturalna część wód
Ugoszcz	RW20001026714789	NAT - naturalna część wód

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sadowne przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sadowne

Nazwa i kod JCWP	Stan/ potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczn y	Wskaźniki determinują ce stan chemiczny	Stan
Bug od granicy w Niemirowie do Broku RW2000122671475 9	staby	BZT5, OWO; fitoplankton, makrobezkręgow ce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren ; bromowane difenyletery, heptachlor	zły
Kanał Kacapski RW2000102671477 49	umiarkowany	OWO, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrofity, makrobezkręgow ce	poniżej dobrego	benzo(a)piren	zły
Bug od Broku do Liwca RW2000122671479 9	staby	BZT5, fosfor ogólny; fitoplankton, makrobezkręgow ce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren ; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor	zły
Bojewka RW2000102671477 69	-	-	dobry	-	-
Ugoszcz RW2000122671478 9	zły	OWO; makrobezkręgow ce, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren ; bromowane difenyletery, heptachlor	zły

Według danych GIOŚ większość wód płynących zlokalizowanych na terenie Gminy charakteryzuje się znacznym stopniem zanieczyszczeń.

Tabela 17. Cele środowiskowe wyznaczone dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Sadowne

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy
Bug od granicy w Niemirowie do Broku RW20001226714759	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Bug w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Kanał Kacapski RW200010267147749	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy
	dobry stan chemiczny
Bug od Broku do Liwca RW20001226714799	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Bug w obrębie JCWP (dla jesiota); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Bojewka RW200010267147769	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych dobry stan chemiczny
Ugoszcz RW20001026714789	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry

Wody podziemne

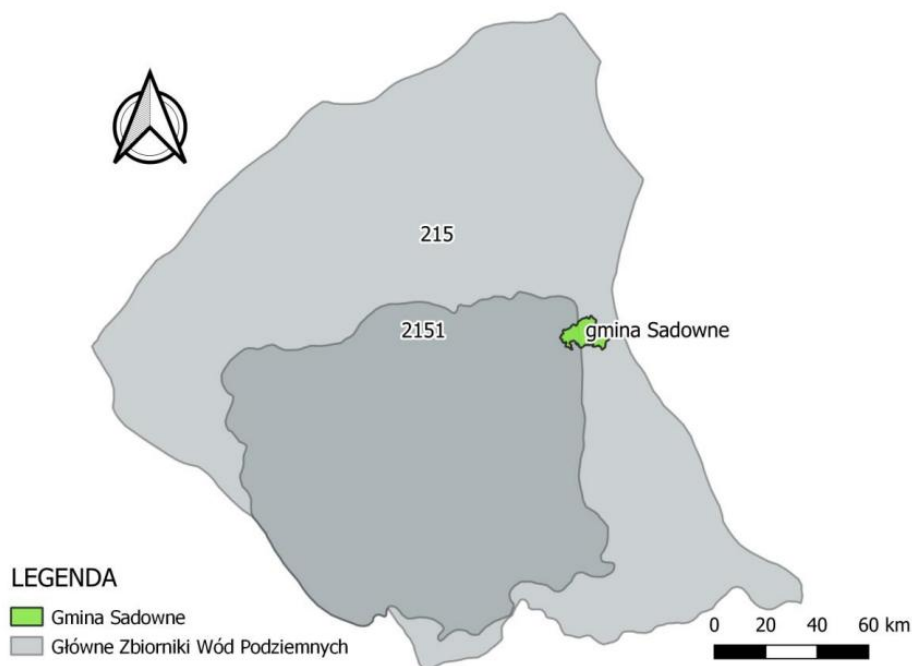
Na analizowanym obszarze warstwę wodonośną tworzą czwartorzędowe utwory piaszczysto-żwirowe, charakteryzujące się zmienną miąższością i ukształtowaniem. Wody podziemne na terenie Gminy Sadowne mają ograniczone znaczenie ze względu na łatwy dostęp do wód powierzchniowych. Mimo to stanowią źródło wody pitnej dla mieszkańców Gminy poprzez sieć wodociągową. Dlatego też muszą być pod szczególną ochroną. Ze względu na stosunkowo powolne zmiany w ich jakości, i co za tym idzie, rozciągnięcie w czasie odpowiedzi na zagrożenia antropopresyjne, monitoring jakości musi być prowadzony na wszystkich wyznaczonych jednolitych częściach wód podziemnych.

Analizując dane Państwowego Instytutu Geologicznego, obszar JST znajduje się w granicach dwóch udokumentowanych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP), są to:

- GZWP nr 215 (Subniecka Warszawska). Jest to zbiornik związany z utworami kredowymi, wypełnione utworami paleogeńsko-neogeńskimi i plejstoceniowymi o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych na poziomie 250 tys. m³/dobę i średniej głębokości ujęć wynoszącej 160,0 m,
- GZWP nr 2151 (Subniecka Warszawska – część centralna) Jest to zbiornik związany z utworami kredowymi, wypełnione utworami paleogeńsko-neogeńskimi

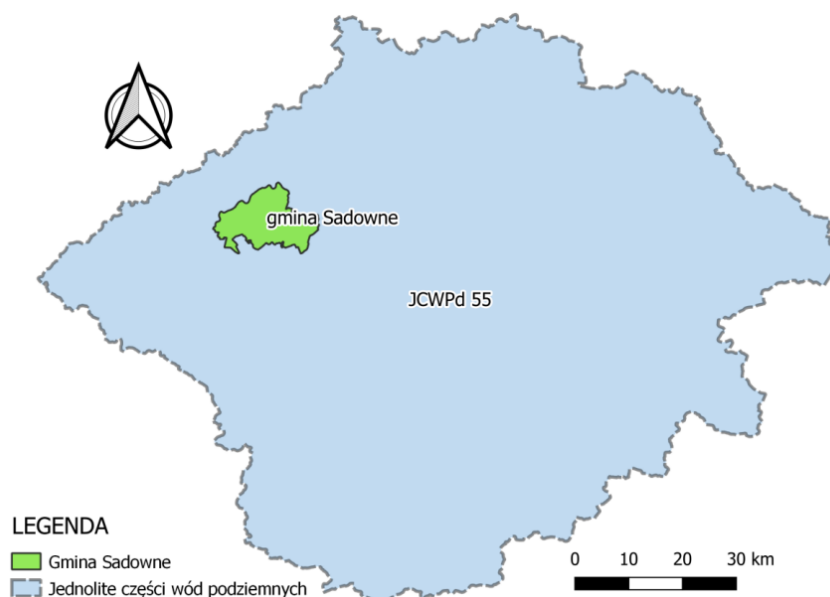
i plejstocenijskimi o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych na poziomie 145 tys. m³/dobę, przy średniej głębokości ujęć 180,0 m.

Obecność na terenie gminy Głównych Zbiorników Wód nakłada obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej z uwzględnieniem zasad ochrony tych zbiorników. Wymaga to ograniczania potencjalnych źródeł zanieczyszczeń, w tym niekontrolowanego odprowadzania ścieków, nadmiernego stosowania nawozów i chemizacji rolnictwa.

Rysunek 18. Położenie Gminy Sadowne na tle GZWP

Cały obszar Gminy Sadowne znajduje się w obrębie jednego zbiornika wód podziemnych, jest to: JCWPd nr 55.

Rysunek 19. Położenie Gminy Sadowne na tle JCWPd

Stan jednolitej części wód podziemnych na podstawie badań GIOŚ oceniono jako dobry.

Tabela 18. Cele środowiskowe wyznaczone dla Jednolitej Części Wód Podziemnych na terenie Gminy Sadowne

Kod JCWP	Cel środowiskowy
GW600055	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy

9.4.3. Gospodarka wodno – ściekowa

Sieć wodociągowa

Informacje o sieci wodociągowej na terenie gminy Sadowne przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 19. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Sadowne

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2019	2020	2021	2022	2023
1	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	157,6	157,6	158,7	160,1	160,1
2	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 228	2 244	2 269	2 290	2 308
3	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	148,1	161,0	160,8	161,0	168,7
4	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	4 949	4 765	4 736	4 702	4 709
5	Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	25,3	28,6	28,9	29,2	30,6

Zakład Gospodarki Komunalnej w Sadownem obsługuje dwie Stacje Uzdatniania Wody zlokalizowane na terenie Gminy Sadowne:

- Stacja Uzdatniania Wody we wsi Ocięte.
- Stacja Uzdatniania Wody we wsi Złotki.

Stacja Uzdatniania Wody we wsi Ocięte jest zlokalizowana przy drodze krajowej nr 50. Zasila w wodę północną i zachodnią część Gminy Sadowne w tym miejscowości tj.: Sadowne, Ocięte, Grabiny, Wilczogęby, Sojkówek, Rażny, Zalesie, Krupińskie, Płatkownica, Sadoleś, Szynkarzyna, Zarzетка, Zieleniec, Morzyczyn Włościański i Morzyczyn Włoki. Źródłem wody dla tej części wodociągu jest ujęcie wody podziemnej składające się z trzech studni głębinowych położonych na terenie stacji wodociągowej.

Wydajność studni przy przewidywanym poborze nie pokrywa zapotrzebowania na wodę, dlatego też na terenie stacji wykonano dwa zbiorniki wyrównawcze wody czystej o pojemności 150 m³ każdy. Zapewniają one odpowiednią ilość wody w okresie maksymalnego jej zapotrzebowania. Pobór wody ze studni odbywa się za pomocą pomp głębinowych.

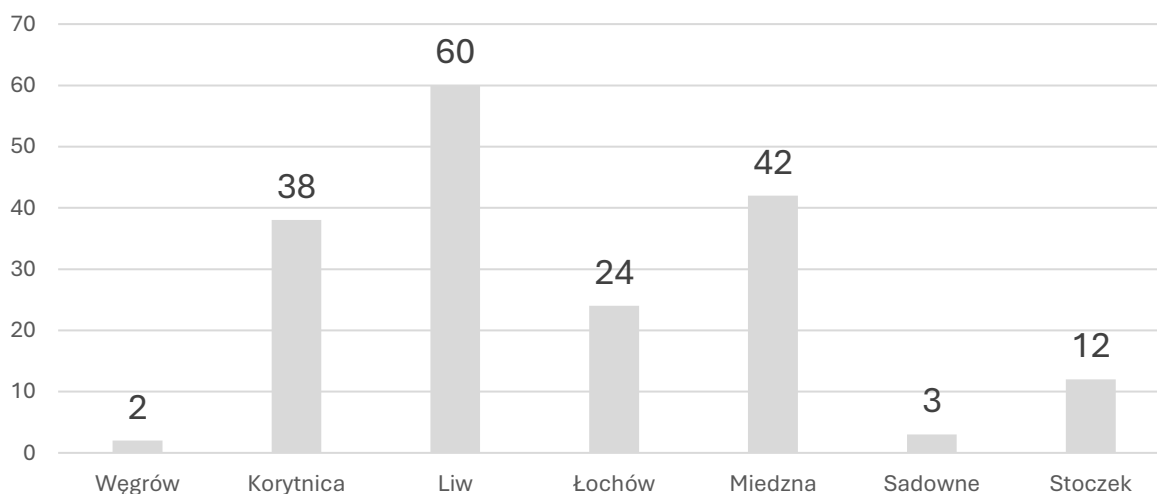
Stacja Uzdatniania Wody we wsi Złotki zasila w wodę poszczególne miejscowości: Złotki, Kolonia Złotki, Kołodziej-Rybie, Kołodziej, Bojewo, Sokółkę, Orzetek oraz kilka miejscowości w gminie Matkinia. Źródłem wody dla tego wodociągu jest ujęcie wody podziemnej składające się z dwóch studni głębinowych zlokalizowanych na terenie stacji uzdatniania. Pobierana woda jest pompowana za pomocą pomp głębinowych. Nadzór nad jakością wody podawanej do sieci dystrybucyjnej z tych dwóch stacji sprawuje Sanepid w Węgrowie. Badania wykonywane są cztery razy w roku (dwie kontrole z nadzoru i dwie na zlecenie Zakładu).

Sieć kanalizacyjna

Tabela 20. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Sadowne

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2019	2020	2021	2022	2023
1	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	13,9	13,9	14,6	14,6	14,6
2	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	392	393	394	396	398
3	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1 011	974	968	964	968

Wśród gmin powiatu węgrowskiego Gmina Sadowne charakteryzuje się niskim stopniem awaryjności sieci.

Wykres 10. Awarie sieci kanalizacyjnej wśród gmin powiatu węgrowskiego w 2023 roku

Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji na terenie Gminy Sadowne wynosi 67,8% i wśród powiatu węgrowskiego stanowi jedną z wyższych wartości (za wyjątkiem gmin: Grębków, Korytnica i Stoczek). Wynika to z rozproszonej zabudowy na terenie gminy.

Na terenie Gminy Sadowne znajduje się oczyszczalnia ścieków. Obiekt ten, położony na terenach rolnych miejscowości Sadowne, został oddany do eksploatacji dnia 1 września 2011 r. Oczyszczalnia jest oczyszczalnią mechaniczno – biologiczną o wydajności 320 m³/d, w tym 45 m³/d to ilość ścieków dowożonych. Ciąg technologiczny oczyszczalni składa się ze stacji przyjmowania ścieków dowożonych, zbiornika uśredniającego ścieki dowożone, pompowni głównej, stacji mechanicznego oczyszczania ścieków (automatyczne sito skratkowe, piaskownik pionowy), stacji biologicznego oczyszczania ścieków (dwukomorowy selektor, komora denitryfikacji/nitryfikacji, osadnik wtórny pionowy), stacji dmuchaw w budynku technicznym oczyszczalni, zbiornika magazynowego nadmiernego osadu oraz stacji mechanicznego odwadniania osadu.

Obecnie na terenie Gminy Sadowne nie ma aglomeracji wodno-ściekowej. Aglomeracja Sadowne o równoważnej liczbie mieszkańców 8 580, została wyznaczona Uchwałą Nr 221/09 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Sadowne. W granicach aglomeracji znalazły się miejscowości: Bojewo, Grabiny, Kołodziej Rybie, Krupińskie, Morzyczyn Włociański, Morzyczyn Włoki, Płatkownica, Ocięte, Orzełek, Sadoleś, Sadowne, Sojkówek, Sokółka, Szynkarzyna, Wilczogęby, Zalesie, Zarzетка i Zieleniec. W związku z tym, że Gmina przestała spełniać warunek minimalnej realnej wielkości równoważnej liczby mieszkańców aglomeracji wyznaczonej w ramach Krajowego Programu Oczyszczenia Ścieków Komunalnych, Sejmik Województwa Mazowieckiego podjął uchwałę nr 54/16 z dnia 18 kwietnia 2016 r., uchylającą uchwałę w sprawie wyznaczenia aglomeracji Sadowne.

9.4.4. Gospodarka odpadami

Ze względu na charakter Gminy Sadowne, głównym źródłem odpadów na jej obszarze są gospodarstwa domowe.

Od czerwca 2019 r. w miejscowości Sadowne na dz. nr ew. 609/1, 609/6 i 609/9 funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) czynny 5 dni w tygodniu z wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy. PSZOK obsługuje Gminę, jest wydolny i nie przewiduje się budowy drugiego.

Tabela 21. Masa odpadów zebranych w PSZOK [Mg]

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Masa odpadów zebranych w PSZOK [Mg]	78,593	97,815	28,815	24,48

Bezpośrednio na analizowanym obszarze nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Gmina nie posiada instalacji służącej do przetwarzania niesegregowanych odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania. W związku z powyższym Gmina Sadowne nie ma możliwości zagospodarowania odpadów we własnym zakresie i odpady te są transportowane przez uprawnioną firmę do miejsc zagospodarowania.

W poniższej tabeli przedstawiony został stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Sadowne w latach 2020-2023. Udział odpadów zbieranych w sposób selektywny w całkowitej masie zbieranych odpadów ulegał wahaniom na przestrzeni lat.

Tabela 22. Stan gospodarki odpadami w Gminie Sadowne w latach 2020-2023

Wyszczególnienie	Jednostka	2020	2021	2022	2023
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych, w tym:	Mg	1 035,42	1 251,54	1 175,22	1 251,54
zmieszane	Mg	447,4700	499,1400	484,6100	541,3300
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	%	43,22	39,88	41,24	43,25

W poniższej tabeli przedstawiono masę odpadów azbestowych na terenie Gminy Sadowne. Na analizowanym obszarze unieszkodliwienia wymaga ponad 83% wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych.

Tabela 23. Masa wyrobów azbestowych na terenie Gminy Sadowne

Wyszczególnienie	Wyroby azbestowe [kg]		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Zinwentaryzowane	5 965 988	5 922 620	43 368
Unieszkodliwione	1 009 464	1 009 393	71
Pozostałe do unieszkodliwienia	4 956 525	4 913 227	4 398

9.4.5. Zasoby przyrodnicze

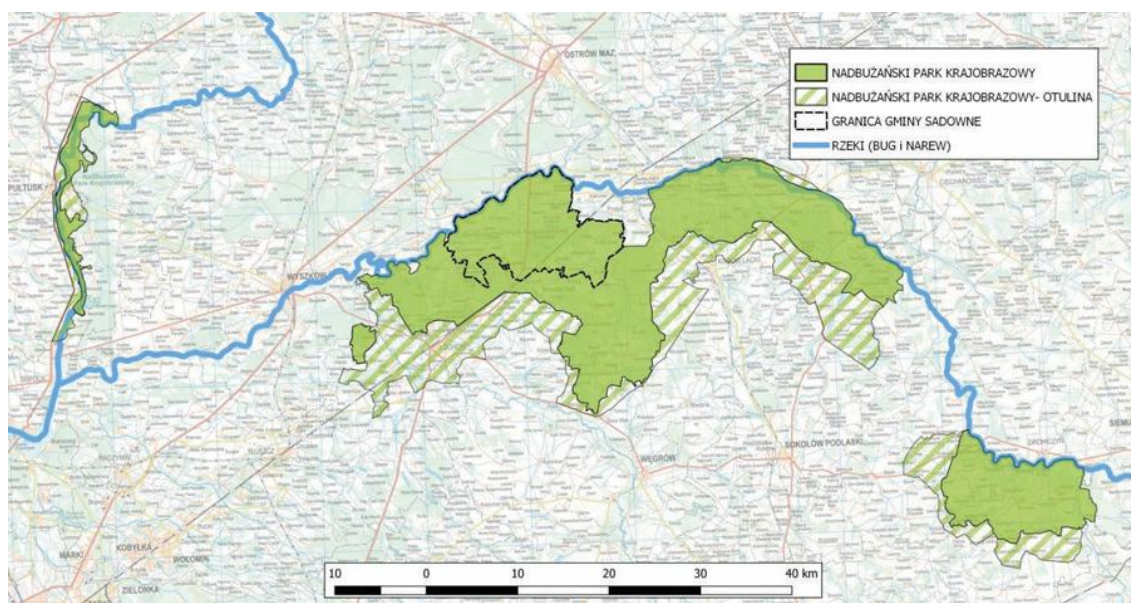
Gmina Sadowne może pochwalić się także bogatą i zróżnicowaną florą. Na jej terenie znajduje się Nadbużański Park Krajobrazowy obejmujący tereny najcenniejsze przyrodniczo i ekologicznie, położone w dolinie Bugu, gdzie występują bogate zbiorowiska roślinności wodnej, szuwarowej i bagiennej. Wymienić tu można: fiołka wyniosłego, który

zanika w skali europejskiej, wiciokrzew pomorski, oleśnika górskiego, pszeńce – polny i grzebieniasty, gorczyczkę krzyżową i gorzkawą oraz storczyka kukawkę. W rezerwatach przyrody położonych w granicach Gminy ponadto można odnaleźć: rosiczkę okrągłolistną, listerę jajowatą, widłaka torfowego, goździstego i jałowcowatego, konwalię majową, płucnicę islandzką, kosaćca syberyjskiego, kruszczyka szerokolistnego. Oprócz tego na terenach chronionych, zwłaszcza w pobliżu koryta rzeki Bug występują liczne obszary w niewielkim stopniu przekształcone przez człowieka w postaci pastwisk, łąk i zarośli.

O bardzo wysokich walorach faunistycznych decydują zespoły lęgowe ptaków zasiedlające tereny zalewowe doliny Bugu. Ten odcinek Bugu znajduje się w granicach ostoi ptaków o randze europejskiej. Nieregularne koryto Bugu sprzyja gniazdowaniu takich gatunków jak dzierzba rudogłowa, zimorodek, jaskółka brzegówka i brodziec piskliwy, bączek, bocian czarny, brodziec piskliwy, czajka, cyranka, czapla siwa, krwawo dziób, gadożer, rybitwa białoczelna. W dużym zagęszczeniu występuje bocian biały i derkacz.

Obszary chronione

Gmina Sadowne leży na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Nadbużański Park Krajobrazowy został utworzony Rozporządzeniem Nr 36/93 Wojewody Siedleckiego dnia 30 września 1993 roku. Od dnia 1 stycznia 2010 roku wraz z czterema innymi parkami tworzy Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych (Uchwała Nr 201/09 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 16 listopada 2009 roku). Położony równoleżnikowo park chroni prawie 120 km rzeki Bug i 40 km Narwi, zajmuje powierzchnię 74136,50 ha (113671,70 ha z otuliną). Głównym walorem parku jest dolina Bugu z licznymi starorzeczami, stromymi skarpami i wyspami. Kompleksy leśne zajmują ok. 36% powierzchni parku, składają się głównie z pozostałości po dawnych puszczech porastających niegdyś te tereny.

Rysunek 20. Nadbużański Park Krajobrazowy

Rezerwat przyrody Mokry Jegiel to rezerwat faunistyczny utworzony w 2002 roku (Rozporządzenie Nr 62 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 lipca 2002 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody pod nazwą "Mokry Jegiel") na terenie Gminy Sadowne (Nadleśnictwo Łochów). Jego powierzchnia wynosi 116,13 ha.

Program Natura 2000 jest inicjatywą podjętą w celu zachowania bogatego dziedzictwa naturalnego Europy. Program umożliwia współdziałanie wszystkich państw Unii Europejskiej w zakresie ochrony najbardziej cennych gatunków i siedlisk na całym ich obszarze występowania w Europie, niezależnie od granic państwowych. Głównym celem programu jest stworzenie ekologicznej sieci obszarów znanej pod nazwą Sieć Natura 2000. Łącznie obszary objęte tą formą ochrony są największym systemem obszarów chronionych na świecie.

Na terenie Gminy Sadowne znajdują się dwa obszary Natura 2000.

Północną część Gminy Sadowne zajmuje Ostoja Nadbużańska (PLH40011) jest to obszar zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13 listopada 2007 roku. Powierzchnia Ostoi Nadbużańskiej wynosi 46 036,74 ha, z czego 3 054, 84 ha znajduje się na terenie Gminy Sadowne. Obszar został powołany w ramach specjalnego obszaru ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa).

Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) powołany na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, zajmuje obszar 74 309,92 ha, z czego 7 292,44 ha znajduje się w północnej części Gminy Sadowne.

Na terenie Gminy Sadowne występuje pięć użytków ekologicznych:

- użytk 490 – bagno o powierzchni 5,25 ha,
- użytk 491 - bagno i zbiornik wodny o powierzchni 27,6 ha,
- użytk 492 - bagno o powierzchni 6,85 ha,
- użytk 493 - bagno o powierzchni 4,02 ha,
- „Wydmy zielenieckie” - siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków o powierzchni 9,22 ha.

Ponadto na terenie Gminy zlokalizowanych jest 45 pomników przyrody (41 pojedynczych drzew i 4 grupy drzew).

Spis tabel

Tabela 1. Ocena poszczególnych sfer na terenie Gminy Sadowne	15
Tabela 2. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy społecznej	37
Tabela 3. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy gospodarczej	38
Tabela 4. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy przestrzennej	39
Tabela 5. Wskaźniki monitoringu wyznaczone dla strefy klimatyczno – środowiskowej.....	39
Tabela 6. Analiza spójności założeń przedmiotowej Strategii z Strategią na szczeblu wojewódzkim	67
Tabela 7. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Sadowne w latach 2019-2024.....	74
Tabela 8. Bezrobotni z terenu Gminy Sadowne w 2024 r. w podziale na wykształcenie	75
Tabela 9. Bezrobotni z terenu Gminy Sadowne w 2024 r. w podziale na wiek.....	75
Tabela 10. Podmioty działające na terenie Gminy Sadowne w 2024 r. według sekcji PKD.....	82
Tabela 11. Grunty orne klasy III na terenie Gminy Sadowne.....	84
Tabela 12. Zagospodarowanie gruntów na terenie Gminy Sadowne.....	87
Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Sadowne w latach 2019-2023.....	88
Tabela 14. Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w Gminie Sadowne zestawione na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOŚ-PIB dla 2024 roku	89
Tabela 15. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sadowne. wraz z określeniem ich statusu.....	92
Tabela 16. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Sadowne	93
Tabela 17. Cele środowiskowe wyznaczone dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Sadowne	93
Tabela 13. Cele środowiskowe wyznaczone dla Jednolitej Części Wód Podziemnych na terenie Gminy Sadowne	96
Tabela 19. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Sadowne	96
Tabela 20. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Sadowne	97
Tabela 21. Masa odpadów zebranych w PSZOK [Mg].....	98
Tabela 22. Stan gospodarki odpadami w Gminie Sadowne w latach 2020-2023.....	99
Tabela 23. Masa wyrobów azbestowych na terenie Gminy Sadowne	99

Spis wykresów

Wykres 1. Informacja dotycząca częstotliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych mieszkańców – ankietyzacja	18
Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Sadowne w latach 2019-2024	73
Wykres 3. Udział mieszkańców wg ekonomicznych grup wieku	74
Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji netto na odniesieniu do szkół podstawowych z terenu Gminy Sadowne	77
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych w latach 2019-2024 na terenie Gminy Sadowne ..	81
Wykres 6. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2024 działających na terenie Gminy Sadowne	83
Wykres 7. Wykaz decyzji o warunkach zabudowy w latach 2019-2023 na terenie Gminy Sadowne	89
Wykres 8. Struktura źródeł ciepła w Gminie Sadowne w 2024 roku.....	90

Wykres 9. Struktura rodzajowa kotłów na paliwa stałe na terenie Gminy Sadowne	91
Wykres 10. Awarie sieci kanalizacyjnej wśród gmin powiatu węgrowskiego w 2023 roku	97

Spis rysunków

Rysunek 1. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego.	42
Rysunek 2. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.....	43
Rysunek 3. Zasięg OSI na terenie gminy Sadowne	44
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej - Schemat połączeń drogowych na terenie gminy Sadowne.....	48
Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – dostępność do przystanków	49
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – sieć elektroenergetyczna na terenie Gminy Sadowne	50
Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Obszary zagrożone podtopieniami w Gminie Sadowne	51
Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Sieć wodociągowa na terenie Gminy Sadowne.....	52
Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Dostęp do sieci infrastruktury technicznej- sieć kanalizacyjna.....	53
Rysunek 10. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Korytarz ekologiczny na terenie Gminy Sadowne	54
Rysunek 11. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Rezerwat przyrody Makry Jegiel na tle Gminy Sadowne.....	55
Rysunek 12. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Położenie Obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska na tle Gminy Sadowne.....	56
Rysunek 13. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Położenie Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu na tle Gminy Sadowne.....	57
Rysunek 14. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Użytki ekologiczne na tle Gminy Sadowne.....	58
Rysunek 15. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej – Lasy ochronne na tle Gminy Sadowne.....	59
Rysunek 16. Obręby ewidencyjne w Gminie Sadowne	87
Rysunek 17. Wody powierzchniowe na terenie Gminy Sadowne.....	92
Rysunek 18. Położenie Gminy Sadowne na tle GZWP	95
Rysunek 19. Położenie Gminy Sadowne na tle JCWPd	95
Rysunek 20. Nadbużański Park Krajobrazowy	100